

май 2022

ЛИЖ

50

години

**Южна пролет
в литературата**

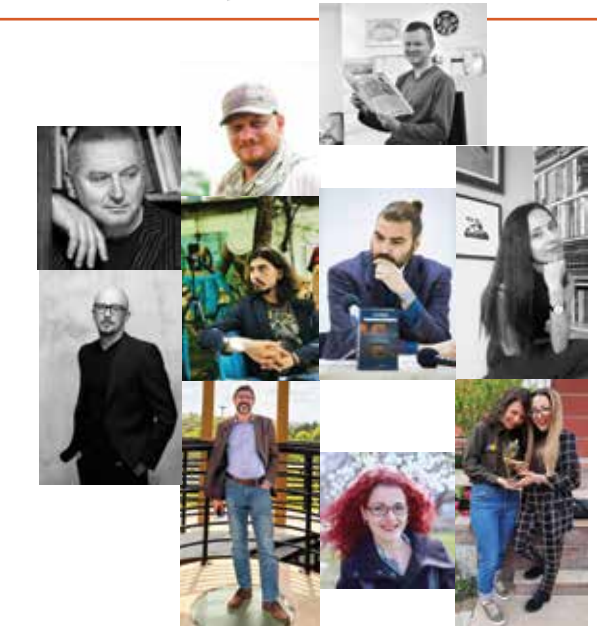
СЪДЪРЖАНИЕ

2 стр.
Надежда Стоянова
Юбилеят на младите:
„Южна пролет“
на 50 години

6 стр.
Хронология
50 години национален конкурс за
дебютна литература „Южна пролет“

50 стр.
Интервюта на Яница Христова
Георги Господинов
Иван Ланджев
Христо Раянов
Георги Гаврилов
Георги Караманев
Ангел Иванов
Виолета Кунева
Елена Борисова
Йоанна Елми и Ева Гочева
Йордан Ефтимов

ЛИК тематично издание май 2022

**РЕДАКЦИОННА
КОЛЕГИЯ:**

Кирил Вълчев
Боряна Димитрова
Даниел Димитров
Златна Костова
Пепа Витанова

ПЕЧАТ:

Издателство
„Изток-Запад“

ГЛАВЕН РЕДАКТОР:

Георги Лозанов

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР:

Яница Христова

КОРЕКТОР:

Евелина Стефанова

ХУДОЖНИК И КОРИЦА:

Данаил Алексиев
Симона Колева

ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН И ПРЕДПЕЧАТ:

Богдана Димитрова

КОНТАКТИ

Българска телеграфна агенция
1124 София,
бул. „Цариградско шосе“ 49
ISSN 0324-0444

РЕКЛАМА:

reklama@bta.bg,
02 926 2306

**В БРОЯ СА ИЗПОЛЗВАНИ
СНИМКИ ОТ:**

архив на Пресфотото БТА,
(pressphoto@bta)

Кметът на Хасково СТАНИСЛАВ ДЕЧЕВ: В Хасково пролетта идва на крилете на книгите!*

Хасково е градът на „Южна пролет“. Това е единственият национален конкурс за дебютна литература в България. Възможно е да е и единственият в Европа. Но това не е важно. Важното е, че той живее вече 50 години.

Нашата 50-а „Южна пролет“ посрещна автори от няколко поколения, чиито творчески път е тръгнал от тук. В Хасково са прочетени първите им стихове. В Хасково са прелистени страниците на първите им романи. От Хасково е тръгнал пътят към сцената на първите им пиеси. Тази година поканихме и посрещнахме по-голямата част от тези творци. Те написаха историята на литературни дни „Южна пролет“ през първите им 50 години. Сигурен съм, че и след още 50 години Хасково ще продължи да бъде градът на младите поети и писатели, които ще се срещат тук.

За мен обаче „Южна пролет“ е събитие не само за творците. Това е празникът на четящите хора. Празник на тези, които обичат словото и ценят думите. Затова аз каня в Хасково всички, които искат да творят, озарени от огъня на „Южна пролет“. Искам тези таланти да станат част от духовното семейство на нашия топъл и гостоприемнен град.

Аз обичам Хасково и признавам си, съм пристрастен. Но за да ви убяда в уникалността на нашия град, ще цитирам едно хайку, което поетът Петър Чухов написа за 50-ия рожден ден на „Южна пролет“:

В Хасково пролетта идва
на крилете на книгите!

ЮБИЛЕЯТ на младите

Надежда Стоянова

Сред дългия и променлив списък на конкурсите и наградите за литература у нас в последните десетилетия има малко имена, чието присъствие и авторитет се съхраняват и които със своята разпознаваемост чертаят контурите на най-новата ни литература и литературна история. Едно от тези имена е „Южна пролет“ – конкурсът за дебютна книга в областта на поезията, белетристиката и критиката, който тази година чества своя 50-годишен юбилей. Половинвековието на събитието е сигурен знак за утвърденост и устойчивост на каузата, за постоянството на организаторите, но най-вече за концептуалното визионерство в подбора на наградените, доколкото характерът на конкурса е такъв, че не само отбелязва значимите дебюти на предходната година, а е и предназначен да търси почерците на бъдещето. И ако в началото на своя път наградените млади автори се увенчават с наградата, в хода на годините самият конкурс започва да се увенчава със славата на някои от своите най-изявени лауреати: Борис Христов, Петя Дубарова, Георги Рупчев, Валери Стефанов, Антон Баев, Владимир Янев, Бойко Пенчев, Георги Господинов, Йордан Ефтимов, Силвия Чолева, Иван Христов, Бисера Дакова, Милен Русков, Биляна Курташева и др.

Как обаче на фона на динамичната обществено-политическа и нестабилната културна ситуация у нас през изминалите пет десетилетия „Южна пролет“ успява да се задържи като едно от елитните събития на българския литературен живот?

През годините

Конкурсът за дебютна лирическа и белетристична книга „Южна пролет“ е учреден през 1973 г. по инициатива на Община Хасково и Съюза на българските писатели. От 1978 година започват да се отличават и критически текстове. Впоследствие са присъеди-

нени и други културни дейци – кинематографи и художници. В своите първи години събитието не може да бъде поставено извън своя контекст и четено отвъд културните стратегии на Народната република, защото, когато възниква, „Южна пролет“ е само един от множеството литературни конкурси – част от фестивали, информация за които редовно се появява по страниците на литературната периодика. Малък процент от тези събития се провеждат в столицата, а много голяма част от тях – в провинцията. Може да се каже, че този тип тържества се превръщат в мода за времето си, създавайки така впечатлението за културата като една от формите за всенародния и целогодишен празник, в който битува социалистическото общество. Дълъг е списъкът на тези чествания през 70-те години, но ето част от тях: „Кюстендилска пролет“, „Дунавска пролет“ (Видин), „Сливенски огънове“, „Изгреви над Тунджа“ (Ямбол), „Антон Попов“ (Петрич), „Кремиковско сияние“, „Светлини над Родопите“ (Кърджали), „Ален мак“ (Благоевград), литературни празници с отличия се организират още в Пловдив, Стара Загора, Димитровград, Поморие, Чирпан, Михайловград (днешна Монтана), Сопот, Велики Преслав, Алфатар, Дълго поле, Джебел и др. В публикациите в официоза на Съюза на българските писатели – в „Литературен фронт“ – се вижда, че през 70-те и 80-те години е особено важно тържествата в сравнително кратък период да бъдат разпознати и назовани като традиция. От една страна, така се повишава престижът на самото събитие, защото то последователно задържа публиката и участниците си, а от друга, се създава представа за трайност и стабилност на тогавашния културен живот. Особено значение има участието на утвърдените политически и литературни фигури (отзивите винаги започват с обстоятелствено изреждане на познатите лица), но и интегрирането на младите (към които е насочен фокусът в края на публикациите – вж. напр. >>>

отзива на събитието „Южна пролет“ във в. „Литературен фронт“, № 14 от 6 април 1978). Голяма част от тържествата отличават млади поети и писатели (съобщава се например, че в рамките на фестивала „Сливенски огньове“ през 1973 и 1976 г. се дават награди и на млади (на името на Цветан Зангов), и на утвърдени автори (на името на Добри Чинтулов) – вж. „Литературен фронт“, № 19 от 10 май 1973; № 20 от 13 май 1976 и др.), създават се отделни конкурси за тях – тук редом до „Южна пролет“ през 70-те години застават организираните в Девня младежки фестивал, „Мелнишки вечери на младата поезия“, а през 80-те години и националният младежки конкурс за поезия „Веселин Ханчев“, провеждан в Стара Загора. За конюнктурната критика обръщането към младите е кауза не само заради нуждата да се почерпи от символния капитал на младостта, в чиито ръце се предполага, че е „светлото бъдеще“, но и защото гласовете на младите поети и писатели от поколението, дебютирало през 70-те и 80-те години, са резигнирани, вглъбени и отдалечени от соцреалистическите клишета, поради което се усеща необходимостта от тяхното приласкаване. Така, поради различните форми на контрол, които се осъществяват в обществото и литературата, привидно несложната ситуация, в която възниква „Южна пролет“, започва да изглежда твърде неясна и недостатъчно предвидима.

В първите години съобщенията за хасковския конкурс в „Литературен фронт“ са кратки и публикувани на втора или трета страница на изданието, редом със информацията за други сходни събития (вж. „Литературен фронт“, № 19 от 9 май 1974). Още от около 1980 г. обаче конкурсът започва да се назовава „традиционен“, поставя се акцент върху репортажите от фестивала и „Южна пролет“ се определя като едно от значимите литературни събития у нас (вж. напр. „Литературен фронт“, № 13 от 27 март 1980; № 11 от 12 март 1981). Всъщност всички фактори за плъзгането на конкурса през 70-те и 80-те години по наклонената права на политическото статукво са били налице, но въпреки това организаторите и журито успяват да удържат естетическия критерий за сметка на идеологическия и за това свидетелства

фактът, че сред лауреатите са големи български поети, които отказват да опоетизират и героизират режима. Сред тях са споменатите Борис Христов, който получава наградата през 1978 г. за емблематичната си стихосбирка „Вечерен тромпет“, Петя Дубарова, на която посмъртно е връчено отличието през 1981 г. за „Аз и морето“, Георги Рупчев, който е отличен за книгата си „Уморени от чудото“ през 1983 г. и др. Струва ми се, че в голяма степен тъкмо тези имена се превръщат в крайъгълни камъни на съхранения престиж на събитието след 1989 г. Затова, когато в годините на Прехода много от изброените по-горе фестивали и конкурси на социалистическа България губят своя авторитет, спират да съществуват или съществено променят формата си, „Южна пролет“ успява да опази своето име и да остане фактор в литературния живот на страната, като през 90-те години и в началото на новото столетие често намира място на страниците на издания като в. „Култура“ и „Литературен вестник“ (вж. напр. „Литературен вестник“, № 14 от 10 – 16 април 1996; в. „Култура“, № 17 от 5 май 2006 и др.). Разбира се, за устояването на това събитие въпреки общественно-политическите и социално-икономически трусове изключителна роля имат амбицията, отговорността и предвидливостта на организаторите, които през десетилетията успяват да съхранят националния статут на наградата.

В наши дни

Сегашното се оказва не по-малко сложно време за опазването на едно литературно отличие и на неговия авторитет от миналото. Едва ли тук могат да бъдат обобщени всички рискове, пред които новото време изправя начинанието. Някои от предпоставените от посттоталитарната и/или постмодерна ситуация фактори могат все пак да бъдат назовани – разколебаването на авторитетите и на позицията на интелектуалеца, агресивното нахлуване на масовата култура и съпровождащите я имплицитни и експлицитни нови идеологически манипулации, размиването на границите между елитарната и популярната култура, между „високото“ и „ниското“ и не на последно място, дълготрайната социална и икономическа криза, която превръща организацията на събитие в такъв мащаб в трудоемко и невинаги успешно начинание. Въпреки това обаче фестивалът не само устоява, но и постепенно разширява своя обхват, като тъкмо в критичната за България 1996 г. се учредява фондация „Южна пролет“ и се поставя началото на нова – „голяма“ – награда, предназначена за творци от хас-

ковския край, а един от нейните значими лауреати е поетът Иван Николов (награден посмъртно).

Бих казала, че сред важните предпоставки за удържането на естетическия (пред идеологическия и популисткия) критерий на отличените книги е изборът на жури – през годините организаторите се спират на активни и добре разпознаваеми в българския културен и научен живот лица, сред които са поети и писатели като Иван Теофилов, Иван Цанев, Никола Инджов, Теодора Димова и др., университетски преподаватели и изследователи (а някои от тях и автори на художествена литература) като Боян Биолчев, Валери Стефанов, Светлозар Игов, Симеон Янев, Амелия Личева и др. Нерядко приемствеността на конкурса се осъществява чрез превръщането на наградените за дебюта си в оценяващи. Разбира се, сред отличените за половинвековието на конкурса има много имена, които литературната ни история е забравила, и техните текстове днес се откриват само в каталозите на библиотеките и в списъчния архив на наградата „Южна пролет“ – урожайта на не всички литературни години може да бъде достатъчно богат, а потенциалът на някои автори нерядко се разпилява в други житейски поприща. Сред лауреатите обаче се появяват и онези знакови за съвременната ни култура фигури, които градят нейния национален, но и международен облик; фигури, някои от които вече попадат в конспектите по литература за средното и висшето образование и съответно стават част от новия литературен канон. Дълготрайността на тази награда днес осигурява възможност и за сформиране на една своеобразна културна общност от наградени

(възможност толкова необичайна за нашия литературен живот) – група от автори, която не толкова споделя носталгията по миналото си, колкото негласно носи колективната убеденост в смисъла и значението на отличието за индивидуалния път на поетите, писателите и критиците – за тяхното популяризиране и утвърждаване.

Чрез празника на Хасково „Южна пролет“ тази година може да се каже, че младите честват своя половинвековен юбилей, който обаче не е признак на остаряване, а най-вече свидетелство за културноисторическата значимост на наградата и на фестивала. Така „Южна пролет“ се превръща в един от фокусите, през които може да бъде разчетена динамичната променливост на езиците, на художествените и критическите представи за света и литературата, които българските поети, писатели и критици градят през последните няколко десетилетия. А освен като повод за ретроспекция юбилеят на наградата може да бъде разчетен и като възможност за проспективен поглед към онези сложни и разноречиви гласове, които чрез текстовете на скорошните и тазгодишните лауреати вероятно вече разграфяват контурите на нашето литературно бъдеще.

Надежда Стоянова е доктор по българска литература и преподавател във Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“. Научните ѝ интереси са в областта на историята на новата българска литература и култура. Автор е на книгите „Възходът на слънчогледите. Българската литература от 20-те и 30-те години на XX век: опити с времето“ (2015) и „Украси и гримаси. Мода и модерност в българската литература от 20-те и 30-те години на XX век“ (2022). Публикувала е литературоведски статии и студии в специализирания периодичен печат. Част е от редакционната колегия на сп. „Филологически форум“.

50 ГОДИНИ национален конкурс за дебютна литература „Южна пролет“

Много млади автори днес мечтаят първата им издадена книга да получи награда от авторитетния конкурс за литература „Южна пролет“. Но за да стигне до този момент, конкурсът на Хасково изминава дълъг път и ежегодните литературни прояви тази година отбелязват навършването на своята 50-годишна история. Тя е съхранена и отразена в новините, които са излизали всяка пролет, и в емисиите и бюлетините на Българската телеграфна агенция. Разгърнахме архива на агенцията, за да проследим каква информация се появява за наградите на младите литературни таланти в медиите. В процеса на работа обаче се натъкнахме на някои предизвикателства, за които се нуждаехме от помощ. Съдействие ни оказаха от община Хасково и от Регионалния исторически музей в града, откъдето ни помогнаха да намерим труднодостъпната в момента информация за някои от годините в нашия архив, както и ни предоставиха снимков материал, който допълва нашия.

Началото на ежегодните срещи на литературните творци в Хасково се поставя през 1972 г. със специално решение на ръководните партийни структури в града. През месец април следващата година се провеждат първите литературни дни „Южна пролет“. А през 1974 г. са присъдени и първите награди за поезия и белетристика. През годините към тези две награди се добавят и отличия за литературна критика, за кино, дори и за млади художници и илюстратори. Това превръща литературните дни „Южна пролет“ в Дни на литературата и изкуствата и в празник на културата в града.

1973

На 17 и 18 април 1973 г. в Хасково е първото издание на литературните дни „Южна пролет“ и това е отразено в емисиите на БТА. Дните са посветени на 50-годишнината на Септемврийското въстание и по време на тяхното провеждане са организирани литературни четения и се състои обсъждане на новата стихосбирка на Янко Димов „Железни карамфили“. А на 18 април, когато „Южна пролет“ завършва, поетите Усин Керим, Янко Димов, Иван Николов и други литературни творци от Южна България се срещат с колективите на текстилния завод „Жеко Димитров“, цигарената фабрика „Тракия“ и други промишлени предприятия, както и учебни заведения.

1974

От 25 до 27 април през 1974 г. в Хасково за втори път се провеждат литературните дни „Южна пролет“. Но тази година се появява и конкурсният елемент - връчват се награди за най-хубави първи книги, издадени през предходната година. Освен

това в програмата са предвидени и симпозиум за младата българска поезия и проза, конкурс-рецитал, авторски литературни четения в предприятия, училища и други. По време на литературните дни е подписан и договор за съвместна работа между Окръжния комитет на БКП, ИК на ОНС и Съюза на българските писатели.

На 25 април в драматичния театър „Иван Димов“ тържествено са открити литературните дни „Южна пролет“. Слово за развитието на културата в хасковския окръг произнася Динко Атанасов от ОК на БКП. Приветствие поднася и главният секретар на Съюза на българските писатели Слав Хр. Караславов. А председателят на журито Матей Шопкин – секретар на СБП, обявява наградите за млади автори, издали първи книги през последните месеци. Това са поетът Янислав Янков за книгата „Всичко както всеки ден“ и белетристът Росен Босев за книгата „Напред през росата“. Тържественият първи ден завършва с литературно четене с участието на Николай Христов, Иван Николов, Янко Димов и други.

На 26 април в рамките на литературните дни се състои симпозиум по проблемите на младата българска поезия и проза, като доклади по темата представят литературните критици Симеон Хаджикосев и Димитър Танев. А критикът Иван Спасов разглежда излезлите при 1973 година книжки на литературния сборник „Кръгозор“, издаван от Клуба на дейците на културата в Хасково.

1976 г., участници
в конкурса пред
читалище „Заря“

1975

На 3 април в салона на драматичния театър „Иван Димов“ са открити литературните дни „Южна пролет“ през 1975 г. Литературният критик Иван Спасов изнася доклад на тема „Основни тенденции и проблеми на съвременната българска литература“. С приветствие към литературните творци се обръща и първият секретар на Окръжния комитет на БКП Господин Корцанов. Поздравление поднася и Слав Хр. Караславов, главен секретар на Съюза на българските писатели.

На този ден са връчени и наградите „Хасково“ за най-хубава първа книга, издадена през 1974 година. Отличieto за поезия получава Минчо Минчев за „Баладично всекидневие“, а за проза - Кънчо Атанасов за „Трета кабина, моля“.

В рамките на литературните дни „Южна пролет“ на 4 април литературните творци имат срещи с читатели в текстилния завод „Жеко Димитров“, териториалния изчислителен център, ДАП и други. Свои творби четат Стоян Ц. Даскалов, Иван Николов, Янко Димов и други. А вечерта в театъра се провежда конкурс-рецитал по произведения на млади творци, издали първи книги през миналата година, както и на местни автори.

На 5 април, третият ден на литературните празници в Хасково, се състои симпозиум за творчеството на младите творци от страната. Доклади за поетичните и белетристичните произведения, издадени през 1974 година, изнасят критиците Симеон Хаджикосев и Мариана Тодорова.

На 12 април в Хасково за четвърти път са открити литературните дни „Южна пролет“. В новината, излязла в емисиите на БТА, се посочва, че основната задача на литературните празници е да съдействат за утвърждаването на младите талантливи творци, да популяризират постиженията на българските автори в областта на прозата и поезията.

На 12 април младите поети и белетристи имат среща в градския Народен съвет, където се запознават с миналото и настоящето на града. В завод „Мир“, фабрика „Свила“, техникума по обществено хранене и други предприятия и училища се състоят литературни четения.

На 13 април, в рамките на „Южна пролет“, се състои симпозиум по проблемите на най-младата българска литература. Доклади представят литературните критици Иван Спасов и Димитър Танев, които разглеждат състоянието на съвременната поезия и белетристика.

Литературните дни „Южна пролет“ завършват на 14 април. Голямата награда „Хасково“ за поезия получава Таньо Клисуров за стихосбирката „Южна гара“. За белетристика награда не се присъжда.

Окръжният съвет на българските професионални съюзи присъжда награда за работническа тема на Георги Маринов за стихосбирката „Вечерни влакове“, а Окръжният комитет на комсомола връчва отличие за младежка тема на Марко Марков за стихосбирката „Кръстопъти“.

1976

1977

През 1977 г. литературните празници „Южна пролет“ стартират на 21 март. В машиностроителния завод „Млада гвардия“, в териториалния изчислителен център и в други предприятия и учебни заведения се състоят авторски литературни четения, а в Младежкия дом е организирана среща на младите поети и белетристи.

В Клуба на дейците на културата се провежда вечер на досегашните носители на литературната награда „Хасково“, която се присъжда за най-добра първа книга – поезия и белетристика, издадена през предходната година.

На 23 март са закрити празниците „Южна пролет“. Слово произнася Господин Корцанов, а народният деятел на изкуството и културата Димитър Пантелеев обявява решението на журито на Съюза на българските писатели за отличаване на първи книги, издадени през 1976 година. Наградите са връчени на Емил Симеонов за стихосбирката „На 100 разумни крачки“ и на белетриста Младен Савов за книгата „Диви ябълки“.

1978

На 28 и 29 март в Хасково се провеждат за шести път традиционните литературни дни „Южна пролет“, които са посветени на творчеството на младите писатели и поети и имат важно значение за стимулирането на изявите на младите автори.

По време на дните са обсъдени първите книги на автори, издадени през миналата година, и се състоят срещи с изтъкнати литературни творци. Обявени са и наградите за най-добра първа книга – проза и поезия, както и наградите за най-добра първа книга на работническа тема и за активна творческа дейност на автори от Хасково и окръга.

В новината, излязла в емисиите на БТА, се припомня, че досегашните носители на голямата награда „Южна пролет“ са белетристите Росен Босев, Кънчо Атанасов и Младен Савов и поетите Таню Клисуров, Емил Симеонов, Минчо Минчев и Янислав Янков.

В първия ден на „Южна пролет“ поети и писатели се срещат с трудови колективи и учащи се. В драматичния театър „Иван Димов“ се състои конкурс-рецитал по произведения на млади автори.

На 29 март е обявено решението на журито за връчване на наградата „Хасково“ за най-хубава първа книга, издадена през 1977 година. Новите носители на наградата са Борис Христов за стихосбирката „Вечерен тромпет“ и Иван Димитров за сборника разкази „Дивото мляко“.

1979

Литературните дни „Южна пролет“, които се организират за седми път в Хасково и окръга, се състоят от 11 до 13 април. В тях по традиция участват млади литературни творци, които вече са издали по една книга. През тази година в празниците

са включени и младите филмови дейци. Литературните дни се провеждат от Съюза на българските писатели и Окръжния съвет за култура.

По време на това голямо културно събитие са организирани срещи на младите белетристи, поети, литературни критици и филмови дейци с трудещите се и младежта от хасковски окръг.

През тази година представят своето творчество над 30 автори. Гости на литературните празници са писателите Димитър Методиев, Владимир Голев, Иван Давидков, Николай Зидаров, Георги Струмски, Рада Александрова и други.

Организиран е и симпозиум, посветен на творческите постижения на младите автори, както и конкурс за най-добро произведение на селска тема.

На тържественото откриване на литературните празници „Южна пролет“ слово произнася главният секретар на Съюза на българските писатели Слав Хр. Караславов.

А в деня на закриването са обявени наградите за най-добри първи книги, издадени през 1978 година. Наградата „Хасково“ за поезия е връчена на Янаки Петров за стихосбирката „Зимна птица“, за проза – на Руденко Йорданов за сборника „Четири годишни времена“. А Киран Коларов получава отличието за сценарий на филма „Служебно положение ординарец“

1979 г., обсъждане на дебютните книги, КДК

1979 г., лауреатът Руденко Йорданов

1980 г., Владимир Попов на церемонията по награждането

1980

За осми път Съюзът на българските писатели, Съюзът на филмовите дейци и Общинският съвет за култура организират литературни празници „Южна пролет“. От 19 до 21 март Хасково събира представителите на най-младата ни литература и кино. В програмата са предвидени литературни четения, кинопрожекции и срещи на младите творци с трудови колективи и ученици в града и общината. Състои се обсъждане на излезлите през 1979 година първи книги на млади автори и се присъжда наградата „Южна пролет“ за най-добра първа поетична, белетристична и филмова творба.

За изминалите 7 години в литературните дни „Южна пролет“ са участвали повече от 180 млади автори и около 50 утвърдени майстори на художественото слово. Техните срещи с трудови колективи, с учащите се и младежта се превръщат в желани и очаквани културни празници за жителите на Хасково и окръга, се посочва в новината на БТА.

От няколко години гости на Хасково са и млади творци на филмовото изкуство. По време на тържествата се представят най-успешните дебюти в областта на киното и сценаристи, режисьори, оператори и актьори разказват за своята творческа работа. Тази година на „Южна пролет“ са показани игралните филми „Всичко е любов“, „Почти любовна история“, „Двойникът“, „Снимки за спомен“, игрални новели, документални, научно-популярни и анимационни филми. Наред с литературната награда тази година се присъжда и награда за дебют в киното.

Литературните празници са открити на 19 март, а техните организатори са Съюзът на българските писатели, Съюзът на

българските филмови дейци и Общинският съвет за култура. На плаката за „Южна пролет“ са изобразени три пера и стрък кокиче. Едва ли би могъл да се намери по-сполучлив символ на творческата младост, която получава първото си признание от читатели, зрители и критика тук, в Хасково, пише в новината на БТА.

На тържественото откриване присъстват ръководители на окръга и общината, на Съюза на българските писатели и Съюза на българските филмови дейци, както и изтъкнати творци. Приветствие поднася първият секретар на Общинския комитет на БКП Георги Славов. Той говори за богатите традиции на хасковския окръг в областта на културата, както и за приноса на творците за духовното израстване на трудещите се и младежта в този край. Посочва се също, че през последните години Хасково се утвърждава като средище за изява на младите таланти в нашата страна.

Слово изнася и първият заместник-председател на СБП Николай Христозов. „Първият полъх на пролетта се слива с първите кълнове на творчеството, на което са се обrekli толкова млади хора“, казва той. Христозов допълва, че Хасково днес е тяхна столица и в началото на своя творчески път те получават като най-скъпоценен дар от този град едно ободряващо „на добър час“, казано с чиста вяра в тяхното бъдеще и в бъдещето на таланта.

Тридневната програма на „Южна пролет“ предвижда срещи на творците с трудови и ученически колективи, обсъждания на дебютите в литературата и киното през 1979 година, литературни четения и кинопрожекции в Хасково, Димитровград, Харманли, Любимец и други селища.

На 21 март завършват литературните празници. Председа-

телят на Изпълнителния комитет на Общинския народен съвет Димитър Добрев връчва наградите „Южна пролет“ за поезия – на Владимир Попов за стихосбирката „Тайна“, за белетристика – на Наташа Янчева за книгата „Паяк в шепата“, за критика – на Христо Стефанов за „Погледи към съвременната проза и поезия“, за кино – на Боян Папазов за сценария на игралния филм „Всичко е любов“.

Връчени са и наградите на ОС на БПС – на Кирил Кадийски за стихосбирката „Небесни концерти“, на ОК на ДКМС – на Веселин Янков за книгата „Две пиеси за флейта“, на Окръжния аграрно-промишлен съюз – на Ивайло Балабанов за стихосбирката „Да се загледаш във звезда“.

1981

На 18 март в Хасково започват литературните дни „Южна пролет“. Тази година в деветото издание участват около 70 творци на литературата, киното и изобразителното изкуство. В новината на БТА е отбелязано, че характерно за празниците е, че дават път на младите в изкуството и отделят специално внимание на дебютантите.

Освен литературните четения и срещи, литературните дни предвиждат още прожекции на филми и изложба на млади илюстратори. Очаква се и втората книжка на алманаха „Юг“.

В деня на откриването на „Южна пролет“ председателят на Съюза на българските писатели Любомир Левчев поздравява младата творческа смяна. Представена е изложба на млади български илюстратори и се състои литературно четене с участие на автори, издали първите си книги през миналата година.

Деветите литературни празници „Южна пролет“ завършват на 20 март. Председателят на Изпълнителния комитет на Общинския народен съвет Пенчо Пенев връчва наградите „Южна пролет“ за поезия – посмъртно на Петя Дубарова за стихосбирката „Аз и морето“, за белетристика – на Румен Балабанов

за книгата „Медена роса“, за кино – на създателите на филма „Дом за нежни души“. Състои се литературно четене с участие на наградените поети.

1982

На 23 март със сърдечното българско пожелание „На добър час“ започват литературните празници „Южна пролет“, се посочва в новината от бюлетините на БТА. Те се организират за десети път. Благодарение на съвместната работа на Съюза на българските писатели, Съюза на българските филмови дейци, Съюза на българските художници и града-домакин дните се утвърждават като своеобразен преглед на творчеството на младите автори. Досега хасковската общественост е посрещнала повече от 300 млади поети, белетристи, литературни критици, художници, филмови дейци и изтъкнати майстори на художественото слово. Тази година своето изкуство представят около 60 дебютанти в литературата, киното и изобразителното изкуство.

На тържественото откриване слово произнася заместник-председателят на Съюза на българските писатели Камен Калчев, който запалва и символичния огън на празниците на съвременното младо изкуство. Сред присъстващите на тържеството е и изтъкнатият турски писател Азис Несин.

Прожектиран е и документален филм „Срещи с Петър Димков“, който представя филмов портрет на народния лечител, направен от Михаил Венков. А във фойето на кино „Клокотница“ е открита изложба на 16 млади художници илюстратори.

На 24 март тържествено се отбелязва 50-годишнината на организацията на литературните творци в Хасково – това е първото писателско дружество, създадено извън столицата. За половинвековната му дейност, която обогатява културния живот на този край, говори председателят на дружеството Антон Михайлов. Началото на организацията е дадено на 3 март 1932 г., когато е основан първият работнически литературен

1982 г., Анри Кулев

кръжок. В новината, излязла в емисиите на БТА, се посочва, че неговите учредители са запазили спомени за бурните обсъждания на своите произведения, отразяващи борбите на работническата класа. През 1943 г. започва да излиза вестник „Сирена“, в който е отпечатано „Писмо“ на Никола Вапцаров. Важно събитие в живота на хасковските литератори е и издаденият по-късно сборник „Провинция“. Създаденото дружество „Изкуство и печат“ обединява творческите усилия на писатели, художници, музиканти, артисти. Появява се литературният сборник „Пламтя“. Седем години клубът на дейците на културата издава литературния сборник „Кръгозор“. А най-голямо завоевание на дружеството на писателите е литературният алманах „Юг“, който излиза от 1980 г.

В празничния ден на дружеството, което отбелязва своя юбилей, са поднесени приветствия и пожелания за по-нататъшна ползотворна дейност. Прочетен е и указ на държавния съвет за награждаване на дружеството с орден „Кирил и Методий“ – първа степен, за неговата активна творческа дейност.

През деня в програмата на културните тържества „Южна пролет“ са включени прожекции на игрални и документални филми на млади автори и изложба на графици. Обсъдени са произведенията на дебютанти в литературата.

На 25 март приключват дните, в които хасковската общественост живее с творческите вълнения на младите автори, участници в традиционните празници „Южна пролет“. Поети, белетристи, литературни критици, художници и кинодейци гостуват на трудови хора и ученици, обменят с тях мисли по проблеми на съвременното изкуство. Литературни четения, изложби, прожекции на документални и игрални филми дават възможност на публиката да се запознае с постиженията на младите творци, да оцени идейно-художественото равнище на техните произведения.

На тържественото закриване на празниците са обявени лауреатите на „Южна пролет“. Награда за поезия получава Любомир Николов за стихосбирката „Повикани от прилива“, за белетристика – писателят Георги Чаталбашев за „Живот не като другите“, за изобразително изкуство – графикът Борис Бранков, а за киноизкуство – режисьорът Анри Кулев за игралния филм „Смъртта на заека“.

1983 г., Лауреатите - Андрей Алтърпармаков - кинорежисьор, Иван Росенски и Васил Сотиров

1983 г., Любомир Левчев

1983 г., лауреатът Петър Ангелов

1983 г., художникът Николай Янакиев

1983

В навечерието на четвъртия конгрес на българската култура литературните празници „Южна пролет“ се превръщат в творчески отчет на младите дейци на изкуството. От няколко години наред с писателите в празниците се включват художници и кинотворци. На 25 и 26 март те се събират за единнадесети път и се срещат с многобройните почитатели на художественото слово, на изобразителното и филмовото изкуство в града.

Досега в „Южна пролет“ са участвали около 320 млади автори. В новината на БТА се отбелязва, че много от тях вече са заели достойно място в духовния живот на страната с високохудожествените си произведения. Тази година се очакват изяви на 26 млади литературни творци – поети, белетристи, литературни критици. Нов момент в тържествата е големият брой филмови дебюти – осем в игралното кино, седем в късометражното и един в научнопопулярното кино. А ателието на младия художник е подготвило две изложби на своите представители. Актуални проблеми на творческия процес и на задачите на младите дейци на изкуството са разгледани на срещата между представителите на младата художествено-творческа интелигенция от окръга и участниците в тържествата.

В новина от бюлетините на БТА пише, че непрекъснатите грижи и внимание за идейно-творческото израстване на младите писатели вече дава своите добри резултати. Последните години показват, че в литературата все по-уверено навлиза ново поколение, което утвърждава своите активни граждански позиции, категорично заявява своята дума в белетристиката, публицистиката, критиката и особено в поезията. „Дебютната вълна“ през 1982 година достига непознати досега размери – издадени са около 25 първи стихосбирки. Само през декември миналата година издателство „Народна младеж“ пуска от печат книгите на седем млади автори и повечето от тях получават признанието на читателите и положителните оценки на критиката. Неоспоримо доказателство за разкритите широки възможности за изява на младите дарования са и сборниците на седемнадесетгодишните поетеси Петя Дубарова и Ванина Гавазова. Авторитетна трибуна на бъдещите писатели са специализираното издание на ЦК на ДКМС вестник „Пулс“, ритурките към централните и окръжните вестници, литературните алманаси, които започват да излизат в Пловдив, Варна и Бургас. В тях все повече намират място произведенията на младите творци на нашата литература.

На 26 март завършват литературните дни „Южна пролет“, посветени на четвъртия конгрес на българската култура. В продължение на два дни се обсъжда творческата продукция на писатели, издали първа книга, на кинотворци и на художници, създали първи произведения през миналата година. Литературната награда „Южна пролет“ за поезия се присъжда на Васил Сотиров за книгата му „Убийство на щурец“, на Георги Рупчев за „Уморени от чудото“ и на Иван Росенски за книгата му „Оправдание“, а за белетристика – на Петър Ангелов за романа му „Жаравата“ и на Валентин Даневски за „Вход забранен“. Дадени са награди и за литературна критика. Награди получават и художниците Николай Янакиев, Вихрони Попнеделев и Жана Бехар, а също и режисьорите Желязко Давидов и Юлия Кънчева, операторът Евгени Коевски и сценаристът Росен Босев. Гости на празниците „Южна пролет“ са Жак Франсоа Франки – един от създателите на литературната награда „Солензара“, и Атанас Ванчев дьо Траси – литературен директор на издателство „Ерик Баше“ в Париж.

1984

За дванадесети път на 28 и 29 март литературните дни „Южна пролет“ събират в Хасково млади творци на изкуството, поети, белетристи, литературни критици, художници и филмови дейци, дебютирали през миналата година, които се състезават за лауреатските звания и за голямата награда на града-домакин.

Празниците на младото творчество обхващат различни градове на окръга и достигат до най-отдалечените му краища. В литературните четения и обсъжданията наред с дебютантите участват и носители на награди от предишните години. По време на празниците са представени новите книги на млади автори, които имат възможност да чуят мнението и на критиците, и на читателите. На срещите в училищата, предприятията и културните институти те разговарят за своите творчески планове и за тенденциите в съвременната българска литература. А прожекциите на игрални, документални, научнопопулярни филми показват завоеванията на младите кинодейци. Изложбата на художниците е посветена на борбата за мир и разоръжаване.

Тази година на тържествата гостуват и представители на издателствата „Г. Бакалов“ от Варна и „Христо Г. Данов“ от Пловдив, където са направили първите си стъпки в литературата много автори. На празниците е обявен и литературният конкурс за 1000-годишнината на Хасково, която ще бъде отбелязана през 1985 година.

Дебютиралите автори през миналата година в литературата, >>>

1984 г., поетът Евтим Евтимов пали огъня

1984 г., лауреатите Червенко Крумов и Васил Колев

киното и изобразителното изкуство сега се състезават за лауреатските звания и за голямата награда на Хасково. През 1983 година издателствата „Народна младеж“, „Христо Г. Данов“ и „Георги Бакалов“ отпечатват 38 първи книги на млади писатели. Техните произведения са обект на разисквания през празниците, като се обсъждат и на срещите в училищата, заводите и предприятията.

За пети път градът-домакин посреща и младите кинотворци, които за една година са създали 4 игрални, 2 телевизионни, 5 научно-популярни и 5 анимационни филма. Те се прожектират в киносалоните на Хасково и окръга и зрителите имат възможност да се срещнат с техните автори.

Открита е и изложба, в която участват 33 художници с повече от 90 творби – живопис, графика и илюстрация. Борбата за разоръжаване и желанието на хората да живеят в справедлив и мирен свят са основата тема на техните произведения.

„Символичният“ огън на тържествата е запален от поета Евтим Евтимов. В словото си той подчертава значението на празниците, както и ролята им за популяризиране и утвърждаване на изкуството.

На 29 март приключват литературните празници, когато са обявени и новите лауреати на „Южна пролет“. Голямата награда се присъжда на Червенко Крумов за стихосбирката „Врата в небето“, на Васил Колев за сборника с новели „Поглед през рамо“, на сценариста и режисьора д-р Богдан Руйчев за научно-популярния филм „Да се превъплътиш в себе си“, на художника Николай Алексиев за творбата му „Реквием“.

Пожелания за нови творчески успехи към участниците отпраща секретарят на Съюза на българските писатели Иван Попиванов. В словото си при закриването той подчертава, че младите автори трябва да отговорят на повелата за пресътворяване на вълнуващото съвремие.

1985

През 1985 г. литературните празници „Южна пролет“ се провеждат на 26 и 27 март и се посвещават на 40-годишнината от победата над хитлеристка Германия и 1000-годишнината на град Хасково. За лауреати тази година са обявени Живко Желев за сборника с разкази и новели „Катапулт“ и Елка Няголова за стихосбирката „Не съм Пепеляшка“. А художничката Десислава

Минчева е удостоена с награда за цялостно представяне.

Носителят на голямата награда за белетристичен дебют Живко Желев е роден на 11 юни 1953 г. в Стара Загора. Поетесата Елка Няголова е родена през 1952 г. А Десислава Минчева е родена 1956 г. в София. През 1981 г. Минчева завършва специалност „Живопис“ в Национална художествена академия в класа на акад. Светлин Русев.

1986

През 1986 г. литературните дни „Южна пролет“ се провеждат в края на месец март.

За лауреати са обявени Георги Витанов, Николай Найденов и Ивайло Мирчев.

Сборникът с разкази „Козомания“ носи голямата награда на Георги Витанов. Писателят е роден на 5 май 1948 г. в разложкото село Добринище. Той завършва приложни изкуства, специалност „Металопластика“, но от ранната възраст пише стихове и разкази.

Николай Найденов получава отличието за поезия на „Южна пролет“ тази година за стихосбирката „Родство“. Поетът е роден на 10 юли 1956 г. в гр. Ябланица. През 1980 г. завършва специалност „Социология“ в СУ „Св. Климент Охридски“.

Художникът Ивайло Мирчев получава награда от конкурса за цялостно представяне. Той е син на художника Никола Мирчев. Роден е на 11 август 1954 г. в София. През 1981 г. завършва Националната художествена академия в класа на акад. Светлин Русев.

1985 г., лауреатите Елка Няголова, Десислава Минчева, Живко Желев

1985 г., алея на „Южна пролет“ на Кенана

1987

Литературните дни „Южна пролет“ през 1987 г. се провеждат в периода 26 – 27 март.

Носители на наградите тази година са Румен Денев, Георги Гълов, Сергей Райков, Георги Цанков, както и художникът Вихрони Попнеделев.

Румен Денев става лауреат в раздел „поезия“ със стихосбирката си „Животът на дъжда“. Поетът е роден на 21 април 1958 г. в Казанлък. Завършва специалност „Българска филология“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, след което от 1979 г. е студент в Литературния институт „Максим Горки“ в Москва.

Повестта „Жълтата подводница“ носи голямото отличие в раздел проза за Георги Гълов. Писателят е роден е на 22 май 1958 г. в Костинброд. Завършва педагогика в СУ „Св. Климент Охридски“.

Сергей Райков става лауреат на „Южна пролет“ със сборника с литературна критика „Между анализа и мечтата“. А Георги Цанков – със сборника с литературна критика „В мига на избора“.

Художникът Вихрони Попнеделев получава отличие от конкурса за цялостно представяне. Той е роден на 1 март 1953 г. в Пловдив. През 1979 г. завършва живопис в Националната художествена академия в класа на проф. П. Панайотов.

1988

През 1988 г. младите литературни творци се събират в Хасково на 29 и 30 март. Изданието на „Южна пролет“ тази година е посветено на 110-годишнината от Освобождението на България.

Гриша Трифонов става лауреат в конкурса за стихосбирката „Докато проговори камъкът“. Поетът е роден на 20 септември 1955 г. в Харманли.

Художникът Валери Чакалов получава отличие за цялостно представяне. Той е роден през 1957 г. в Девня. През 1984 г. завършва специалност „Графика“ в НХА при проф. Г. Симеонов. >>

1989

Дни на литературата и изкуствата „Южна пролет“ през 1989 г. се провеждат на 23 и 24 март.

Лауреат в раздела за поезия тази година става Антон Баев за стихосбирката „Снежни сигнали“. Поетът е роден през 1963 г. в Пловдив. Висшето си образование получава в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

В раздела за поезия наградата е присъдена на Димитър Атанасов за сборника с разкази „Пентакон“. Писателят е роден на 23 септември 1953 г. в Силистра. Завършва българска филология във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, но живее и работи в Пловдив.

Валери Стефанов също е сред лауреатите тази година – получава отличието от конкурса за сборника с литературна критика „Имената на времето“. Авторът е роден на 21 юли 1958 г. в град Станке Димитров (днес Дупница). През 1976 г. завършва политехническа гимназия, а през 1983 г. завършва и българска филология в СУ „Св. Климент Охридски“.

Художникът Кольо Карамфилов получава отличие за цялостно представяне. Творецът е роден на 7 декември 1963 г. в Пловдив. Завършва сценография в родния си град през 1982 г. А творческите му изяви са многостранни – живопис, скулптура, фотография, рисунка, графика.

1990

На 10 май тази година на площад „Девети септември“ пламва огънят на празниците „Южна пролет“ – символ на вечния творчески кипнеж. Прочетено е и поздравително писмо до участниците от министъра на културата Кръстьо Горанов. Творческите дебюти на младите творци в областта на поезията, белетристиката, изобразителното изкуство и киното очакват тук оценката на читатели, зрители, на специалисти. Открита е и изложба на млади художници, а в кинокомплекс „Клокотница“ се провежда литературно четене с присъствието на много слушателите.

На 11 май завършват дните на литературата и изкуствата „Южна пролет“. Журито присъжда голямата награда на поета Ангел Малинов, белетриста Юрий Юнишев, художничката Елена Панайотова и на Петър Попзлатев – режисьор на игралния филм „Аз, графинята“. Обявени са и наградите на Съюза на българските писатели, Съюза на филмовите дейци, Съюза на българските художници и на Клуба на дейците на културата в Хасково.

А в края на месец юли излиза от печат албумът „Литературно Хасково“. Той включва архивни снимки, както и такива от по-ново време, факсимилета на корици, периодика, ръкописи, писма, автографи и афиши, които показват литературната история на града. Те са подредени хронологично – от първите данни за книжовна дейност и народността пробуждане на българите от Хасково до литературния живот в настоящия момент.

В новината на БТА е посочено, че интересни литературно-исторически документи са ръкописният „хасковски препис“ на Паисиевата „История славяноболгарска“, учебниците и речниците на възрожденския просветител Нестор Марков, печатаното в Хасково списание „Китка“ – едно от първите литературни списания у нас. Отделени са и страници за творческото присъствие в Хасково на Емануил Попдимитров, Тома Измириев, Екатерина Ненчева, Александър Паскалев, Асен Златаров – все видни имена в националната литературна и културна съкровищница. Част от богатството, показано в албума, е изложено в експозицията на Дома на литературата в Хасково.

1990 г.,
Червенко Крумов

Юрий Юнишев вдясно и Борис Роканов

1991

През 1991 г. в информационния поток на БТА излиза новината, че независимо от ограничените финансови средства за духовната сфера, поне засега Общинският съвет на Хасково е решен да продължи културните традиции на своя град. Сред тях се открояват литературните дни „Южна пролет“, които претърпяват различни метаморфози, синтезирайки изкуствата, за да се върнат към своя първообраз – художественото слово.

Без да затварят вратите си за другите творци, за 18 и 19 април домакините канят предимно писателите, а тържествата са организирани съвместно със Съюза на българските писатели. По време на празниците е учреден и Клубът на лауреатите на „Южна пролет“. Много от тях повече от 15 години са неизменно сред участниците в литературните четения.

Част от програмата е творческа вечер, посветена на първия лауреат на „Южна пролет“ за белетристика – рано починалия Росен Босев, като събитието припомня и за началото на тази утвърдена вече културна проява. А представителите на държавни и частни издателски къщи участват в дискусиата „Проблеми на българското книгоиздаване“.

На 18 април с литературни четения и творчески срещи започват традиционните празници „Южна пролет“, като тази година в тях се представят 38 творци, дебютирали в поезията, прозата и литературната критика.

На 19 април са обявени наградите „Южна пролет“, които се дават на автори, издали първата си книга през предходната година. Жури от Съюза на българските писатели отличава Гален Галев за стихосбирката му „Роля“, Анри Кисиленко – за романа му „Обръщането на пясъчния часовник“, и литературния критик Владимир Янев за книгата „Живее и препрочитам“. Наградите са специално изработена статуетка и парична сума.

1992

Бронзова статуетка „Пегас“ и парична премия получават лауреатите на литературните дни „Южна пролет“ тази година. В новината на БТА се посочва, че въпреки кризата кметството не се отказва да отбелязва излизането на първи книги на поети и белетристи от цялата страна. На 7 и 8 май за 20-и път тра-

диционните празници събират 36 дебютанти в литературата. Най-младата между тях е единадесетокласничката от Разград Кремена Симеонова.

„Не юбилейната шумотевица ще е в центъра на тазгодишната „Южна пролет“, нито присъствието на партийни или правителствени величия – казва пред журналисти Йордан Нанчев от организационния комитет, а единствено творческите проблеми, мисълта за литературата, за нейното настояще и бъдеще.“

В програмата са включени обсъждания на дебютни книги, дискусия по проблеми на литературата, литературно четене.

На 8 май със стихосбирката си „Ловци на кехлибари“ Добринка Корчева става носителка на наградата „Южна пролет“. А наградата за белетристика е присъдена на Роза Георгиева за документалната повест „Възторжената безпътница“. Авторката е бивш летец от гражданската авиация и отсъства от литературните празници, но затова пък присъства в справочника „Кой какъв е в света“.

На участниците в литературните дни, чийто организатор тази година е само кметството, е изчетено писмо от министър Елка Константинова. Преди това се провежда дискусия за проблемите на съвременната литература и се посещават паметници, свързани с културната история на Хасково.

1993

С отбелязване на 100-годишнината от рождението на Елисавета Багряна на 13 май започват 21-вите литературни празници „Южна пролет“. „Багряна е едно истинско чудо в нашата поезия“, казва в словото си Йордан Василев, който е съавтор с Блага Димитрова на две книги за голямата българска поетеса. А актрисата Йорданка Кузманова изпълнява моноспектакъл по стихове и писма на Багряна.

Като част от програмата на литературните дни е открита изложба на ценни книги, периодика и автографи, които са подредени от литературния музей в града.

На 14 май, когато завършва „Южна пролет“, директорката на Националния литературен музей Надежда Александрова представя 70-те дебютни творби, постъпили за конкурса. Награди получават поетите Бойко Пенчев от Пловдив и Георги Господинов, белетристът Христо Запрянов и литературният критик Алберт Бенбасат. „Благодаря ви за любовта към литературата в това трудно време“ – с тези думи се обръща към присъстващите председателят на журито Йордан Василев.

1994

През 1994 г. литературните празници в Хасково се състоят на 12 и 13 май и са посветени на 90-годишнината от рождението на Атанас Далчев.

Йордан Ефтимов получава награда „Южна пролет“ за стихосбирката си „Метафизика“. Поетът е роден през 1971 г. в Разград. Силвия Чолева също е наградена в конкурса за стихосбирката си „Детето на глухонемите“. Поетесата е родена на 30 октомври 1959 г. в София.

Петър Марчев е награден за сборника си с разкази „Цигански роман“. Писателят е роден през 1960 г.

1995

На 6 и 7 април през 1995 г. Хасково отново се превръща в дом за младата българска литература. Георги Николов получава наградата в раздел „Поезия“ на „Южна пролет“ за стихосбирката „Центурион на прага“. Поетът е роден на 5 март 1955 г. в Харманли. Следвал е психология във Варшавския университет и в СУ „Св. Климент Охридски“.

Владимир Шумелов получава отличие за сборника с разкази и новели „Двойно“. Писателят е роден на 20 октомври

1996 г., Емил Симеонов лауреат от 1977 г., Петър Марев и Янислав Янков лауреат от 1974 г.

1996 г., Иван Желев, Николай Ватов, Петър Чухов, Тилко Тилев, Петър Ванчев

Изпълнение на хасковски симфоничен оркестър

1958 г. в Перник. Завършва „Българска филология“ във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

А Георги Янев е отличен за сборника си с литературнокритически статии „(Не)съгласия“. Авторът е роден през 1950 г. в село Бял извор, Старозагорско. През 1977 г. завършва българска филология във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

1996

Литературните дни „Южна пролет“ през 1996 г. се провеждат на 4 и 5 април.

Иван Желев е лауреатът в раздел „Поезия“ за стихосбирката „Ангел и оазис“. Поетът е роден през 1964 г. в гр. Ямбол. Завършва ВИАС в София и работи като хидроинженер, но пише поезия и участва в конкурси, от които често си тръгва с награда.

Николай Ватов е лауреатът в раздел „Проза“ – за сборника с разкази „Отломки самота“. Писателят е роден през 1966 г. в Пловдив. Завършва биотехнологични процеси в СУ „Св. Климент Охридски“.

1997

На 2 април в Хасково се откриват 25-ите литературни дни „Южна пролет“. 51 творци от цялата страна се състезават за най-добра дебютна книга в разделите поезия, проза и литературна критика.

Най-младите участници са 16-годишните Миряна Добрева и Теодора Симеонова от Добрич. На 71 години е хасковският агроном Димитър Южнянин, който дебютира с първа стихосбирка.

Новите лауреати са обявени на 4 април. Организаторите на празника от Хасковската община и Съюза на българските писатели са подготвили три бронзови пегаса за най-добрите. Статуетките са дело на казанлъшкия скулптор Стефан Шишков. Наградените за най-добра дебютна книга в разделите поезия, проза и литературна книга тази година са Николай Павлов за стихосбирката „Синтаксис на грижите“, Пламен Тушков за сборника с новели „Студеното око в мен“ и Румяна Карпеева за „Времето на думите“ – литературна критика. Творбите на тримата дебютанти са отличени от жури под председателството на поета Никола Инджов, а наградите – бронзова статуетка „Пегас“, връчва кметът на Хасково Атанас Василев.

За втора година е връчена и парична награда на името на поета Иван Николов, който е роден в Хасковско. Нейни носители на тазгодишните литературни празници са Михаил Кръстанов за стихосбирката „Кръстососец“ и Петър Кралев за сборника с разкази „Прахът, който пазим“.

Местният клуб на дейците на културата, който заедно с община Хасково и Съюза на българските писатели е съорганизатор на празниците, присъжда свое отличие на поета Вълко Марашев за стихосбирката „Автограф за всички“.

По време на празниците е учредена Академия „Южна пролет“, която ще подпомага млади творци до 40-годишна възраст. За председател на сдружението е избран Никола Инджов. Сред учредителите са СБП, СБЖ, Съюзът на преводачите в България, фондациите „Славяни“ и „Аполония“, издателските къщи „Христо Ботев“, „П. Яворов“, „Земя прес“ и други.

1998 г., Рафаел Смирнов

1998

38 стихосбирки и 6 белетристични книги участват в конкурса за дебютна книга на литературните дни „Южна пролет“, които се през април за 26-и път в Хасково. Най-младият участник в конкурса е на 12 години, а най-възрастният – на 63 години. Жените в поезията са 3 към 1 спрямо мъжете и според Никола Инджов българската поезия се е феминизирала.

Литературните дни са тържествено открити на 23 април на площад „Общински“ от кмета Атанас Василев. В Клуба на дейците на културата са представени участниците в конкурса за дебютна книга през 1997 г. А в програмата за следващия ден са предвидени обсъждания на дебютната поезия и проза.

На 24 април са обявени новите лауреати. Това са поетът Стоил Рошков от София, който получава статуетката „Пегас“ за стихосбирката си „Ток“, и белетристът Рафаел Смирнов от Стара Загора, награден за сборника разкази „Гара Враждебна“. Журито с председател Никола Инджов отличава още двама автори на първи книги. Татяна Явашева от София получава наградата на корпорация „АКБ Форес“ за стихосбирката си „По ръба на чадъра“. Наградата на името на поета Иван Николов е присъдена на Петя Стоянова от Раднево за стихосбирката ѝ „Сама със самотата“.

1999

Над 70 дебютанти представят свои книги на 27-ото издание на литературните дни „Южна пролет“ от 14 до 16 април в Хасково. Най-младата участничка в тазгодишното издание на литературните дни е 16-годишната поетеса Анелия Димова от Стара Загора.

Журито, чиито председател е Никола Инджов, определя при кого ще отидат наградите за най-добрите дебютни книги в жанровете поезия, проза и литературна критика. За пръв път през тази година е отличена и книга на патриотична тематика, а наградата е от тракийското дружество в Хасково. Награда връчват и лауреати на предишните издания на „Южна пролет“.

На тържественото откриване на литературните празници „Южна пролет“ на 14 април поетите Елка Няголова и Гриша Трифонов запалват традиционния огън.

78 автори участват в тазгодишния 27-и национален конкурс за дебютна книга. Според председателя на журито Никола Инджов броят на участниците в „Южна пролет“ през тази година е рекорден.

Освен дебютанти по време на литературните празници в Хасково гостуват известни български писатели и поети като Антон Дончев, Валери Петров, Леда Милева, Генчо Стоев, Георги Константинов и други.

Новите лауреати на „Южна пролет“ са обявени на 16 април тази година. Те са Петьо Пейчев за стихосбирката „Тектоника“, Мариан Желев за романа „Свлачища“, Владимир Донев за студията „Фолклор и наративно моделиране в белетристиката на Любен Каравелов“.

2000

От 19 до 21 април Хасково е домакин на 28-и литературни дни „Южна пролет“. В тазгодишния конкурс за дебютна книга участват 81 автори от страната. 62 са стихосбирките, белетристичните книги са 12, а останалите се конкурират в раздела за литературна критика. Най-младата участничка в конкурса е 11-годишната Диана Хрусанова, която е ученичка в хасковското училище „Христо Смирненски“.

Най-добрите книги с поезия, белетристика и литературна критика получават бронзов „Пегас“ и парична награда. Те са оценявани от шестчленно жури под председателството на Никола Инджов. Свои награди присъждат и Клубът на дейците на културата в Хасково, местното тракийско дружество, младежкият дом в града.

В програмата на литературните дни са предвидени представяне на антологията „Първите Пегаси“, лауреатски вечери, участие на млади поети с китари, изложби на местни и гостуващи художници. Организатори на културните празници са община Хасково и фондация Литературна академия „Южна пролет“.

На 21 април е обявено кои са най-добрите книги тази година. Това са стихосбирката „Ябълка“ на Николай Атанасов, романът „Старата дама Антоанета“ на Христо Леондиев и студията „Плявата и зърното в човешката проза“ на литературния критик Богомил Попов. Още осем автори на дебютни книги са отличени с допълнителни награди.

1999 г., от д. на л. Петьо Пейчев, Мариан Желев, Владимир Донев

2001

Около 80 участници се включват в 29-ия национален преглед-конкурс на дебютната литература „Южна пролет“ в Хасково от 18 до 20 април. Книгите са в трите жанра – поезия, проза и литературна критика и история, и се приемат до 31 март. Това съобщава на пресконференция Никола Инджов, председател на журито и на Литературната академия „Южна пролет“, която организира конкурса с община Хасково, няколко писателски организации и издателства. Тази година за първи път към тях се присъединяват Сдружението на български писатели и Студентският дом.

Членовете на журито Валентина Радинска, Никола Радев и Георги Господинов представят с доклади кандидатстващите произведения в трите жанра. В журито са още хасковските поети Петър Василев и Червенко Крумов.

В новината на БТА се припомня, че Росен Босев е първият лауреат на конкурса през 1974 г. Сред 70-те автори, печелили статуетката „Пегас“ през годините, са Таньо Клисуров, Борис Христов, Петя Дубарева, Георги Гълов, Георги Цанков, Георги Господинов, Йордан Евтимов. Участвали са близо 700 писатели. А Никола Инджов отбелязва, че Хасково неслучайно е домакин на конкурса от основаването му през 1973 г. – това е градът на първия български издател Александър Паскалев, публикувал дебютните книги на наши класици като Николай Лилиев, Димчо Дебелянов, Константин Константинов, Георги Райчев.

На 18 април в Хасково официално са открити 29-те литературни дни „Южна пролет“. В конкурсната програма участват 76 автори на дебютни книги от цялата страна - 62-ма поети, 9 белетристи и 5 литературни критици се състезават за бронзов „Пегас“ и парична премия. Най-младата участничка в „Южна пролет“ е 14-годишната поетеса Мила Миленова от Перник, а най-възрастна е колегата ѝ Борис Павлов от Шумен – който е около 80-годишен според организаторите на литературните дни.

На 20 април 23-годишният Красимир Вардиев получава бронзов „Пегас“ за стихосбирката „Бордюр“. Студентът по българска филология в Шумен получава и парична премия като лауреат. А хасковецът Румен Старковски получава лауреатско звание за сборника си с разкази „Лятно време“ и романа „Шахтата“. Награденият белетрист работи в Историческия музей в родния си град. Третият „Пегас“ е за книгата „Мелодрамата през погледа на теорията“ на Ангелина Стефанова от Института за изкуствознание към БАН.

2002

Близо 100 книги ще бъдат представени на 30-ия конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ в Хасково. Това съобщава през февруари председателят на литературната академия „Южна пролет“ Николай Инджов. Авторите се състезават в категориите поезия, проза и литературна критика и история. По думите на Инджов това е единственият конкурс, който стимулира литературната критика.

Двайсет и трима автори на дебютна литература заявяват участие в конкурса, който се провежда в Хасково от 2 до 4 май. Най-младият участник в тазгодишното издание на литературни-

те дни е 18-годишният Ангел Чобанов от Ямбол, автор на малката повест „Лятна ваканция“. Най-възрастна е 74-годишната поетеса от Хасково Вько Найденов, който се представя със стихосбирката „Споделено“.

Новите трима лауреати получават по една статуетка „Пегас“ и парична премия. Клубът на дейците на културата в града връчва специална награда на местен автор за издадена първа или поредна книга през миналата година. По традиция са раздадени и наградите на Съюза на българските писатели, „АКБ Форес“, в. „Черноморски фар“ и на името на Мара Михайлова.

Отличени са поетът Иван Христов, който е на 24 години, за стихосбирката „Сбогом, деветнайсти век“, 31-годишният белетрист Мирослав Димитров за сборника с разкази „Решения“ и литературният изследовател Ивайло Христов, който е на 32 години, за монографичния очерк „Йордан Стубел“.

2003

Тази година литературните дни „Южна пролет“ са тържествено открити на 23 април. В продължение на три дни областният град е домакин на млади автори от цялата страна и утвърдени имена в българската литература, литературната критика и историята. Организатори на културната проява са община Хасково, литературната академия „Южна пролет“, Клубът на дейците на културата в града и ФИК „АКБ Форес“.

В тазгодишния национален преглед-конкурс за дебютна литература участват 45 автори от цялата страна, издали първа книга през последната година. 35 от тях се състезават за лауреатско звание в раздел „Поезия“, осем – в „Проза“, а двама ще се конкурират за първото място в раздел „Литературна критика и литературна история“. Най-младата участничка в литературния конкурс е 14-годишната Гергана Тотева от Стара Загора. Тя се представя с поетичната книга „Чудо на чудесата“.

Според Никола Инджов тази година „Южна пролет“ се отличава с много добра проза, която е отворена към съвременните проблеми. Допълнителен акцент в културните празници е и представянето на списание „Южнобългарски страници“.

Боян Станилов, Ангел Игов и Бисера Дакова са тримата нови лауреати, обявени на 25 април в националния конкурс-преглед на дебютната литература, който се организира в рамките на литературните дни в Хасково. Лауреатското звание се присъжда на Боян Станилов от Бургас за поетичната му книга „Сънувам, че плача“, на Ангел Игов от София за сборника с разкази „Свещи по пътя“, а Бисера Дакова, също от София, е отличена за книгата си „Яворов. Археология на автора“.

2004

През февруари в емисията на БТА намира място новината, че конкурсът на дебютна литература „Южна пролет“ ще се състои за 32-ри път на 28, 29 и 30 април в Хасково. За конкурса се приемат първи книги на автори до 40 години в жанровете поезия (стихосбирки, поеми), проза (разкази, повести, романи), литературна критика и литературна история. Във всеки жанр се присъжда по една официална награда – званието „Лауреат“ с връчване на бронзова статуетка „Пегас“ и парична премия.

София, 27 април. Пресконференция по повод XXXII литературни дни „Южна пролет“ се състои в националния пресклуб на БТА. На снимката (отляво надясно): Петър Савчев – управител на Сдружение „Перперикон – Меломания“, Мария Банева – представител на Сдружение за литература и изкуство „Южна пролет – Хасково“, Никола Инджов – председател на литературната академия „Южна пролет“, Татяна Димитрова – зам.-кмет на Община Хасково, проф. Николай Овчаров – управител на сдружение „Перперикон – Меломания“.

29 април 2004 г. В Хасково се откриват 32-рите литературни дни „Южна пролет“. В разделите проза и поезия се представят 25 млади автори. Огънят е запален от бившия лауреат на форума Васил Сотиров.

29 април. Председателят на дружеството на Хасковските художници Владимир Запрянов открива 11-ата поредна изложба по време на литературните дни „Южна пролет“. Творбите му са рисунки, изпълнени през призмата на колажа с техника, съчетаваща акварел, темпера, пастел и масло.

София, 27 април. Никола Инджов – председател на литературната академия „Южна пролет“.

На 1 май в Хасково завършва най-големият форум за дебютна литература в Южна България – дните „Южна пролет“. Пегасът за поезия е спечелен от Петър Петров със стихосбирката „Пинкод лукчетата“.

Бронзовият пегас за проза е връчен на Румен Тодоров за творбата му „Безсмъртни произведения“.

Дават се и допълнителни отличия – на Съюза на българските писатели, на финансово-индустриалния концерн „АКБ Форес“, на фондация „Капитан Петко Войвода“ и дружество „Тракия“ – Хасково, на „Литературен вестник“, на вестник „Пулс“.

През април вече е ясно, че 25 автори на дебютни книги от цялата страна, издадени през миналата година, са заявили участие в литературния конкурс. 18 от тях се състезават за лауреатско звание в раздела за поезия и 8 – в раздела за белетристика. Председателят на литературната академия „Южна пролет“ Никола Инджов оглавява и журито, определящо лауреатите. Останалите членове от журито са Никола Радев, Владимир Трендафилов и Георги Константинов. Организатори на културните празници са община Хасково, Клубът на дейците на културата в града, регионалната библиотека „Христо Смирненски“ и сдружение „Перперикон – Меломена“.

По време на литературните дни е обявена и голямата награда на Хасково на името на първия български издател Александър Паскалев. Тя ще бъде присъдена за цялостен принос в развитието на културния живот на общината, а нейният носител ще бъде определен от отделно жури.

В програмата на „Южна пролет“ е предвидена и пленарна сесия на тема „Съвременната българска литература – тенден-

ции, рискове, предизвикателства”. Гост на сесията е Абдула Кескин от Турция – издател и литературен критик. Част от програмата са и вечери на поезията на Георги Николов и на Дочка Банева, носител на наградата на СБП за 2002 г., рецитали на Иван Брегов, Велин Георгиев и Тома Марков, изложба на Владимир Запрянов.

В новината на БТА се припомня, че над две хиляди млади български автори са участвали досега в „Южна пролет”. Конкурстът се организира от 32 години без прекъсване. Сред лауреатите са Росен Босев, Борис Христов, Петя Дубарова, Георги Цанков, Валери Стефанов, Владимир Янев, Бойко Пенчев, Йордан Евтимов.

На 28 април литературните дни „Южна пролет” са открити от поета Васил Сотиров, който запалва огъня на 32-рото издание на културните празници. Сотиров е лауреат на „Южна пролет” за поезия през 1983 г. А в словото си при откриването на литературните дни заместник-кметът на Хасково Татяна Димитрова подчертава, че „Южна пролет” е единствен по рода си в България национален преглед на дебютната литература. Тя обявява, че за първи път тази година община Хасково ще връчи своята голяма награда за цялостен принос в развитието на културния живот на общината. Наградата е на името на първия български издател Александър Паскалев, който е родом от Хасково.

Тенденциите, рисковете и предизвикателствата пред съвременната българска литература се обсъждат на кръгла маса в Хасково в рамките на литературните дни „Южна пролет”. Като основа за дискусиата служат резултатите от анкета, направена сред 200 души на възраст от 16 до 70 години в София, Хасково, Стара Загора, Пловдив и Кърджали през последните два месеца. Анкетата е направена по инициатива на сдружение „Перперикон – Мелпомена” с управители проф. Николаи Овчаров и Петър Савчов. Сдружението е сред организаторите на тазгодишното 32-ро издание на „Южна пролет”.

Преди началото на дискусиата Петър Савчов отговаря на въпрос на БТА каква е била целта на изследването. Той казва, че с проф. Овчаров искат да разберат има ли проблем, ако има – да го идентифицират и на кръглата маса да набележат посоки за разрешаването му. Според него от разговорите, които са водили по време на литературните дни тази година в Хасково, са установили, че „съществува един много странен проблем – няма единно литературно пространство в България”. По мнение на Савчов роенето на писателските съюзи не създава интелектуални кръгове, а по-скоро – политически кръгове. Той смята, че изкуството, свързано с политиката, спира да бъде това, което е неговата цел.

„За нас е много важно културата да бъде водещата сила в политиката, а не политиката да определя културата на нацията. Едното е конюнктура, а другото се съизмерва с вечността”, казва Савчов. Той посочва, че „Перперикон – Мелпомена”, като сдружение с нестопанска цел, има мисията да подкрепя българската култура във всичките ѝ измерения.

Друга обсъждана тема е, че българите по-скоро не си купуват книги на български автори, което показват резултатите от изследването на сдружението „Перперикон – Мелпомена”. Прочуването е направено в изпълнение на проект „Съвременната българска литература – тенденции, рискове, предизвикателства”, спечелен от сдружението и финансиран от швейцарската културна програма „Про-Хелвеция”. Петър Савчов огласява данните по време на кръгла маса в Хасково. Анкетирани са 200 души на възраст от 16 до 70 години от София, Хасково, Стара Загора, Пловдив и Кърджали през последните два месеца. Из-

следването има за цел да проследи най-общо доколко българите в различни възрастови групи четат, интересуват ли се от българската литература, откъде черпят информация за нея, купуват ли днес българинът книги и как определя себе си като читател, посочва Савчов. Резултатите показват, че пред съвременните български автори анкетирани предпочитат да четат чужди класически и съвременни автори. Но най-тревожно е отношението на младите хора към писаното слово, коментира Петър Савчов. По негови думи младите се интересуват повече от информация, отколкото от високи художествени стойности и това е проблем и на възпитанието, и на образованието.

Как сигналите, изпращани чрез писаното слово, достигат до хората, които би трябвало да ги получават, и как елитът на нацията би могъл да заеме мястото си, което му е отредено от естественото развитие на човечеството – на тези въпроси се опитват да дадат отговор участниците в заседанието на кръглата маса, част от програмата на „Южна пролет”.

На 30 април са обявени новите лауреати в литературния конкурс. С лауреатско звание е отличен 26-годишният поет Петър Петров за стихосбирката му „Пин код – лукчета”. Според Инджов книгата е „силно авангарден експеримент в областта на поетическата стилистика”. А 35-годишният писател Румен Тодоров е отличен за сборника му с новели и разкази „Безсмъртни произведения”. Неговата книга е определена от Инджов като „находка”.

Раздадени са и пет допълнителни награди от Съюза на българските писатели, Съюза на тракийските дружества в България, списание „Пламяк”, вестник „Пулс” и финансово-индустриалния концерн „АКБ Форес”.

2005

През месец януари заместник-кметът на Хасково Татяна Димитрова заявява пред журналисти, че националният конкурс за дебютна литература се провежда в града вече 32 години и е приоритет в културната политика на общината. Повод за нейното изявление е публикуваната в различни национални медии обява от името на Литературна академия

София, 1 февруари 2005 г. В Националния пресклуб на БТА се състои пресконференция на журито на литературна академия „Южна пролет” на тема: „Чиновници срещу творци. Литературният конкурс „Южна пролет” е обществена структура, неподвластна на Хасковска община”. На снимката (отдясно наляво): Георги Константинов, Владимир Трендафилов, Никола Инджов – председател на Академията и журито, Марин Кадиев и Никола Радев.

София, 1 февруари 2005 г. Отляво надясно: Никола Инджов – председател на Академията и журито, Владимир Трендафилов и Георги Константинов.

21 март 2005 г. На пресконференция в кметството на Хасково зам.-кметът Татяна Димитрова обявява, че от 20 април по традиция в града ще се проведе тридесет и третият литературен конкурс на дебютна литература „Южна пролет”. За председател на журито е определен проф. Боян Биолчев.

23 април 2005 г. Първа награда за поезия в конкурса е присъдена от авторитетното жури начело с проф. Боян Биолчев на Мирослав Бърдаров от Благоевград. Златният Пегас му връчи кметът на Хасково инж. Георги Иванов.

„Южна пролет” с председател Никола Инджов. Димитрова припомня, че община Хасково е основен учредител на националния конкурс за дебютна литература и на неговите награди – бронзови статуетки „Пегас”, за лауреатите в трите жанра – поезия, проза и литературна критика и история. Татяна Димитрова подчертава, че през тази година общинската управа има намерение да покани нови членове в журито, с нов председател. Литературните дни ще се проведат от 20 до 22 април в Хасково, а авторите трябва да изпращат дебютните си книги за участие в конкурса на адреса на общинската администрация.

На 21 март новина от емисията на БТА съобщава, че жури с председател проф. Боян Биолчев, ректор на Софийския университет „Св. Климент Охридски”, ще оценява дебютните книги на участниците в литературните дни „Южна пролет”. В състава на журито са включени поетесата Мирела Иванова, литературният критик Анелия Личева, писателят Димитър Томов – директор на университетското издателство „Св. Климент Охридски” и хасковските творци Ели Видева и Иван Енчев.

За участие в националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет” в Хасково тази година пристигат 51 произведения. Това е 33-ото издание на конкурса. Основни негови организатори са местната община, Клубът на дейците на културата в града и регионалната библиотека „Христо Смирненски”. На 22 април на тържествена церемония в сградата на театъра са обявени тримата автори на дебютни книги, отличени с голямата награда от конкурса. Това са поетът Мирослав Бърдаров, който получава наградата на „Южна пролет” за книгата си „Шум от писменост”. Тодора Радева е отличена

за сборника с разкази „Седем начина да увиеш сафари около тялото си”. Лауреатско звание печели и Милен Русков за книгата си „Джобна енциклопедия на мистериите” – за литературна теория и оригинален литературен стил, според председателя на журито.

Победителите в конкурса са наградени от кмета на Хасково Георги Иванов с по един бронзов „Пегас” и парична награда. А поетът Ивайло Балабанов става носител на наградата на името на Александър Паскалев, учредена от община Хасково, за цялостния му принос в културния живот на града.

2006

Авторите на 35 дебютни книги, издадени през миналата година, се състезават за наградите в националния литературен конкурс „Южна пролет“.

Лауреатите в жанровете поезия и проза ще станат известни по време на едноименните литературни дни, които се състоят за 34-ти път в Хасково от 26 до 28 април. Заместник-кметът на община Хасково Татяна Димитрова уточнява, че заявки за участие в конкурса са подали 50 автори на дебютни книги, но само 35 от тях са отговаряли на определените критерии – да не са навършили 40 години и да нямат друга издадена книга. От допуснатите до конкурса книги 25 са поетични, а останалите десет – проза. Най-младият участник в конкурса е 11-годишният Даниел Йорданов от Перник.

Жури под председателството на проф. Боян Биолчев – ректор на СУ „Св. Климент Охридски“, определя двамата нови лауреати на „Южна пролет“.

Тази година за първи път се издава и вестник „Южна пролет“, в който ще бъдат представени историята на литературния конкурс и част от неговите лауреати.

На 26 април литературните дни „Южна пролет“ са открити със специална церемония в сградата на драматично-кукления театър „Иван Димов“, пред която е запален и огънят на културния празник. На откриването са представени и 35-те участници в тазгодишния конкурс.

На 28 април новите лауреати са обявени на тържествена церемония в сградата на театъра от председателя на журито проф. Боян Биолчев. Носител на голямата награда на „Южна пролет“ за поезия е 27-годишната Красимира Джисова – за стихосбирката ѝ „Абревиатурата“. Новият лауреат в раздела за проза е 21-годишният Александър Шпатов – за сборника му с разкази „Бележки под линия“. Отличените получават грамоти, статуетки „Пегас“ и парични награди.

Наградата на община Хасково на името на Александър Паскалев получава писателят Николай Христов по повод на 75-ата му годишнина.

29 април. За сборника разкази „Бележки под линия“ Александър Шпатов (21 г.) от София печели званието Лауреат и статуетката Пегас. Председател на журито е проф. Боян Биолчев, а наградите връчва кметът на Хасково инж. Георги Иванов.

27 април 2006 г. В Хасково е дадено началото на 34-тото издание на националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“. Огъня запалва миналогодишният лауреат Мирослав Бърдаров.

28 април 2006 г. Седемнадесет творци от дружеството на хасковските художници представят в галерия „Кредо“ съвместна изложба, посветена на традиционния конкурс.

29 април 2006 г. Красимира Джисова (27 г.) от Ямбол печели званието Лауреат и статуетката Пегас в конкурса с поетичната книга „Абревиатура“.

2007

На 18 април в новина на БТА се посочва, че посланикът на Великобритания у нас Джереми Хил ще връчи наградата на участник в националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ от името на посолството. Трийсет и петото издание на литературните дни ще се състои от 25 до 27 април в Хасково.

В тазгодишния конкурс участват 35 дебютанти, от които двама са от Хасково. По време на литературните дни ще бъде открит базар на книги под наслов „Хасково чете“ с участието на десет от най-известните издателски фирми в страната. А община Хасково получава свидетелство от Патентното ведомство за марката „Южна пролет“.

На 20 април в информационния поток се появява и новината, че руската поетеса Анна Саед-Шах пристига на посещение в България. Част от нейното гостуване у нас е и участието ѝ на 26 април по време на националния литературен конкурс „Южна пролет“, като в срещата ще участват ученици от училище „Асен Златаров“ и регионалната библиотека „Христо Смирненски“.

Анна Саед-Шах е автор на текстове за песни по музика на Давид Тухманов. Тя е майка и съавтор на певицата Раиса Саед-Шах и е постоянен автор на „Новая газета“. Стиховете ѝ са печатани от най-авторитетните списания и са участвали на поетични фестивали в Белгия и Ирландия.

На въпроса на БТА дали очаква при срещата си с участниците в поетичния конкурс за дебютанти „Южна пролет“ да ѝ бъдат зададени много въпроси и дали познава младата ни българска поезия, Анна Саед-Шах отговаря: „Нямам добра представа за младата поезия – нито за българската, нито за руската. Познавам и съм чела много български поети, но най-вече от моето поколение – Борис Христов, Румен Леонидов, Георги Борисов, Божана Апостолова, Любомир Левчев. За съжаление, не съм чела най-младите, просто защото не ги превеждат“.

На 25 април литературните дни са открити в Хасково. Поетът Таньо Клисуров, носител на наградата „Южна пролет“ през 1976 г., запалва традиционния огън.

В словото си при откриването на културните празници кметът на общината Георги Иванов казва, че тази година е осъществена нова инициатива – по време на литературните дни да бъдат поканени десет от най-изявените издателства в България. Издадени от тях книги се предлагат в специално изграден базар в центъра на града под наслов „Хасково чете“. Кметът съобщава, че тази идея е била подкрепена от представители на бизнеса в Хасково, които – съвместно с общината, събират десет хиляди лева и с тези средства ще бъдат купени книги. Те ще бъдат дарени на регионалната библиотека „Христо Смирненски“ и на всички читалища в общината.

Програмата на „Южна пролет“ в деня на откриването продължава със среща-разговор със Стефан Цанев в залата на театъра в града. По-късно в галерия „Кредо“ е открита изложба на местни художници, а в Клуба на дейците на културата се състои лауреатска вечер на поетите Таньо Клисуров и Емил Симеонов.

На 27 април са обявени и новите лауреати. Това са Сибила Алексова и Десислава Тивчева. Те са отличени съответно в жанровете поезия и проза от жури под председателството на проф. Боян Биолчев. Кметът на общината Георги Иванов връчва на победителите в конкурса статуетки „Пегас“ и парични награди. А поетесата Веселина Сариева получава наградата на посланика на Великобритания у нас Джереми Хил, който прис-

тига в Хасково специално за церемонията.

Поетът Валери Петров е удостоен с учредената от община Хасково награда на името на първия български книгоиздател Александър Паскалев за цялостния си принос в развитието на литературата и изкуството. Заместник-кметът на Хасково Татяна Димитрова съобщава, че здравето на Валери Петров не му позволява лично да получи наградата си, затова тя ще му бъде връчена в София.

25 април 2007 г. Доайенът на конкурса за дебютна литература в рамките на дните „Южна пролет“ и носител на Пегаса от 1976 г. – поетът Таньо Клисуров, запалва огъня на тазгодишния литературен форум в града.

По повод конкурса в Хасково е посланикът на Великобритания Джереми Хил. Той се среща в кметството с кмета на града Г. Иванов.

29 април. На провекция се в Хасково за 35-и път национален конкурс първа награда за проза е присъдена на Десислава Тивчева. Наградата връчва кметът на града инж. Георги Иванов.

А първа награда за поезия е присъдена на Сибила Алексова.

16 април 2008 г. На откриването на 36-тото издание на конкурса огънят е запален от лауреата от 1988 година Гриша Трифонов.

2008

В новина от 12 февруари от емисиите на БТА се посочва, че Боян Биолчев е председател на журито на 36-ия национален конкурс за дебютна литература „Южна пролет“, който ще се състои от 16 до 18 април в Хасково. За конкурса се приемат първи книги и киносценарии на автори до 40 години в жанровете поезия, проза, литературна критика и литературна история, както и филмов сценарий. Книгите и киносценариите, издадени от 1 януари 2007 г. до 30 март 2008 г., се представят в четири екземпляра, придружени с автобиографична справка, най-късно до 6 април на адрес: 6300 Хасково, община Хасково, пл. „Общински“ 1, дирекция „Социални дейности“.

В тридесет и шестото издание на литературните дни „Южна пролет“ участват 37 автори. В раздела за поезия приза си оспорват 25 дебютни книги, 9 кандидатстват за проза, има една литературна критика и два киносценария.

На 18 април са връчени наградите на конкурса в Хасково. За поезия е отличена Бояна Петкова от София, а приза за проза получава Александър Чобанов от Смолян. За първи път в историята на литературните дни е присъден приз за киносценарий. Това е „Гостилница нов живот“ на Иван Владимиров, а по него вече е сниман филм. Тримата отличени получават званието лауреат, бронзов „Пегас“, пластика със символа на Хасково – статуята „Света Богородица“, и парична премия. Призът за цялостно творчество на името на „Александър Паскалев“ е присъден на Иван Енчев.

Кметът на Хасково Георги Иванов връчва и нов приз в историята на литературните дни „Духът е мъжество“ – с него е отличен Симеон Узунов от Смолян за „Сънувана прегръдка“.

По повод на въвеждането от тази година на жанра „Филмов сценарий“ в литературните дни „Южна пролет“ е проведена среща на тема „Съвременното българско кино“ с актьора Ицхак Финци (вляво) и режисьора Иван Павлов.

18 април. Председателят на журито проф. Боян Биолчев и кметът на Хасково Георги Иванов на церемония в драматичен театър „Ив. Димов“ награждават лауреатите. Лауреат за проза става Александър Чобанов от Смолян за творбата си „Колекция 18“.

17 април. Известният наш художник Владимир Пенев, който е син на поета Пеньо Пенев, представя изложба живопис в хасковската галерия „Форум“.

Рецитал на дебютантите поети, участващи в литературните дни, се провежда в къщата-музей „Кирковото училище“ в Хасково.

18 април. Асоциацията на фотографите в Хасково представя изложба в галерията на драматичния театър „Иван Димов“, посветена на литературните празници „Южна пролет“.

2009

Литературните дни „Южна пролет“ се състоят в Хасково от 22 до 24 април. В рамките на 37-ото им издание е включен и едноименният национален конкурс за дебютна литература, в който участват 45 дебютанти от страната, от които 27 са поети. С прозаични творби кандидатстват 11 автори, а в жанра „Литературна критика и история“ има само един участник. Тази година шестима автори се представят в конкурса с филмови сценарии. А най-малката участничка в конкурса е 15-годишната Симона Крушкина от София. В програмата на литературните дни са предвидени конференция, посветена на 130-годишнината от

23 април 2009 г. В Хасково са открити 37-ите литературни дни „Южна пролет“. Огънят е запален от лауреата от 1999 година Мариан Желев. Участие вземат 45 автори дебютанти от цялата страна.

25 април. Лауреат на конкурса и носител на статуетката бронзов „Пегас“ за киносценарий става Константин Буров със сценария на „План за отмъщение“.

25 април. Лауреат на конкурса и носител на статуетката бронзов Пегас за проза става Милен Стоянов с „Дебют на черния кон“.

Дружеството на хасковските художници представи в галерия „Форум“ изложба, посветена на литературните празници.

рождението на книгоиздателя Александър Паскалев; базар на книгата с участието на 19 български издателства; творческа вечер на писателя Дончо Цончев с участието на Иван Гранитски и музикално-поетичен рецитал „Не остарявай, любов“ на поета Недялко Йорданов.

На 24 април лауреатите на националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ са обявени на церемония от председателя на журито проф. Боян Биолчев. Победители в конкурса са поетесата Невена Борисова за стихосбирката ѝ „Бавни портрети“ и писателят Милен Стоянов за книгата му „Дебют на черния кон“. Галина Лардева се класира първа в жанра „Литературна критика и история“ с книгата си „Изкуството на прехода: Проблемът на неконвенционалното изкуство в България“. Наградата за филмов сценарий печели Константин Буров с „План за отмъщение“. Награда на името на книгоиздателя Александър Паскалев, учредена от община Хасково за цялостен принос в литературата и изкуството, е връчена на местния поет Янко Димов.

Детски маратон по четене започва в Хасково с ученици от 3-ти и 4-ти клас на основните училища от града, който продължава до началото на литературния конкурс „Южна пролет“. Децата четат откъси от книжки на писателката Мая Дългъчева (на снимката).

21 април 2010 г. Писателят Александър Шпатов, лауреат за 2006 година, запалва огъня и дава тържественото начало на литературните дни "Южна пролет".

24 април. Светлозар Стоянов получава голямата награда за проза. Дебютантът от Казанлък е отличен за книгата с разкази "Втора класа". Наградата връчва председателят на журито проф. Боян Биолчев (вдясно).

13 април 2011 г. По повод провеждането на националния конкурс за дебютна литература "Южна пролет" най-възрастният работещ в България фоторепортер Карекин Карекиниян /на снимката/, носител на званията фотограф-художник и AFIAP, представя в центъра на Хасково изложба от фоторепортажи от периода 1954-2011-та година.

2010

Традиционните литературни дни „Южна пролет“ тази година се провеждат от 21 до 23 април в Хасково. 28 автори от цялата страна се срещат в южния град, за да представят дебютните си произведения. Те се състезават в четири жанра – „Поезия“, „Проза“, „Киносценарий“ и „Литературна критика и литературна история“.

Най-младите участници са 21-годишните Марин Колев от Бургас и Мина Стоянова от София. Дебютант на конкурса е и известната актриса и певица Нона Йотова, която представя своята стихосбирка. Председател на журито е проф. д.ф.н. Боян Биолчев. Специален гост на проявата е поетът Любомир Левчев.

А по време на литературни дни „Южна пролет“ 18 български издателства се включват в традиционния книжен базар в Хасково.

За лауреати на конкурса тази година са обявени Александър Видев за стихосбирката „Четвъртък 12-и“, Светлозар Стоянов за сборника с разкази „Втора класа“ и Лора Шумкова за монографията „Красивите години“.

Лауреат на конкурса и носител на статуетката бронзов "Пегас" за поезия става Невена Борисова с книгата си "Бавни портрети".

2011

На 13 април литературните дни „Южна пролет“ са открити от кмета на общината Георги Иванов. Огънят на културния празник е запален от Десислава Тивчева, лауреат на конкурса от 2007 г.

В словото си кметът посочва, че за 39-и път Хасково е домакин на литературните дни, въпреки финансовите проблеми на общината. Той изразява надежда, че мнозина от участниците днес ще бъдат и на 40-ото издание на „Южна пролет“ през идната година.

В конкурса за дебютна литература участват 40 автори от страната, които се представят в жанровете поезия, проза и киносценарий. Новите лауреати са определени от жури под председателството на проф. Боян Биолчев. А в рамките на литературните дни в Хасково е открит базар на книгата, в който участват 20 български издателства.

На 15 април поетът Любомир Левчев е обявен за новия носител на наградата на името на първия български книгоиздател Александър Паскалев, учредена от община Хасково. Отличието се присъжда за цялостен принос в областта на литературата и изкуството в рамките на литературните дни „Южна пролет“, на които градът е домакин. Призът е връчен на поета от кмета на Хасково Георги Иванов на тържествена церемония в залата на драматично-кукления театър „Иван Димов“.

Обявени са и тримата нови лауреати на националния конкурс. С наградата за поезия от Хасково си тръгва Иван Ланджев, отличен за книгата си „По вина на Боби Фишер“. Наградата за проза печели Ивайло Борисов, участвал в конкурса с „01: Неприличен роман“. А лауреатското звание за филмов сценарий – „Малко късмет за по-късно“, е присъдено на Александър Смолянов и Чавдар Живков.

Във връзка с провеждащите се в Хасково литературни дни "Южна пролет" осемнадесет издателства представят книгите си на открит базар в центъра на града.

Голямата награда за поезия е присъдена на Александър Видев за стихосбирката му "Четвъртък 12-и".

13 април. Деветнадесет български издателства предлагат книгите си на традиционния базар в центъра на Хасково по повод провеждането на конкурса.

19 април 2012 г. Под капките на пролетния дъжд Сибила Алексова, лауреат от 2007-ма година, запалва огъня на 40-те юбилейни литературни дни "Южна пролет", в рамките на които се провежда национален конкурс за дебютна литература в жанровете поезия, проза и филмов сценарий. Тази година участие взимат четиридесет млади автори.

В драматичния театър "Иван Димов" в Хасково тържествено са връчени бронзовите пегаси на лауреатите. Първа награда за поезия получава Радослав Чичев, за проза – Димитър Шопов, за киносценарий – Тодор Карагяуров, а специалната награда на името на първия български книгоиздател Александър Паскалев е присъдена на хасковския поет Петър Василев (на снимката). Председател на журито е проф. Боян Биолчев, а наградите връчва кметът на Хасково Георги Иванов.

В драматичния театър "Иван Димов" в Хасково тържествено са връчени бронзовите пегаси на лауреатите. Първа награда за поезия получава Радослав Чичев, за проза – Димитър Шопов,

2012

На 18 април в Хасково започва 40-ото издание на националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“. Литературните дни продължават до 20 април. А 40-те участници в конкурса се състезават в жанровете поезия, проза, киносценарий, литературна критика и литературна история.

Лауреати тази година са Радослав Чичев за стихосбирката „От пращинката на деня“, Димитър Шопов за сборника с разкази „GAVAZOV: Художникът на една история“, Петя Кукудева за книгата „Лулу“ и Тодор Карагяуров за киносценария на филма „Зелени очи“.

2013

На 24 април литературните дни „Южна пролет“ са открити в Хасково. В 41-вото издание на едноименния литературен конкурс участват 35 автори от страната. За лауреатско звание се състезават 16 поети и 12 писатели с дебютните си книги. През тази година в конкурса участват и петима автори на киносценарии, както и двама – с литературна критика.

Открит е и традиционният базар на книгата, в който участват 23 български издателства. В програмата на културния празник са включени и музикално-поетичният спектакъл на Михаил и Кристина Белчеви „Не остарявай, любов“, както и танцовият спектакъл на Нешка Робева „Кармен от Факултето“.

Наградите в 41-вото издание на конкурса за дебютна литература „Южна пролет“ са обявени на тържествена церемония в Хасково на 26 април. Журито под председателството на проф. Боян Биолчев определя отличените в четирите жанра на конкурса – поезия, проза, литературна критика и филмов сценарий. Наградата за поезия печели Димитър Манолов – за стихосбирката си „Човек от хартия“. Писателят Калин Василев е отличен за книгата си „Опити за любов и щастие“. Първото място за литературна критика печели Биляна Курташева – с книгата си „Антологии и канон: антологийни модели на българската литература“. Венцислав Василев получава лауреатско звание за киносценария си „Сняг“. Кметът на Хасково Георги Иванов връчва на всеки от победителите бронзова статуетка „Пегас“ и парична награда.

За пореден път община Хасково връчва награда на името на книгоиздателя Александър Паскалев – за цялостен принос в областта на литературата и изкуството. Неин носител тази година е поетът-сатирик Петър Марев.

24 април 2013 г. Пред драматичен театър "Иван Димов" в Хасково лауреатът от 2005 година Милен Русков (на снимката) запалва огъня на литературните дни "Южна пролет".

Лауреати и притежатели на бронзов Пегас са: за поезия Димитър Манолов, за проза Калин Василев и за киносценарий Венцислав Василев (дясно). Журито е оглавно от проф. Боян Биолчев, а наградите връчва кметът на града Георги Иванов.

В галерия "Форум" големият наш художник доц. Николай Алексиев, който през далечната 1984-та година е бил лауреат на литературния конкурс за млади таланти, представя изложбата живопис.

2014

На 25 април трима млади автори са удостоени с лауреатско звание в националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“, чийто домакин е Хасково за 42-ри път. Наградите са връчени тази вечер на церемония в театъра в града от кмета на общината Георги Иванов.

Новите носители на приза са излъчени от жури под председателството на проф. Боян Биолчев. Общо 30 автори от страната участват в литературния конкурс. Те се състезават за лауреатско звание в жанровете поезия, проза и киносценарий. С бронзова статуетка „Пегас“ и финансова премия са отличени Мартин Спасов – за стихосбирката „Аз мога да цитирам тишина“; Христо Раянов – за сборника с разкази „Трудният начин“, и Николай Колев – за киносценария „XI а“.

На 21 ноември БТА публикува интервю на Леда Аврамова с един от тазгодишните лауреати – Мартин Спасов. „Дигиталният свят поощрява нашата плахост да заявим, че имаме нужда от близост“, казва поетът в интервюто за БТА. Той е роден през 1985 г. в Шумен. Неговата стихосбирка „Аз мога да цитирам тишина“ печели Седмия национален конкурс на издателска къща „Хермес“ за дебютна книга на млади автори и е издадена през 2013 г., като на следващата година му носи и отличието от „Южна пролет“. Спасов има отличия и от литературния конкурс „Светлоструй“ 2014, от националния конкурс за поезия „Усин Керим“ 2014 и други.

Запитан какво казва тишината, поетът отговоря, че преди всичко тишината казва истината. „Това, което ни е страх да произнесем гласово, го изрича тишината. Тя винаги разказва нас, такива, каквито сме, но нямаме дързостта да заявим. Тишината е очи – без контактни лещи; път, водещ до светлото, и убежище за крехкото в нас. Ние, хората, пренаселихме думите, напълнихме ги с много изкривени значения, с метафори, които режат, и затова ни е все по-трудно да кажем лесното. Тишината го прави. Но трябва да имаме сетива, за да я чуем“. Той допълва, че според него ние сме родители и на думите, и на тишината. „Моето „обичам те“ - казано с думи или споделено чрез тишината, е различно от всяко друго, защото съм го възпитал според моите представи, защото съм го освободил от себе си в момент, който аз мисля, че е правилен. Думите раждат тишина, тишината ражда думи, но ние сме инкубаторът и на двете.“

По традиция в центъра на града под формата на "Базар на книгата" повечето български издателства представят новите си книги.

23 април 2014 г. Огънят на 42-рото издание на "Южна пролет" е запален от лауреатът от миналата година Калин Василев.

26 април. На сцената на хасковския драматичен театър "Иван Димов" тържествено са връчени от кмета на града Георги Иванов бронзовите пегаси на лауреатите на националния конкурс. Журито е с председател проф. Боян Биолчев. Първа награда в жанра поезия получава Мартин Спасов, за проза Христо Раянов, а за филмов сценарий Николай Колев.

Мартин Спасов

Христо Раянов

Николай Колев

На въпроса защо в „Аз мога да цитирам тишина“ всички стихотворения са без заглавия, авторът казва: „Защото преди всичко споделям думите на Оскар Уайлд, че „да определиш, значи да ограничиш“. Ако нарека едно стихотворение „Есен“, читателят винаги ще търси в него хлад, златно листо или красиво-тъжна раздяла. Заглавията създават предубеденост, а поезията не търпи такава. Предпочитам стихотворенията ми повече да казват, отколкото да се казват“.

2015

В Хасково на 22 до 14 април се провеждат литературните дни „Южна пролет“. В словото си в деня на откриването кметът на Хасково Георги Иванов изразява удовлетворението си, че „Южна пролет“ съществува вече 43 години. Той отбелязва, че за много млади автори участието им в конкурса за дебютна литература е било началото на тяхното признание.

Огънят на литературните дни е запален от Светлозар Стоянов, лауреат на „Южна пролет“ през 2010 г.

Три икономисти, трима юристи, седем журналисти, зооинженер, архитект и археолог са сред участниците в тазгодишното издание на националния литературен конкурс. Общо 36 автори участват в тазгодишния конкурс, от които 18 се състезават с дебютни стихосбирки. Белетристичните книги са 17, а в жанра „литературна критика“ участва един автор. Дебютантите са оценявани от жури с председател проф. Боян Биолчев.

На тържествена церемония на 24 април са обявени новите лауреати. Те са Илиян Любомиров – за стихосбирката си „Нощта е действие“, и Йоана Мирчева за сборника с разкази „Слепи срещи“. С лауреатско звание за литературна критика е удостоен Здравко Дечев за книгата си „Устност – писменост във възрожденската литература“, а Станимир Великов е отличен за киносценария си „Кучета“.

Голямата награда на община Хасково, която е учредена на името на книгоиздателя Александър Паскалев, е присъдена на местния писател краевед Вълко Грозев – за цялостен принос в областта на литературата, изкуството и културния живот.

25 април. Бронзов Пегас и лауреатско звание получават: за поезия Илиян Любомиров, за проза Йоана Мирчева, за литературна критика Здравко Дечев, за киносценарий Станимир Великов, а специалната награда за цялостно творчество на името на Атанас Паскалев е връчена на писателя Вълко Грозев.

Йоана Мирчева

Здравко Дечев

Станимир Великов

Огънят на 43-тите литературни дни "Южна пролет" е запален от лауреата от 2010 година Светлозар Стоянов. Председател на журито е проф. Боян Биолчев.

Писателя Вълко Грозев със специалната награда за цялостно творчество.

2016

Сръбският писател Милош Латинович е на кратко литературно турне в България, което продължава от 20 до 23 април. Той представя у нас романа си „Сто дни дъжд“, получил наградата за книга на годината „Златен слънчоглед“. Писателят се среща с читатели и журналисти в София, специален гост е на литературния фестивал и конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ в Хасково и участва в маратона на четенето в Стара Загора.

Милош Латинович е роден през 1963 г. Той е сред водещите сръбски писатели и е автор на 6 романа, сборници с разкази, есета и пиеси. Прозата му е преведена на английски, унгарски, словашки, македонски, а сега вече – и на български. Носител е на наградата на литературното дружество на Войводина, „Стеван Пешич“ и „Златен слънчоглед“ – за книга на годината.

В националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ за лауреатско звание през тази година се състезават 32-ма автори от страната. Носителите на бронзовата статуетка „Пегас“ в различните жанрове ще бъдат обявени в рамките на 44-ото издание на едноименните литературни дни в Хасково, които тази година се провеждат от 20 до 22 април. 15 от авторите кандидатстват за наградата с проза; поетите са 11; в жанра „литературна критика“ кандидатът е един, а филмов сценарий са представили двама автори. За първи път през тази година в конкурса ще се състезават и автори на детска литература – те са трима. А най-малкият участник в конкурса е седемгодишната Божана Пейкова от Пловдив, която представя първата си написана книжка „Русалката, паячето Ричи и аз – Божана“.

На 20 април са открити 44-тите литературни дни „Южна пролет“. Огънят на културния празник е запален от Георги Господинов, носител на лауреатско звание от „Южна пролет“ през 1993 г. за стихосбирката си „Лапидариум“.

В словото си при откриването на празника кметът на Хасково Добри Беливанов отбелязва, че „това е конкурсът, който позволява на хората, издали първите си книги, да покажат и докажат себе си, да бъдат забелязани и оценени“.

По-рано през деня е открит книжен базар, в който са представени 23 български издателства. В специална шатра се предлагат и произведенията на дебютантите.

Връчена е специалната „Паскалева“ награда за цялостно творчество на Атанас Ванчев дьо Траси (на снимката), който е роден в Хасково, но живее и твори във Франция.

20 април 2016 г. Писателят Георги Господинов, лауреат и носител на златния Пегас за 1993-та година, запалва огъня на литературните дни „Южна пролет“.

Кметът на Хасково Добри Беливанов връчва бронзовите пегаси на лауреатите на конкурса. В жанра проза лауреат е Йордан Славейков (на снимката), за поезия Георги Гаврилов и за литературна критика Надежда Стоянова. Връчена е и специалната „Паскалева“ награда за цялостно творчество на Атанас Ванчев дьо Траси, който е роден в Хасково, но живее и твори във Франция.

За лауреати на конкурса „Южна пролет“ тази година са обявени Георги Гаврилов за стихосбирката „Корабен дневник на книжната лодка“, Йордан Славейков за романа „Последна стъпка“ и Надежда Стоянова за литературно-критическата монография „Възходът на слънчогледите“.

На 24 май на площад „Свобода“ в Хасково е подредена изложбата „Живи букви“, където се състои и тържественото отбелязване на Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост. Тя е подготвена от фото клуба към Младежкия център в града с ръководител Славян Костов и изобразява буквите от българската азбука, които децата от местните училища, от детски градини и от културни институции „са изписали“ с телата си.

Гост на тържеството е и омбудсманът Мая Манолова. В словото си тя отбелязва, че жителите на Хасково днес имат всички основания и привилегиите да празнуват и да се гордеят с 24 май, като наследници на видния книгоиздател Александър Паскалев, който е поставил началото на съвременното книгоиздаване. По думите на Манолова не е случайно, че именно Хасково е градът на националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“. Според нея това е най-яркото доказателство, че Хасково е едно духовно средище, един център, едно поле за изява на млади таланти, на млади поети, на млади писатели, на млади критици.

2017

През април младата английска писателка Иви Уайлд пристига в България по повод излизането на първата ѝ книга на български език – романа „Всички птици пеят“. Освен това тя ще участва в литературния фестивал „Южна пролет“ в Хасково, където има представяне на 20 април в регионалната библиотека „Христо Смирненски“.

Иви Уайлд е родена през 1980 г. Тя е един от най-награждаваните съвременни автори на Великобритания – носителка е на Наградата за литература на Европейския съюз, както и на наградите „Майлс Франклин“, „Джон Левелин Райс“, „Енкор“, „Джерууд Фикшън Ънковърд“, „Бети Траск“.

На 19 април в Хасково започват литературни дни „Южна пролет“. Официалното откриване на конкурса за дебютна литература е от 18 часа пред Драматично-куклен театър „Иван Димов“. А на площад „Атлантически“ се открива базар на книгата с щандове на 23 български издателства.

На 21 април наградите „Пегас“ са раздадени на тържествена церемония в театъра. В 45-ото издание на дните участват 33-ма автори. Кметът на общината Добри Беливанов връчва отличията.

В раздела „Поезия“ бронзовата статуетка и паричната премия печели Димана Йорданова от Велико Търново за стихосбирката „Жената и мъжете, които бях“. При белетристите петчленното жури председател Владимир Зарев отличавастосточанката Десислава Николова с книгата „Алиса и петък вечер“.

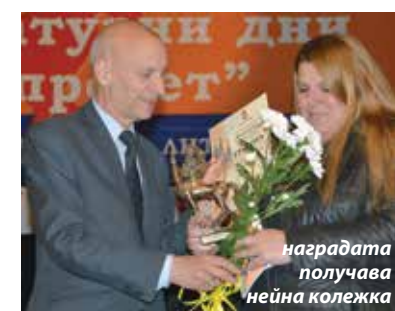
Призът за литературна критика е за Сирма Данова от Стара Загора за студията „Кралят физиономист: автотекстуалност и автопрезентиране в творчеството на Пенчо Славейков“. Победители не са излъчени в останалите три раздела – „Детска литература“, „Драма“ и „Филмов сценарий“.

19 април 2017 г. За 45-та поредна година в Хасково пред Драматичен театър „Иван Димов“ е запален огънят на националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ от лауреата и носител на бронзовия Пегас за 2002-ра година Иван Христов, който сега е доктор по литература в Института по литература към БАН.

Петър Ангелов
Голямата награда за цялостно творчество на името на Александър Паскалев е присъдена на Петър Ангелов.

21 април. Статуетките връчва кметът на града Добри Беливанов. Статуетката Пегас и лауреатско звание в раздел поезия получава Димана Йорданова (наградата получава нейна колежка поради болест) за стихосбирката ѝ „Жената и мъжете които бях“, в раздел проза Десислава Николова (вляво) за книгата ѝ „Алиса и петък вечер“ и в раздел литературна критика Сирма Данова.

Лауреат на наградата „Александър Паскалев“ на община Хасково за цялостен принос тази година е връчена на хасковския творец Петър Ангелов.

2018

Именитата македонска писателка Ягода Михайловска-Георгиева, спечелила трите най-големи литературни награди в страната си, прави литературно турне в България от 16 до 19 април. На 19 април тя е специален гост на литературния фестивал „Южна пролет“ в Хасково. Писателката представя романите си „Камъкът на твоя ден“ и „Индиговият Бомбай“.

Ягода Михайловска-Георгиева е родена през 1953 г. Повече от 30 г. е журналист, есеист и филмов критик в пресата, а през последните 10 г. е редактор в телевизия „Телма“. Автор е на тв пътеписи за Бомбай и Гоа в Индия, за Катманду и Хималаите в Непал. Носител е на Рациновата награда за най-добра прозаична книга – за „Камъкът на твоя ден“, „Роман на годината“ – за „Индиговият Бомбай“, и „Стале Попов“ на Дружеството на македонските писатели – за най-новия си роман „Манастирът Фуентарабия“.

На 18 април с изложба под наслов „Волната скитница, непокорната“, посветена на 125-годишнината от рождението на Елисавета Багряна (1893 – 1991 г.), в Регионалната библиотека „Христо Смирненски“ в Хасково е дадено началото на 46-ото издание на литературните дни „Южна пролет“.

Съпътстващата програма на „Южна пролет“ продължава с премиера в драматичния театър „Иван Димов“ на книгата „На глас. Страници за изминалите дни“ на Джуни Александрова. По-късно в галерията „Форум“ се открива изложбата „ALTEREGO“, в която се представят девет млади авторки с девет живописни платна и две пластички. Идеята за експозицията е на сдружението „Advertising Artists“ и е предложена от куратора на изложбата Цветелина Атанасова.

Лауреатът на наградата „Пегас“ за белетристика от 2008 г. Александър Чобанов запалва огъня на дните пред театъра. В церемонията участници са мажоретният състав в Хасково, хор „Родна песен“ и духовият оркестър в областния град.

След откриването в програмата следва творческа вечер на поета Таньо Клисуров и лауреатска вечер на писателя Александър Чобанов, като трио „Кантабиле“ – Ива Томова (флейта), Елка Софтова (цигулка) и Красимира Генева (пиано), също са в програмата за вечерта.

А на площад „Общински“ по време на дните 15 български издателства предлагат своята продукция. Щанд имат и 44-те дебютанти в конкурса.

На 19 април петчленното жури на 46-ото издание на литературните дни се среща с участващите в конкурса дебютанти. Така, по думите на оценяващите, младите автори застават очи в очи със своите първи критици.

Пишещият у нас загуби възможността да се изхранва от този вид труд, но от друга страна, българският писател получи възможността да избира, което е силен духовен старт, казва председателят на журито доц. д.н. Ивайло Христов.

Теодора Димова, която също е член на журито, оценява като негативна тенденцията възрастта на авторите да пада и написаното да става веднага и публикувано. Друг тревожен симптом било

20 април 2018 г. Бронзовият Пегас за поезия получава Иван Вълев за стихосбирката "Завой". На церемонията по връчването на наградите участие взе кметът на Хасково Добри Белванов.

Награда за проза получава Николай Терзийски за романа "Отлъчване".

Награда за драматургия получава Петър Влайков.

Награда за детска литература получава Зорница Иванова.

Традиционната награда за цялостно творчество на името на издателя Александър Паскалев е връчена на писателя Йордан Нанчев.

повлияването на творците от жанровете „хорър“ и „фентъзи“.

Поетът Бойко Ламбовски, който също е сред оценяващите, казва, че лауреатите на конкурса вече са ясни. Те са много достойни, но има достойни и талантлив книги, които няма да получат награди, добавя той.

През този ден програма на „Южна пролет“ започва с представянето на автора на детска литература Мая Бочева. По-късно участниците в конкурса имат дискусия със средношколци от Хасково. Предстои им и среща с македонската писателка Ягода Михайловска-Георгиева. А романът „Камбаната“ от Недялко Славов е презентирани в местния театър. Също там се състои и юбилейната вечер на писателя Петър Ангелов.

Наградите „Пегас“ на 46-ото издание на литературните дни „Южна пролет“ в Хасково са връчени тържествено на церемония в местния театър на 20 април. В конкурса за белетристика призьт е спечелен от Николай Терзийски за романа му „Отлъчване“. Авторът е роден през 1983 година в Смолян. Завършва философия в СУ „Св. Климент Охридски“, а от 2003 година работи като журналист в продуцентска фирма.

В жанра „Поезия“ лауреат е Иван Вълев за стихосбирката „Завой“. Поетът е роден през 1984 година в Сандански и завършва Техническият университет в столицата. Досега е победител в няколко различни поетични форума.

Наградата за драматургия остава в Хасково. Печели я 35-годишният актьор в местния театър Петър Влайков. Първият му самостоятелен драматургичен опит е пиесата „Да се преструваш е прекрасно“.

Сред авторите на детска литература с първо място е отличена Зорница Иванова за книгата „Мая и концертът на талантите“. Столичанката е родена през 1978 година, завършва магистратура по бизнес в САЩ и работи за големи компании.

В отделните жанрове са присъдени и съпътстващи награди. За първа година е учреден приз за издателство с най-много дебютни книги. Лидер в класацията е „Жанет 45“. Наградата за цялостен принос в областта на литературата и изкуството „Александър Паскалев“ е присъдена на жителя на Хасково Йордан Нанчев. Лауреатът е литературен историк, критик и автор. Той основава през 1984 година Литературен музей – Хасково и е дългогодишен директор на институцията. Работи като адвокат.

На 10 май дебютната пиеса, която преди по-малко от месец завоюва бронзов „Пегас“ за драматургия на 46-ите литературни дни „Южна пролет“ в Хасково, има сценична реализация в местния театър „Иван Димов“. Премиерата на „Честита съпруга“ на актьора в трупата Петър Влайков е под режисурата на Елин Рахнев.

Ролите в спектакъла са поверени на Николета Малчева и на Стефан Денолюбов, а сценографията е на Гертана Лазарова-Рънкъл.

Най-хубавото нещо на този текст и мой пръв драматургичен опит е, че се осъществява на сцена, казва на пресконференция артистът с лауреатски дебют. Той уточнява, че досега не е гледал репетиция на колегите си и не знае как ще бъде претворен оригиналният материал, който печели „Южна пролет“ с работното заглавие „Да се преструваш е прекрасно“. Влайков добавя още, че винаги е имал афинитет към литературата.

Това е един от добрите съвременни образци на абсурдната драматургия, казва режисьорът Елин Рахнев. Той посочва категорично, че текстът му е харесал и поставянето на спектакъла не е компромис заради близостта с актьора и автор в една трупа. Пожелавам на Влайков да продължи да пише, казва Рахнев.

2019

На 17 април с изпълнения на духов оркестър, хор и мажоретен състав е дадено начало на литературните дни и националният конкурс за дебютна литература „Южна пролет“. Огънят на дните е запален от лауреата на конкурса през 2009 година, поетесата Невена Борисова.

„Работата на журито никак не е лесна, тъй като по традиция нивото на участниците в „Южна пролет“ е изключително високо“, казва в словото си кметът на общината Добри Белванов. „Този конкурс винаги е давал старт на творци, които после са достигали високи творчески успехи“, отбелязва още той и пожелава ползотворни и приятни срещи на участниците и гостите на дните.

В тазгодишното издание на конкурса в жанровете поезия, белетристика и детска литература се състезават 41 млади автори. Техните произведения се оценяват от петчленно жури начело с проф. Симеон Янев. Община Хасково връчва и традиционния приз за цялостен принос към литературата и изкуството „Александър Паскалев“.

Част от програмата на дните е и откритата днес в Регионалната библиотека „Христо Смирненски“ на изложба „Геният на Ренесанса“, посветена на 455-годишнината от рождението на Уилям Шекспир. Пак там е и премиерата на книгата „Любов до синьо“ на Добромир Банев. В художествената галерия „Форум“ под звуците на акустично джаз трио стартира експозицията „Пространството Х 3“ на тримата млади живописци Даниел Русев, Диана Тодорова и Петя Иванова.

След тържественото откриване на дните започва творческа вечер на поета Ивайло Балабанов, след което е и представянето на двуезичната книга на поета и преводач Валерий Латинин „Площад Надежда“. Денят завършва с лауреатска вечер на Невена Борисова.

19 април 2019 г. На сцената на хасковския драматичен театър "Иван Димов" тържествено са връчени наградите на лауреатите на 47-то издание на конкурса за дебютна литература в рамките на дните "Южна пролет". Награда за поезия е връчена на Ана Цанкова за стихосбирката "Археология на белезите".

В съпътстващия дните книжен базар гостуват 13 български издателства, отделни щандове има за книгите на местни автори и за тези на дебютантите – участници.

„Националният конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ в Хасково тази година е необикновено плодотворен“, казва председателят на журито на 47-ото издание на литературните дни и конкурс проф. Симеон Янев на среща разговор с участващите дебютанти, която е част от програмата на празниците. Той и останалите четирима членове на журито са „очи в очи“ с авторите, които се представят с първа книга в жанровете поезия, проза и детска литература.

Има много добри книги и при поетите, и при белетристите, които журито чете с удоволствие, споделя проф. Янев. Той уточнява обаче, че има и издания, които само попълват представеното от общо 41 млади автори.

Дебютната, първата книга в българската литература има свой специален статут още от Възраждането, отбелязва проф. Янев. По негови думи с голяма част – над 50 на сто от тези книги, авторите им влизат директно в голямата литература, в класиката. Той дава за пример творци като Яворов, Смирненски, Вапцаров, Багряна.

Младите автори от „Южна пролет“ имат и още една среща – със средношколци от Хасково, като проявата е наречена „Дебютантска гостоприемница“.

В регионалната библиотека „Христо Смирненски“ се състоя и представяне на творчеството на Ненад Йолдески, носител на Наградата за литература на ЕС за 2016 година. Писателят е от Северна Македония и е у нас, за да представи българското издание на наградената си книга „Всеки със своето езеро“. Ненад Йолдески е роден е през 1986 година в Струга, Македония. Завършва Икономическия факултет в университета „Св. св. Кирил и Методий“ в Скопие и магистратура към катедрата по Общо и сравнително литературознание във Филологическия факултет на тема „Интертекстуалната ирония в модерния и постмодерния разказ“. Той е един от основателите на ИНКА (Инициатива за независим културен активизъм).

В драматичния театър „Иван Димов“ се състоя творческа вечер на писателя Христо Карастоянов. Той е представен от журналиста и поет Божидар Грозев. Програмата за деня завършва актрисата Татяна Лолова, която чете стихове от Мария Лалева.

А в началото на деня малчугани преживяват приключение в света на детската книга със Зорница Иванова, носител на статуетката на победителите в конкурса „Пегас“ за миналата година.

На 19 април лауреатите на националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ са наградени на тържествена церемония. Петчленното жури с председател проф. Симеон Янев определя за победител в жанра „Проза“ Ангел Иванов за книгата му „Техническа проверка“. Авторът е роден през 1988 г. и е от Габрово. В жанра „Поезия“ оценяващата колегия отличава Ана Цанкова за дебютната ѝ стихосбирка „Археология на белезите“. Поетесата е родена през 1982 г. и е от Кърджали. Съпътстващи награди при белетристите завоюват Камелия Домусчиева (Кучер) и Еди Румян, а при поетите – Елена Ташева и Надежда Тричкова.

Наградата на община Хасково за цялостен принос в литературата и изкуството „Александър Паскалев“ е присъдена на местния поет, журналист, издател и съосновател на Дружество на българските писатели в Хасково Вълко Марашев.

Награда за проза е връчена на Ангел Иванов за книгата „Техническа проверка“. Наградата връчва председателят на журито проф. Симеон Янев.

За цялостно творчество на писателя Вълко Марашев е присъдена наградата на името на „Александър Паскалев“.

2020

През януари община Хасково обявява 48-ото издание на традиционния за града национален конкурс за дебютна литература „Южна пролет“. Представянето на първи книги в жанровете „Поезия“, „Проза“, „Литературна критика и история“, „Детска литература“, „Филмов сценарий“ и „Драматургия“ на творци до 40-годишна възраст е планирано да се състои от 22 до 24 април.

Но на 14 март в емисиите на БТА излиза новината, че националните литературни дни „Южна пролет“ и едноименният конкурс за дебютна литература в Хасково се отменят. Съобщението е от община Хасково, а решението е част от

предприетите мерки в усложнената епидемиологична обстановка и извънредното положение в страната заради коронавируса.

На 17 декември в новинарския поток е публикувано съобщението, че за първи път в историята си тази година националният конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ се състои в условията на пандемия. Това налага организаторите, авторите и журито на конкурса да работят дистанционно и да намерят форми, чрез които да оценят дебютните творби и да отличат най-добрите.

Тази година в конкурса участват 22-ма автори. В жанра „Поезия“ се конкурират десет книги, в „Проза“ – осем, в „Детска литература“ участват две произведения и в „Литературна критика“ също две книги. В жанровете „Драматургия“ и „Филмов сценарий“ не е имало участници с дебютни книги.

Петчленно жури с председател проф. д.ф.н. Сава Василев – литературен критик и писател, оценява постъпилите произведения на словото. Званието лауреат, бронзова статуетка „Пегас“ и парична награда са присъдени на Виолета Кунева за стихосбирката „Почти всичко е наред“ в жанра „Поезия“ и на Николай Ценков за книгата „Човекът, който продаде морето“ в жанра „Проза“. В жанр „Литературна критика“ званието е за Елена Борисова за книгата „Фантастика и познание“, а в жанр „Детска литература“ – за Ненко Генев за книгата „Сбогом, дневнико!“, посочват от общината. От там допълват още, че община Хасково присъжда своята награда „Александър Паскалев“ за 2020 година за цялостен принос в областта на литературата и изкуството на поетесата Ели Видева.

26 май 2021 г. Пред драматичен театър „Иван Димов“ в Хасково тържествено са открити 49-те литературни дни „Южна пролет“. Огънят запалва лауреатът от 2014-та година Мартин Спасов.

2021

В началото на февруари от общинския пресцентър съобщават, че от 26 до 28 май в Хасково за 49-и път ще се състои националният конкурс за дебютна литература „Южна пролет“. За участие ще бъдат допускани автори до 40-годишна възраст с първи книги в традиционните жанрове „Поезия“, „Проза“, „Литературна критика и литературна история“, „Детска литерату-

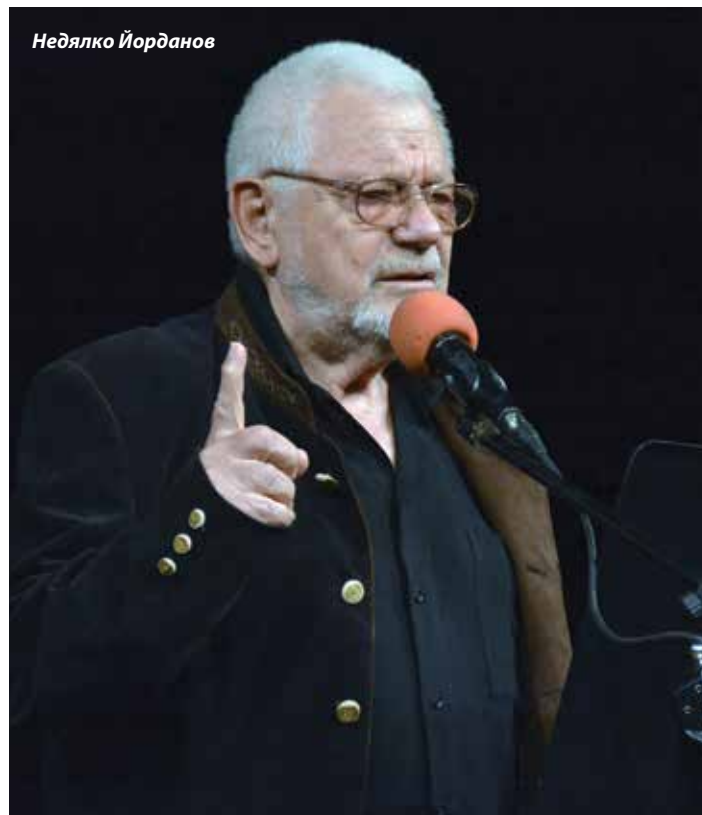
ра“, „Филмов сценарий“ и „Драматургия“, уточняват организаторите. На този етап все още не е ясно дали конкурсът ще е онлайн, както миналата година.

На пресконференция през май Кирилка Страшникова, директор на Регионална библиотека „Христо Смирненски“, която традиционно изготвя справочник на участниците, съобщава, че журналисти и филолози са най-многобройните участници в 49-ото издание на националния конкурс за дебютна литература. >>

Музикално-поетичен спектакъл
"Сребърна любов" от Недялко Йорданов.
На рояла – Хайгашот Агасян.

Недялко Йорданов

26 май 2021 г. Празникът започва с музикално-поетичен спектакъл "Сребърна любов" от Недялко Йорданов.

Хайгашот Агасян

тура. Сред общо 29 автори представителите на медиите са 5, а тези със специалност филология – 4.

На 26 май огънят на 49-ото издание на литературни дни и национален конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ е тържествено запален, а химнът на празниците – изпълнен пред Драматичния театър „Иван Димов“ в Хасково. Началото на дните в Града на Богородица са дадени от Мартин Спасов, лауреат на наградата „Пегас“ за поезия през 2014 година.

„Пожелавам на всички творци да достигнат до възможно най-широка аудитория, защото книгата е жива, и като всяко живо същество има душа, сърце и нужда от приятели“, казва в приветствието си зам.-кметът на Хасково Мария Вълчева.

По-рано през деня са представени книги и издателства, изложба и концерт на акустично джаз трио със солист Мария Арнаудова. След откриването с участието на мажоретен състав – Хасково, хор „Родна песен“ и духовия оркестър към община Хасково, започва поетичният спектакъл „Сребърна любов“ от Недялко Йорданов, заедно с Хайгашот Агасян на рояла. Представени са и книгите на Йорданов „Пепел ми на езика“, „Часът на истината приближава“ и „Сребърна любов“. Програмата за деня завършва в театъра с лауреатска вечер на Мартин Спасов.

На 28 май наградите „Пегас“ за дебютна литература са връчени на тържествена церемония в Хасково. С това завършва и 49-ото издание на „Южна пролет“, в което участват 29 автори.

Журито определя победителя в жанра „Поезия“ да е родената през 1995 година в Разград Стамена Дацева. Юристката участва в конкурса със стихосбирката си „Градина на ръба“. Лауреат в жанра „Проза“ е Цветозар Цаков за книгата му „Винилови души“. Цаков е роден през 1983 година в Ловеч, следва комуникационни науки и журналистика в Аахен, Германия. Голяма награда в жанра „Детска литература“ не е присъдена.

„Лауреатите на конкурса са доказателство, че България продължава да ражда таланти хора“, казва председателят

28 май 2021 г. Званието Лауреат и бронзов Пегас за поезия получава Стамена Дацева за стихосбирката си "Градина на ръба".

на журито проф. Валери Стефанов. Кметът на Хасково Станислав Дечев определя конкурса и дните като „една от културните емблеми на града ни“.

Наградата на община Хасково за цялостен принос в областта на литературата, изкуството и културата получава бившият дългогодишен директор на Регионалния исторически музей доц. д-р Георги Граматиков. Той е автор на десетки исторически и етнологически изследвания и студии, а последната му книга „По дирите на старо Хасково“ е представена в края на миналата година в Пресклуба на БТА в Хасково.

28 май 2021 г. Наградите Пегас за дебютна литература са връчени на тържествена церемония в Хасково. С това завършва и 49-то издание на литературни дни и национален конкурс за първа книга "Южна пролет", в което участват 29 автори. В жанра проза е награден Цветозар Цаков за книгата "Винилови души". Наградата му е връчена от кмета на града Станислав Дечев (ляво).

Наградата "Александър Паскалев", която се присъжда за цялостно творчество, е присъдена на доц. д-р Георги Граматиков – дългогодишен директор на Регионалния исторически музей и автор на много книги.

2022

На 2 февруари община Хасково обявява организирането на юбилейното 50-о издание на литературния конкурс „Южна пролет“. Дните за представяне на дебютни творби са от 27 до 29 април.

Младите автори до 40-годишна възраст могат да представят пред професионалното жури свои произведения в жанровете „Поезия“, „Проза“, „Литературна критика и литературна история“, „Детска литература“, „Филмов сценарий“ и „Драматургия“. От общината припомнят, че във всеки от шестте жанра се присъжда награда „Лауреат“ с бронзова статуетка „Пегас“ и парично възнаграждение. Определя се и носител на наградата на името на първия български модерен книгоиздател Александър Паскалев за цялостен принос в областта на литературата и изкуството.

По традиция конкурсът е съпътстван от базар на книгата, в който участват български издателства, допълват от общината.

Общо 45 автори участват със свои първи книги на 50-то юбилейно издание на Литературни дни и Национален конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ в Хасково. Това съобщава през април на пресконференция в Пресклуба на БТА в Хасково зам.-кметът на общината Мария Вълчева. Кънчо Атанасов – лауреат на конкурса през 1974 година, и Виолета Кунева – лауреат през 2020 година, ще запалят огъня на „Южна пролет“ на тържественото откриване от 18,00 часа на 27 април. Празниците ще продължат до 29 април и се осъществяват с изключителната медийна подкрепа на Българската телеграфна агенция.

Интересът е изключително голям. За сравнение през миналата година участниците са били 29, посочва Вълчева. В жанра „Поезия“ са подадени 27 книги, а в „Проза“ – 13 книги. Авторите на детска литература са трима, а на театрални пиеси – двама. „Една от задачите ни бе да издирим и поканим максимален брой лауреати на конкурса от минали години. Около 25 автори от тях са потвърдили участие в откриването на дните и лауреатската вечер, където те ще имат възможност да разкажат спомени или да четат откъси от свои творби“, пояснява Вълчева.

„За пръв път след многогодишно прекъсване в лесопарка „Кенана“ ще бъде дадено ново начало на Алея „Южна пролет“ със засаждането на 50 кипариса“, казва още тя. Нов за историята на празниците ще бъде форматът „Поетически двубой“ на втория ден, който ще бъде с автор и водещ Петър Чухов, а публиката ще бъде активно въвлечена в творческия спор между бившите лауреати Иван Христов и Иван Вълчев, добавя Вълчева.

В първия ден в регионалната библиотека „Христо Смирненски“ ще бъде открита изложбата „Неповторима „Южна пролет“, добре дошла!“, посочва директорът на книгохранилището Анна Щилянова. Библиотеката ще бъде домакин на представянето на поредица от книги. Разказвачът на приказки Константин-Кирил Иванов ще представи „Облачето и дъгата“ от Илия Деведжиев, а поетът Ели Видева – „Капан за сънища“ от Анелия Черкезова.

Библиотеката ще бъде домакин и на презентацията на „Да отгледаш читател. Наръчник за родители“ от Алисън Дейвид. За него ще говори Вал Стоева, главен редактор на сайта „Дет-

ски книги“ и председател на съвета на фондация „Детски книги“. Предвидена е и среща с детския писател Александра Георгиева, автор на поредицата „Агата“. Книгохранилището ще приюти и дебютантите за традиционната среща – разговор, с журито на конкурса.

То е в петчленен състав с председател професорът и доктор на филологическите науки Кирил Топалов, който е и писател, драматург, киносценарист, литературен историк и критик, преводач, дипломат и обществен деятел.

Членове на журито са Светлозар Жеков – литературен критик, преводач, журналист и книгоиздател, Борис Минков – писател и литературен критик, Йордан Ефтимов – поет, литературен критик и историк, лауреат на „Южна пролет“ през 1994 година, и Иван Митев – писател, член на СБП.

Зрителите ще имат възможност за среща и с телевизионния журналист Мира Добрева и нейната книга „Столетниците – благословия или орисия“ в салона на Драматичен театър „Иван Димов“, на която ще бъде представен и кратък филм. Традиционна ще бъде и литературната занаятчийница, на която младите автори получават практически съвети и напътствия от вече утвърдени в литературата имена. Трите дни на празниците ще бъдат съпътствани както всяка година от Базар на книгата, на който три издателства ще изложат свои книги.

Определението „феномен“ описва най-точно Националния конкурс за дебютна литература и Литературните дни „Южна пролет“ в Хасково. Празниците наистина са нещо уникално и са единственият форум в страната, който дава възможност на млади поети, писатели, критици и хора на литературното изкуство да се изявят за пръв път. Това казва в интервю на Николай Грудев за БТА ресорният кмет по култура, изкуство и образование в община Хасково Мария Вълчева.

За един тепърва прощаващ творец „Южна пролет“ е нещо много важно, смята Вълчева. Това е неговата публична заявка пред обществеността за бъдещия му път. Тези литературни дни и конкурс са уникални, защото няма втори шанс за първо впечатление, което да направиш от тази трибуна. Самите дебютанти също са много развълнувани. От друга страна, хората, обществеността, имат огромен интерес към дебютната литература.

За Хасково тези дни наистина са много значими и поставят града ни на подобаващо място в националния културен календар, отговаря на въпрос Вълчева. „Южна пролет“ е мястото, от което младите птици излитат от литературното гнездо за своя първи полет. Празникът е инкубаторът, от който са излезли вече няколко поколения поети и белетристи, които са лице и фасадата на съвременната ни литература. Той приковава погледите към Хасково в пейзажа на писаното слово в страната ни и оставя ярък, неповторим спомен за цял живот, смята Вълчева.

Духът на творческите срещи, неформалните общувания и дискусии, творческите работилници завладяват Града на Богородица и го правят литературна столица на България, център на творческия дух, макар и за няколко кратки дни, посочва зам.-кметът.

Вълчева разказва, че предходните две години са били много трудни за изкуството и културата в южния областен център на фона на извънредните обстановки заради пандемията и в частност за „Южна пролет“. В 2020 година направихме конкурса онлайн, но не прекъснахме традицията, което не само за нас бе много важно, но и за хората на изкуството и културата. Миналата година успяхме да направим присъствен конкурса, на

който бяха наградени и лауреатите от 2020 г., за да може все пак уважението към тях да бъде засвидетелствано, припомня Вълчева. Тя обобщава, че предизвикателствата са много и не знаем какво ни очаква в бъдеще. Гъвкави сме и работим така, че интересът към литературните дни да не стихва, уверява Вълчева.

Тя изтъква в контекста на казаното, че политиката на община Хасково е за безусловна подкрепа на културата и изкуството. Отделяме с всяка измината година все повече средства по това направление и смятам, че това е правилната посока, по която трябва да се върви, отбелязва Вълчева. За пример тя дава растежа на бюджета по това перо. Докато в хазната за 2021 година за изкуство и култура са били заделени 280 000 лева, тази година те са 350 000 лева. Стартиралата през 2018 година общинска програма „Културни инициативи“ е разполагала със 170 000 лева миналата година, а през настоящата те ще бъдат 200 000 лева. Мои колеги от други общини са ми споделяли, че отнесено към брой жители, това са рекордни цифри, твърди Вълчева. Но личното ми мнение е, че в тези трудни времена хората имат нужда от повече духовност, споделя тя.

На въпрос за акцентите в 50-ото юбилейно издание на „Южна пролет“ Вълчева отвърща, че организаторите от администрацията в общината са издирили всички лауреати от минали години, които са поканени на откриването на културното събитие, нещо, което досега не е правено. Доста от тях вече приеха и според програмата в първата вечер ще им дадем думата – за спомени, мнения или четене на собствени произведения, уточнява зам.-кметът.

Вълчева отбелязва в аванс, че за пръв път на дните ще се състои литературно състезание. Петър Чухов ще води формата „Поетически двубой“. В него с творчеството си пред публика ще се сблъскат двама автори, лауреати на конкурса, които ще имат и адютанти. Ще бъде динамично, интересно и грабващо вниманието, прогнозира Вълчева.

Тя посочва, че другата новост е възраждането на традицията участници, гости и официални лица да садят дръвчета. Инициативата ще бъде реализирана в лесопарк „Кенана“ на 28 април, четвъртък. Такава проява е имало някога в първите години на „Южна пролет“, но с днешна дата не успяхме да открием нито мястото, където е имало засаждане, нито годините, в които това е било осъществявано, допълва Вълчева.

За да се съхрани и остане за поколенията, на мястото е предвидено да бъде поставена паметна плоча „Алея „Южна пролет“. Тази година ще бъдат засадени 50 кедъра, а всяка следваща година Алея „Южна пролет“ ще расте с по едно ново дърво.

На 27 април в сайта на БТА е публикуван почти без редакторска намеса текстът на Георги Николов – едно закачливо намигане към миналото и поглед отвътре към литературните дни „Южна пролет“. В страниците на списание ЛИК помествахме откъси от него.

Поетът и писател Георги Николов е роден на 5 март 1955 година в Харманли. Психологът по образование има издадени 9 стихосбирки, два романа и сборник очерци. Носител е на многобройни наши и международни литературни награди. Негови стихове са преведени за авторитетни литературни издания на сръбски, турски, гръцки и руски език. Работил е като журналист, учител по български език и литература и

27 април 2022 г. В центъра на Хасково, пред драматичния театър „Иван Димов“, тържествено са открити юбилейните 50-и литературни дни „Южна пролет“ с участието на мажоретен състав, хор „Родна песен“ и духов оркестър.

Празничният огън е запален от лауреатите Виолета Кунева и Кънчо Атанасов.

27 април 2022 г. Юбилейните литературни дни започват с откриването на изложба "Неповторима "Южна пролет" добре дошла".

пиар. Лауреат е на Националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ в Хасково през 1995 година със стихосбирката „Центурион на прага“.

„Хасковската „Южна пролет“ е единственият литературен конкурс в България, който може да се спечели или загуби само веднъж. Втори шанс няма. Защото той е за дебютна книга, а такава се издава веднъж и веднъж може да се участва в конкурса. В това се състои и неговата уникалност. Не знам на кого е хрумнала идеята за организирането му още през 70-те години, но тя е гениална. Затова, макар да мина през различни периоди, различни журита и лобита, конкурсът запази своята същност и се разрасна. Превърна се в институция и официално в литературна академия.“ Така Николов оценява празниците на писаното слово в Хасково.

„Спечелих наградата за поезия за първата си официално издадена книга „Центурион на прага“. Казвам „официално издадена“, защото имам и една предкнига – стихосбирката „Другият живот“, излязла като подлистник в списание „Тракия“ през знаменателната 1989 г.“, уточнява поетът.

„Със заглавието „Центурион на прага“ горделиво си мислех, че съм пипнал голямата метафора за гушата. Така де – застане ли центурионът на прага, се получава гранична ситуация между живота и смъртта и неминуемо трябва да се вземе решение. Така си мислех тогава аз, но по-късно прозрях, че в един по-ироничен контекст центурионът в наше време може да се окаже и инкасаторът на прага – за водата или тока. Също толкова съдбовен и неумолим. Както и да е, по-късно разбрах от председателя на журито Никола Инджов, че заглавието на книгата ми било първото нещо, което го е впечатлило“, спомня си Николов.

„Лека-полека писането ми потръгна. И ако отначало пишех рядко и спорадично, започнах да публикувам редовно

в периодичния литературен печат. И да издавам по-често и поетически книги дотам, че стигнах до издадени две само в една година – 2014-а. Последните три пък издавам всяка година. Разнообразих и жанровете, резултат на което са два мои романа и един сборник с очерци. От литературен съклет прописах дори хайку и епиграми. Ето една биографична такава:

*„В писане животът ми се изнизил
и писането фасона ми смачка.
Обявявам не творческа криза,
обявявам творческа стачка.“*

Но в изкуството и в частност в литературата всичко е условно. Аз имам и една поема „Кремация на феникс, или да се откажеш от поезията“. Но отказвам ли се?! Напротив, пиша, сякаш за първи път. Писането на стихове също вдига адрена-

лина. И тогава разбирам за какво е бил този центурион на прага“, обобщава Николов.

На 27 април на откриването на изложбата „Неповторима „Южна пролет“, добре дошла!“ директорът на книгохранилището Анна Щилянова казва: „Южна пролет“ е много важен празник за Регионалната библиотека „Христо Смирненски“ в Хасково. Защото това е празник, свързан с литературата и това как младите хора за пръв път представят своите стихове и белетристика и се срещат заедно“. Експозицията по повод юбилейното 50-годишно издание на Националния конкурс за дебютна литература и Литературни дни „Южна пролет“ е разположена във фойето на библиотеката.

Младите творци от цяла България се срещат именно в нашата библиотека, тя става дом за тях, посочва Щилянова в интервю за БТА. Те са тук, за да се опознаят, да видят на кое място са. Това, че тези срещи се провеждат при нас и че творческият им път започва от тук, е много добра традиция, смята Щилянова. По нейни думи обаче това не е само начало – когато те продължат да пишат, книгите им биват представяни в библиотеката, а нашите читатели ги заемат за прочит, добавя директорът.

Щилянова припомня, че началото на литературните дни е поставено през 1973 година, но в историята не е документирано чие е авторството на идеята и названието им. Първата година те нямат конкурсен характер. В изложбата е експониран първият афиш на инициативата. Авторите му явно не са могли да избягат от тогавашните идеологически клишета, защото са написали „Посвещава се на 50-годишнината от Септемврийското въстание“.

На 5 пана в снимки и текст е разказана историята на литературните дни, а други шест пана представят стари плакати. Изложени са книгите на първите лауреати през 1974

година – на белетриста Росен Босев с „Напред през росата“ и поета Янислав Янков с „Всичко като всеки ден“. Пълна е колекцията от издания и на следващите през годините носители на бронзовия „Пегас“. За цялата история на празниците в тях участие с първи творби са взели общо 1851 млади автори.

Първият библиографски справочник, който „Христо Смирненски“ издава, е през 1979 година. След това той става традиция, отбелязва Щилянова. Справочниците съдържат програма на дните, пълен списък на носителите на наградата през годините и биографични данни за актуалните участници.

Посетителите могат да видят и текстовия оригинал на химна на „Южна пролет“, който за пръв път прозвучава през 1983 година. Негови автори са композиторът Александър Танев и поетът Иван Николов.

Регионалната библиотека по традиция издава и библиографии на носителите на общинската награда за цялостен принос в областта на литературата и изкуството на името на първия български модерен книгоиздател Александър Паскалев, която е учредена през 2004 година, припомня Щилянова. Най-новото издание е посветено на миналогодишния носител на приза – дългогодишния директор на Регионалния исторически музей в Града на Богородица доцент Георги Граматиков.

Регионалният исторически музей (РИМ) също има принос в изложбата. Тук се съхранява целият архив на бившия Литературен музей, казва и д-р Веселина Узунова от музея. Тя е и съставител на юбилейен албум, който общината издава. На страниците му намират място със снимки и биографични данни всички досегашни 149 лауреати. Идеята бе да се проследят не само техните дебюти, но и последвалото им творческо развитие, пояснява Узунова. За по-ярките личности има и по-подробна информация.

27 април 2022 г. В рамките на конкурса е представена първата поетична книга "Капан за сънища" на хасковската поетеса Анелия Черкезова.

Такъв например е случаят с една от навремето малко български жени пилоти. Роза Георгиева е била невероятна личност, разказва Узунова. Тя е служила в Авиоотряд 28, който е обслужвал ЦК на БКП. Водела си е записки от ежедневието и през 1992 година издава книгата с документални разкази „Възторжена безпътница“. През следващата 1993 година става лауреат на конкурса в раздела „Проза“.

От фонда на РИМ е и изложената вече патинирана бронзова статуетка на девойка с делва. Тя е била връчвана в първите няколко години от литературните дни, преди да бъде заменена със също бронзовия „Пегас“.

В рамките на юбилейните 50-и литературни дни „Южна пролет“ в Хасково поетесата Анелия Черкезова представя своята първа книга „Капан за сънища“. Презентацията на стихосбирката се състои пред няколко десетки почитатели на словото в Читалня 1 на Регионалната библиотека „Христо Смирненски“. Заглавието обаче не е част от националната конкурсна програма за дебютна книга, тъй като авторката е прехвърлила с година възрастовото ограничение от 40 години.

Книгата е разделена на три цикъла – „Сътворение“, „Възкресение“ и „Нов свят“, което е един вид повторение на циклите на живота, казва за БТА Черкезова. Сънищата често са черно-бели, отговори на въпрос поетесата. Може би защото реалността е прекалено цветна и сънищата трябва да й контрастират, обяснява тя. По думите й, Черкезова се е постарала да изпълни целта си – да събере на едно място думи, които се харесват и обичат. За да стане това обаче, човек трябва да ги почувства и усети със своя вътрешен свят, уточнява поетесата. Посланието е всеки да има своя сън – истински и в реалността, и да не се събужда, обобщава тя.

На 28 април в сайта на БТА е публикувано интервю на Николай Грудев с професор Кирил Топалов, който тази година е председател на петчленното жури на 50-то юбилейно издание на „Южна пролет“.

Проф. д. ф. н. Кирил Топалов е български учен, писател, драматург, киносценарист, литературен историк и критик, преводач, дипломат и обществен деятел. Бил е преподавател в университета Екс-ан-Прованс във Франция, директор на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, носител е на Големия кръст на ордена на Феникс в Гърция, бил е посланик в Атина. От 2002 година е професор по българска възрожденска литература в СУ „Св. Климент Охридски“. Член е на международния ПЕН (поети, есеисти и романисти) клуб на писателите, на Съюза на българските писатели и на българските журналисти и на чужди научни дружества.

„Има доста несръчно написани книги, в които личи следата на първите литературни опити и недостатъчна все още писателска култура, но общото ми впечатление е добро“, казва Топалов за младите автори на тазгодишното издание на кон-

куса. „Има и заявки за обнадяващи литературни таланти, голяма част от кандидатите неслучайно (някои, разбира се – и случайно) са получили вече награди на различни конкурси, каквито, за моя приятна изненада, има вече в цяла България“, допълва той.

„Струва ми се, че дебютите стават все по-зрели. Почесто се явяват книги, за чиито автори можеш да кажеш – да, зад тези текстове стои млад писател. Разбира се, възможността да си платиш издаване на книга, дори и да е без литературни достойнства, или с много ограничени такива, позволява книжният пазар да се наводнява и с графоманска продукция, но и това е неизбежно. На фона на тази продукция пък по-ясно се открояват добрите книги, каквито има и тази година“, казва Топалов.

Попитан как днешната актуална действителност се пречупва в творчеството на младите автори, професорът отговаря: „Така наречената актуална действителност е осезаема главно в добрите прозаически текстове, там има сериозни попадения и постижения, лично аз ги четох с удоволствие. Поезията е по-друга „мелодия“, там нотите звучат в по-широко, по-общочовешко, по-вечно като внушение петолиние от художествени кодове. Но имам и едно възражение, ще го кажа на срещата с кандидатите, ще го спомена и тук: драги млади поети, „постмодернистичната“ мода да се пише поезия или проза без правописни знаци, нещо като „поток на мисълта“, вече отмина в света. Не карайте читателя си да гадае къде ви свършва единият сюжетно-емоционален или философски акцент и къде започва следващият. Някои от вас притежават автентичен поетически талант и не се нуждаяте от изкуственото му подчертаване. Не карайте пианиста или цигуларя, които ще разчитат „партитурите“ ви, да гадаят и с мъка да разчитат ребусите, в които сте разхвърляли нотите и другите музикални знаци по начин, който главно или почти единствено вие можете да си ги разчетете. Никой от класиците, дори и модерните композитори, не прави така, даже и Пендерецки в един момент се отказа от хаоса в модерната си музика и потърси по-разбираеми ладове. „Потока на мисълта“, колкото и да е зареден с творческа енергия, не означава хаос и литературното произведение не е ребус“.

А на въпроса: „Какво смята, че не достига в политиката на държавата по отношение на окуражаването на млади творци“, Топалов казва: „Държавата е оставила изкуството на самотек и то е последната й грижа. Добре е, че не му се меси – помним свирепата цензура на едно отминало време, но е фатално зле, че не му помага. Тя трябва мощно да субсидира издаването на книги. Разбира се, при наличие на сериозни художествени качества, да стимулира връщането на литературната критика като начин не за търговска анотационно-неграмотна реклама на търговски продукт, а за изграждане на естетически критерии за оценка на литературния талант, да върне престижа на литературното творчество и мястото му в духовния живот на нацията, да възвърне престижността и социалната роля на писателската професия. Всичко това, разбира се, в една истинска, а не конюнктурна, както беше преди, конкурентна среда на естествения подбор, както е в демократичните общества“.

На 28 април в сайта на БТА е публикувана и новината, че

Йоанна Елми

Ева Гочева

29 април 2022 г. Звание лауреат, бронзова статуетка Пегас и парична награда в размер на 1000 лв. се присъждат в следните жанрове: за проза на Йоанна Елми за книгата „Направени от вина“, за поезия на Ева Гочева за книгата „Съвсем друга история“. Наградата на името на Александър Паскалев за цялостно творчество се връчва на хасковския писател, пътешественик и минералог Иван Митев. На дясната снимка: председателят на журито проф. Кирил Топалов (вляво).

Пътешественик и минералог Иван Митев (вдясно). Наградата му е връчена от Станислав Дечев, кмет на града.

"литературна" гора е засадена на юбилейните 50-и празници на поезията и прозата "Южна пролет" в Хасково. Бивши лауреати на Националния конкурс за дебютна литература и настоящи участници в творческата надпревара вкореняват в лесопарка "Кенана" 50 фиданки атласки кедр.

Традиция да се садят дръвчета е имало в първите години на литературния празник, но вече никой не знае къде е местонахождението им, поясняват от общината. Оттук нататък всяка година парцелът ще расте с по една нова фиданка. На мястото е поставена и табелка "Алея "Южна пролет"". Книгата се прави от хартия, а хартията – от дърво. С тази инициатива искаме да покажем на обществото, че пазим природата. Призоваваме обаче и хората да четат повече», казва кметът Станислав Дечев.

Начинанието е прекрасно, а аз съм изумена от престоя ми тук, казва поетесата и актриса Бистра Окереке. Дебютантката със стихосбирката "Аз зад черното и бялото" е родена в Нигерия. Надявам се моята поезия да стигне до хората, които я търсят и имат нужда от нея, казва пред БТА младата авторка.

Най-важното: Четете много! Четете повече, отколкото ще пишете! Това призовава председателят на петчленното жури на Националния конкурс за дебютна литература "Южна пролет" в Хасково проф. Кирил Топалов на среща с младите автори, които се представят на 50-ото юбилейно издание на дните.

Разговорът на журито с дебютантите се състои в неформална обстановка в Читалня 1 на регионалната библиотека "Христо Смирненски" в южния областен център, като участниците имат възможност да задават въпроси и да дискутират творчески въпроси.

Талантът ви ще се обогатява от това, какво е направено преди вас в литературата. А направеното е много, пояснява Топалов. Четящият човек е винаги с повече шансове, а нечетящият е обречен, обобщава той от опита си като университетски преподавател. Но не подражайте, а търсете свой път, бе неговият съвет.

„Четенето поражда импулса за писането“, подкрепя го и Йордан Ефтимов, член на журито и лауреат на конкурса през 1994 година със стихосбирката "Метафизика на метафизиката". Той също така обърна внимание, че начинаещите на литературното поприще не бива да се фокусират особено върху влиятелните автори на нашето време, а да търсят своя собствен път.

Първите книги са като първата любов – може да не са сполучливи, но са най-обичаните, посочва председателят на журито. Не се притеснявайте и не приемайте като катастрофа, ако не спечелите, препоръчва още Топалов. Той уточнява, че има доста кандидатури за бронзовия „Пегас“, които са много добри, и че комисията по избора ще бъде затруднена в определянето на носителите на наградите. Първият, който ще

определим, ще бъде пръв между равни, поне трима равни, успокои Топалов и прикани младите автори за увереност в себе си.

Той предупреди, че те трябва да бъдат готови за дълго бягане. Защото литературата е най-дългото бягане, тя е почти като живота, а за признатия писател тя е бягане до живот, до край, смята Топалов. По негови думи дебютантите трябва да приемат литературата като своя съдба, в която ще имат и радости, и огорчение, и неразбиране.

Телевизионният журналист и водеща Мира Добрева представя книгата си "Столетниците – благословия или орисия". Това става на юбилейните 50-и литературни дни и конкурс за дебютна литература "Южна пролет" в Хасково.

„Това, на което ме научиха столетниците, не може да се опише с две думи. Но ако трябва да съм кратка, те ме научиха не на примирение, а на смирение“, казва за БТА Добрева преди презентацията в залата на Драматичен театър "Иван Димов". Това е най-ценният урок, на който ме научиха те и за който в пълна сила важи библейската притча "Това, което не можем да променим, да го приемем", пояснява журналистката. Тя припомня, че досега за 11 години е осъществила срещи и интервюта със 117 българи на преклонна възраст и нарече тези срещи „съкровищница“ от характери, съдби и личности.

В книгата има неща, които телевизията не може да "понесе", казва пред публиката авторката. На въпрос дали и колко голямо е професионалното предизвикателство, тя отговори, че със столетниците не се общува лесно. „Трудно намирам пукнатини, през които да се промуша в душите им“, илюстрира Добрева. „Понякога срещам стена от недоверие. Често те си мислят, че отивам да взема нещо от тях, но с часовете разговори разбират, че всъщност съм отишла да им дам“, уточнява Добрева.

В книгата са събрани 38 истории. Засега нямам идея дали ще продължа в ново издание останалите, е отговорът ѝ на друго питане. Представянето на заглавието е съпроводено с прожекцията на 7-минутна документална лента с избрани герои.

Програмата на "Южна пролет" на 28 април завършва с "Поетически двубой" с автор и водещ Петър Чухов отново на театралната сцена. Форматът ще бъде разигран за първи път на празниците. На литературен дуел един срещу друг се изправят поетите Иван Христов, лауреат на Националния конкурс през 2002 година със стихосбирката "Сбогом, ХХ век" и Иван С. Вълев, носител на бронзов "Пегас" през 2018 година със стихосбирката "Завой". Техни секунданти са съответно Ясен Калайджиев и Митко Ламбов. В сблъсъка е въввлечена и публиката.

На 29 април в сайта на БТА е публикувано интервю на Николай Грудев с Ели Видева – поетеса и организаторка на хасковските литературни дни. От 1978 година тя е в организацията на литературни дни и конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ в Хасково, мотор на провеждането им и живата памет на празниците. Тя е дългогодишен председател на Клуба на културните дейци в южния областен център. Има издадени 10 стихосбирки. По професия е учител по математика.

„Настина съм много отдавна в „Южна пролет“. Още преди да бъда част от екипа по организацията, съм присъствала на дните като ученичка и после като студентка. Бягала съм от лекции, за да мога да дойда. Но генерално: отношението от моя страна към „Южна пролет“ е като към кауза. Защото „Южна пролет“ е един уникален конкурс. Даже в света няма друг такъв. Това е един невероятен празник за града ни, за младите хора, защото те идват тук с първите си книжки, със желанието да заявят за себе си“, казва Видева.

„Организацията е нещо много сериозно. Тя започва още от януари и в тази организация трябва да се огледа абсолютно всичко – времето, програмата, жури. Трябва да се направи така, че книгите да стигнат до това жури, което да ги изчете всичките, без да има пропуснат автор. После програмата трябва да бъде направена така, че в нея да има възможност за изяви и на дебютантите, и за гражданите и гостите на Хасково. Да бъдат интересни събитията, които ще се случат. Което си е една много сериозна и отговорна работа и която общината върши много години, за което я адмираiram“, допълва Видева.

Попитана какви хора са младите автори и каква е основната им мотивация, поетесата отговаря: „Основната им мотивация е да заявят себе си. Между тях има такива невероятни сладури, такива прекрасни човечета, че аз искрено им се радвам и възхищавам. Защото те тръгват с чисто сърце, с открито чело. Тръгват по пътеката на литературата. Е, някоя във времето се комерсиализират, това е ясно. Ако зад гърба ти застане едно издателство, което да държи на книгата първо като на стока, а после като на всичко останало... А има други, които продължават точно с чисто сърце и успяват, и издават след това следващи книги. В България имаме прекрасни млади хора, които пишат“.

Автори на първи книги на юбилейното 50-ото издание на Националния конкурс за дебютна литература "Южна пролет" в Хасково сменят жанра, в който пишат. Това се случва на 29 април в творческия експеримент "Жанрова трансформация". Форматът "Литературна занаятчийница" се разиграва в залата на "Младежки център".

На основата на два представени базови текста на младите поети е възложено да претворят римите в белетристика. Разказвачите пък са поканени да преобразуват повествователната модалност в мерена реч. Модератори на занаятчийницата са местната поетеса и организатор на литературните дни Ели Видева и писателят д-р Анастас Иванов, по-известен с псевдонима си Тео Буковски. В началото Буковски прави кратък преглед на литературните жанрове. На викторина той раздава награди на участниците, познали снимките и произведенията на известни наши и чужди автори.

„Текстът сам си търси формата. Смяната на жанра от творците не е невъзможна и има много примери в подкрепа на това в българската литература“, казва пред БТА Видева. На въпрос дали самата тя го е правила Видева отговаря, че това се е случвало – понякога успешно, но понякога е било пълен провал. Поетесата уточнява още, че в предишни издания на формата той се е оказвал много полезен за начинаещите литератори.

А вечерта на 29 април са обявени новите лауреати на юбилейния 50-и национален конкурс за дебютна литература "Южна пролет" в Хасково. Тържественото награждаване се състоя в залата на Драматичния театър "Иван Димов". Кметът на Хасково Станислав Дечев цитира написано за Града на Богородица хайку:

*„В Хасково пролетта идва
на крилете на книгите“.*

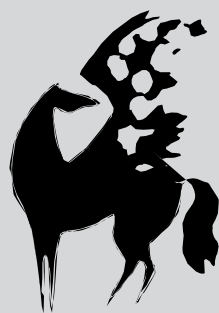
В тазгодишния юбилейен конкурс участват общо 45 автори. Празниците са закрити с концерт със специалното участие на Михаела Маринова.

фотограф Костадин Кръстев

Георги ГОСПОДИНОВ:

Собственият глас на един автор е различен от другите гласове и това е най-важното, за което трябва да гледа всяко жури

Яница Христова

Георги Господинов е роден на 7 януари 1968 г. в Ямбол. Той е доктор по нова българска литература към Института за литература на БАН.

През 1993 г. дебютната му стихосбирка „Лапидариум“, издадена през предходната година, е отличена в конкурса „Южна пролет“. Господинов пише в различни жанрове. Той е автор на поетичните книги „Черешата на един народ“, „Писма до Гаустин“, „Балади и разпади“, „Там, където не сме“. Съавтор е на две книги-мистификации - „Българска христоматия“ от 1995 г. и „Българска антология“ от 1998 г. Неговият „Естествен роман“ е публикуван на повече от десет езика и получава отзиви в издания като „New Yorker“, „New York Times“, „Guardian“, „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ и други. Георги Господинов е автор на четири сборника с разкази - „О, Хенри“, „И други истории“, „И всичко стана луна“, „Всичките наши тела“. Романиите му „Физика на тъгата“ и „Времеубежище“ печелят редица български и международни награди. Той е автор и на пиесата „D. J.“, която печели наградата „Икар“ за най-добър български драматургичен текст през 2004 г. Негова е и пиесата „Апокалипсисът идва в 6 вечерта“. Господинов е автор на книгата „Поезия и медия. Кино, радио и реклама у Вапцаров и поетите на 40-те години на ХХ век“, излязла през 2005 г. Той е съставител на сборника „Аз живях социализма. 171 лични истории“ и е съавтор на „Инвентарна книга на социализма“. А заедно с Н. Тороманов създават един от първите български графични романи - „Вечната муха“. Заедно с дъщеря си Рая Господинова Георги Господинов пише детската книга „Сватби на животни и неща“.

Какви спомени пазите от „Южна пролет“ през 1993 г., когато сте обявен за един от лауреатите в раздела за поезия на конкурса?

– Това беше всъщност първата награда, която получих, и то за първата ми книжка „Лапидариум“, така че споменът е наистина много силен. Помня, че бях студент и отидохме с един мой приятел, който също имаше книжка – Бойко Пенчев. Бяхме леко притеснени, защото не познавахме никой. В края на първия ден решихме, че нямаме никакъв шанс и тръгнахме да се прибираме. По пътя към автогарата в Хасково ни настигна някой от организаторите и ни помоли да останем. Ние останахме и се оказа така, че двамата с Бойко Пенчев си разделихме първата награда. На мен ми се падна Пегаса, на него парите. И сега този бронзов „Пегас“ стои на библиотеката ми. Най-хубавото на този конкурс, на тази първа среща и на тази награда е, че тя беше дадена от хора, които много уважавам и много обичам. Мисля, че Иван Цанев беше председател, а Елка Трайкова беше част от журито. С Иван Цанев станахме приятели после. Най-хубавото е, че никога не сме се познавали преди – аз го знаех само от поезията му. Но отношението, което той имаше към нас, беше нещо, което съм запомнил и което се опитвам и аз да изпитвам и да предавам към младите поети.

А какво се промени в живота ви след тази награда?

Не знам. Мисля, че тогава за пръв път хора като Иван Цанев и като други критици забелязаха тази тънка книжка с много кратки стихотворения – „Лапидариум“. Но това са неща, които човек не вижда, те се случват някак си. Така че може би това е, което се промени. Започнах да общувам с хора, чиито стихове само бях чел, които не познавах лично.

През годините сте били част от журито на „Южна пролет“, което определя лауреатите. Какво според вас е необходимо да притежава книгата на един дебютант, за да бъде отличена?

Да, имах това удоволствие да бъда поканен за жури на този конкурс. Аз мисля, че това е един от най-хубавите конкурси и е много важен за младите хора. Важен е, защото всеки млад човек има нужда от друго око, което да чете книгата му.

За мен като жури беше важно да открия собствен глас. Обикновено ние мислим, че в дебютните си стихосбирки авторите още подражават и т.н., но големият поет си личи в първата стихосбирка. Когато откриеш собствения глас, когато откриеш едно писане, което е различно, защото собственият глас е различен от другите гласове, това е най-важното и за това трябва да гледа всяко жури. Така че това е, което търсихме и се надявам да сме се справили.

А каква е ролята на литературните конкурси за развитието на българската литература и имаме ли нужда от повече такива?

Не знам дали имаме нужда от повече, но имаме нужда от добри и продължаващи, траещи във времето конкурси. Под добри разбирам конкурси, които са честно журирани. Авторитетът на един конкурс се гради от авторитета на хората от журито, които оценяват поетите, и от тези, които получават наградите. Това, което, за съжаление, малко се случва в България, е конкурсът наистина да „вдига“ книгата и за нея да започне да се говори. Това е, което добрият конкурс трябва да прави, и това е, от което имаме нужда. Иначе ние имаме много конкурси, но малко от тях имат авторитета на „Южна пролет“ и малко от тях траят във времето. Това е важно. Един конкурс се създава година след година, след година честно оценяване.

Как успявате да балансирате между поезията и прозата?

Аз успявам да балансирам между поезията и редактирането на млади автори, което ми се струва страшно важно, защото за един поет и писател е, струва ми се, честно да помага и да се грижи за тези, които сега издават първите си книги.

А между поезията и прозата не балансирам. Просто мисля, че пиша една и съща книга и контрабандирам поезия в прозата, както бях казал преди много години. Това е нещо, което си личи в романите. Надявам се, че в моите романи може да се види. Не се срамувам от това, че те са писани от човек, който пише поезия. Това винаги си личи в книгите на поети, пишещи романи.

Иван ЛАНДЖЕВ:

*Поезията не
трябва да живее
в подножието
на културата*

Фотосграф Динцел Лекков

Яница Христова

Иван Ланджев е роден през 1986 година в Сливен. Завършил е философия и културология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, където по-късно защитава и докторантура по руска класическа литература. Той е победител в Националния конкурс за поезия „Веселин Ханчев“ през 2009 г., а през 2011 г. става носител на Наградата за дебют „Южна пролет“ за стихосбирката си „По вина на Боби Фишер“. Негови стихотворения са преведени на редица езици, сред които английски, немски, испански, хърватски, арабски и други.

Автор е на стихосбирките: „По вина на Боби Фишер“ (2010), „Ние според мансардата“ (2014), „Ти, непрестанна новина“ (2018), както и на книгата „Поетика на себенадмогването. Наративни стратегии у късния Лев Толстой“.

Какво се промени в живота ти след наградата „Южна пролет“ за дебютна поетична книга?

– Дадох си сметка каква чест (и привилегия) е моето име да застане до такива, на които съм се възхищавал цял живот – Борис Христов, Георги Рупчев... Мои любими български поети са лауреати на тази награда. Тя е от малкото ни запазени литературни традиции, които са все още значещи, авторитетни и могат да помогнат истински за бъдещето на един млад автор. За малко награди в България може да се каже същото.

Освен това има нещо много вълнуващо в тази еднократност – след „Южна пролет“ никога вече няма да спечелиш награда за първа книга. Защото никога вече няма да имаш първа книга. Чувството е специално.

За какво е виновен Боби Фишер в дебютната ти стихосбирка?

– Заигравката в заглавието е следната – като дете бях шахматист, състезател. И Боби Фишер беше един от моите кумири, знаех партиите му наизуст. Но той е такъв безобразен гений, който не може да се следва. Когато осъзнах, че никога няма да стана добър колкото него, си казах окончателно, че моето нещо е писането, не шахматът. Така че вината за стиховете е негова. Един вид „Уважаеми читатели, това е положението, аз пиша, каквото мога, а ако стиховете не ви харесват, обвинявайте Боби“.

Медийният поток през последните месеци е особено динамичен. Но коя е „непрестанната новина“, каквото е заглавието на последната ти книга, към която ти винаги се връщаш?

– Отговарям на този въпрос непосредствено преди Великден, така че мога да ви кажа само едно: Евангелието това и значи – „блага вест“. Добра новина. В контекста на Възкресението я разбирам така – жестоката тайна на човешкото страдание се разгадава, освещава се от Христос, за да се превърне в радостна новина за целия човешки род с възкръсването Му.

Христос умира за нас – физически, не метафорично. Когато осъзнаем колосалния мащаб на тази жертва (породена от Любов, не от друго) – тогава Възкресението става неизбежно. И наше. Това е вестта, това е новината. И тя е непрестанна.

Ние трябва да се обичаме или да умрем, както пишеше Одън на едно място.

А самата поезия като че ли не успява да се вмести съвсем успешно в медийното пространство. Как е възможно това да се промени според теб?

– Не зная дали е възможно. Не зная дори доколко е правилно. Със сигурност поезията не трябва да живее в подножието на културата, особено в страна като България, с такава поетическа традиция. Но и не я виждам в праймтайма. Поезията не е камерно изкуство, но и не е някакъв захаросан поп.

Все пак всички заедно – и от страната на зрителите, и от страната на медиите – бихме могли да работим против опростачването на медийното пространство.

Работил си като сценарист, а в момента си в рекламния бизнес. Поезията помага ли ти в професионалната ти реализация?

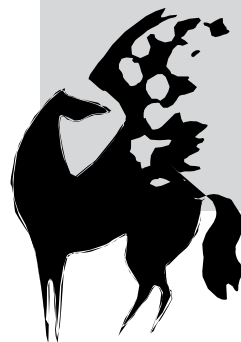
– Поезията е най-съкровено ми занимание. Всичко друго, което правя, е, за да осигуря битието си на писател. А самата ми работа също е свързана с писане, с измисляне на идеи – това ми дава дисциплината и най-вече самостоятелността, от която имам нужда. Никога не съм бил на държавна работа, не съм роден със сребърна лъжица – така че моята прехрана не зависи нито от власт, нито от роднини. Зависи от мен. И това, което пиша от свое име – стиховете, есетата, публицистиката – е това, което мисля. Искам винаги да го пазя такова – свободно.

фотограф Павлин Табашки

Христо РАЯНОВ:

*Само през трудности
и изпитание
характерът на
един персонаж може
истински да изпъкне*

Яница Христова

Христо Раянов е роден през 1987 г. в Русе. Завършва журналистика, след което и магистратура по творческо писане в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Защитава докторантура в същия университет със специалност „Литература, кино, сценарий“. Дебютната му книга „Трудният начин“ му носи лауреатската награда през 2014 г. на националния конкурс „Южна пролет“ в категория „Проза“. През 2016 г. излиза втората му книга: „Ами ако: България на три морета“, която е сборник със сатирични есета. Христо Раянов работи като телевизионен сценарист от 2008 г. Писал е за сериалите „Столичани в повече“, „Откраднат живот“, както и за предаванията „Нека говорят“, „Сървайвър“ и други.

Какво ти донесе наградата за дебютна книга „Южна пролет“?

- Донесе ми преди всичко увереност в собствените ми качества. Донесе ми вътрешно удовлетворение, че написаното през много и много нощи може да бъде оценено в един хубав ден.

Какво се крие зад заглавието „Трудният начин“?

- Тъй като книгата е сборник с много разнородни текстове (разкази и повест), съвсем логично изпъкна обединяващият елемент между всички герои. Онова, към което те се стремят по един или друг начин, в един или друг жанр, винаги дава резултат по възможно най-трудния начин. Без значение дали изпитанието е с щастлив край или не, изминатият път е възможно най-трънлив. Защото само през трудности и изпитание един характер на персонаж може истински да изпъкне.

А има ли лесен начин да се създава изкуство?

- И да има, не го знам. Дефиницията „лесно“ е относителна. За един „лесното“ може да бъде, когато има време да пише. За друг – когато има множество добри идеи. За трети – когато не се притеснява за нито един аспект от битата си, а се концентрира само върху писането.

От друга страна обаче, стои онова на Сенкевич относно Нерон: „Думите на Хекуба са трогателни... Тя оплаква родилните мъки; и Нерон е успял да намери сполучливи изрази може би затова, че сам ражда всеки стих с мъка...“ Тоест, що се отнася до персонажите – трудността и преодоляването ѝ само

ги изграждат. Докато при създаването на произведение, нещата стоят различно.

Завършил си магистратура по творческо писане в СУ „Св. Климент Охридски“. Но възможно ли е в академична среда да се усвоят необходимите знания, които правят един писател добър?

- И магистратурата, и впоследствие докторантурата, които завърших, ми дадоха изключително много: като насоки, книги, течения, стилове и особено много дисциплина. Не знам какво значи „добър“ писател, но подобен тип обучение поне на мен ми беше от голяма полза. Защото е хубаво, преди да започнеш да „рушиш“ някакви рамки в изкуството или каквото там се смята сега за модерно, да ги научиш кои са тия рамки, какви са и защо са създадени. Пък после си разрушавай, излизай от щампите, мисли извън кутията и въобще бъди клиширан в „оригиналността“ си колкото си искаш.

Бил си част от екипа на сериалите „Столичани в повече“ и „Откраднат живот“, както и на предаванията „Нека говорят“ и „Сървайвър“. Как се насочи към професията на сценарист?

- Бях втори курс в СУ, журналистика, и не знаех с какво искам да се занимавам. Имаше възможност, реших да пробвам и така вече 15 години. След изброените има и още други предавания и сериали, с които съм се занимавал през годините. В последните си 2 години в bTV мога само да кажа, че изборът ми през далечната 2008 не е бил грешен. Писането за телевизия далеч не е толкова просто и лесно, колкото може би изглежда. За този тип писане е важна общата култура, специализираните знания (да речем, в областта на структурата и изграждането на сюжети за сериали и предавания), дисциплината (защото тук никой няма да те чака да ти „дойде муза“), както и професионализмът на всички колеги. Имам късмета да работя в изключително способен екип със страшно интелигентни хора, с които се учиш всеки ден на нещо различно, и с добра екипна работа, за която са отговорни продуцентите... Всичко това трябва да бъде налице, за да върви работата и да се получи добро телевизионно съдържание.

А как се пише за телевизия така, че да се привлече вниманието на зрителите?

- Само когато правиш това, което харесваш, само тогава нещата ще се получат.

Георги ГАВРИЛОВ:

За мен няма нищо учудващо в близостта между физика и поезия. Напротив – те са едно и също

Яница Христова

Георги Гаврилов е роден на 15 юни 1991 г. в София. Завършва физика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2014 г. Негови стихове и статии са публикувани в различни издания като „Литературен вестник“, в. „24 часа“, сп. „Щастие“ и други. Стиховете му са отличавани в различни конкурси, сред които са и първа награда от Националния литературен конкурс „Море“, второ място от конкурса „Веселин Ханчев“ и първо място от конкурса „Ирелевант“ през 2014 г.

През 2015 г. Гаврилов завоюва второ място в раздел „Поезия“ на Националния студентски литературен конкурс „Боян Пенев“ и е сред отличените на първото издание на Националния литературен конкурс „С море в сърцето“. През 2016 г. дебютната му стихосбирка „Корабен дневник на книжната лодка“ печели първа награда на конкурса „Южна пролет“.

Какво ново донесе в живота ти наградата „Южна пролет“?

– „Южна пролет“ е събитие, което не може да се сравни с друго в сферата на литературните конкурси в България. Трите дни в Хасково остават за мен най-празничните. Празнува целият град, празнуват хората му, навсякъде витае духът на конкурса, който е по-близък до този на олимпийските игри, отколкото до някакво безумно съревнование. Главното, което „Южна пролет“ донесе в живота ми, е това – усещане за смисъл в дебютната литература и желанието повече хора да го изпитат. Пожелавам на конкурса да продължава да дава същия смисъл и на идните автори и поколения.

Как се появи дебютната ти стихосбирка "Корабен дневник на книжната лодка" и какво е посланието на стиховете в нея?

– През 2014 година спечелих конкурса „Море“ в Бургас, голямата награда от който е издаване на стихосбирка. Тогава пътувах много из Европа и навсякъде си водех корабен дневник на пътуването. Франция, Словакия, Унгария, Гърция, Сърбия и др. Когато стана време да сглобявам стихосбирката, най-логичното заглавие беше свързано с тези корабни дневници. Бях болен две седмици и се занимавах само с това – да аранжирам стихотворенията и да им намеря общата визия. Някои от тях бяха преработени за целта, други получиха нови заглавия, а трети бяха написани в полза на концепцията. Редакторът на книгата Керана Ангелова помогна много също. Тя беше първият човек, с когото работя професионално по свои творби. Тогава не познавах почти никой съвременен поет на живо и връзката ми с нея беше от голямо значение. Относно посланието – това е книга за търсенето, за лутането, за опита да избягаш, бягайки физически – през градове и пристанища, по знайни и незнайни пътеки, да изминеш Виа Долороса и Ел Камино, но може би без да разбираш какво са на момента. Младежка книга, така я виждам сега. Ако трябва да синтезирам послание от гледната точка на настоящето, то би било следното: който бяга, се връща там, където са нещата за разрешаване, а те чакат и от тях не можеш да избягаш наистина. Сигурно това ме е тормозело тогава, но пътят не е изход, Моисей е страдал повече време.

По образование си физик. Има ли допирна точка между физиката и литературата?

– Този въпрос ми е любим. Разбира се, че има. И с риск да се повтори за енти път, ще кажа любимия си отговор: преди няколко хиляди години, когато някой наш предшественик за първи път е обър-

нал поглед към нощното небе и е видял хилядите звезди, е започнало всичко – поезията, физиката, философията, музиката – те са отключени от тази вечна картина, която и днес гледаме понякога, и въпросите, на които се опитваме да отговорим, са същите, само способите на науките и изкуствата малко се различават. За мен няма нищо учудващо в близостта между физика и поезия. Напротив, те са едно и също.

Част си от издателската група на Ars и Scribens. С какви предизвикателства се сблъскваш като млад издател?

– Най-различни. Много е вълнуващо да си от другата страна. И е още по-отговорно. Предизвикателствата се простират от това да намериш нов глас, да дадеш правилната форма на неговото творчество и да излюпиш една дебютна книга до това да парламентарстваш с хора, които имат зад гърба си голяма история и трябва да ти се доверят. Всеки един проект, всяка нова книга е приключение за мен и всеки път съм уплашен до смърт, но давам всичко от себе си и искам всичко от другите, за да можем след това заедно да застанем спокойно зад сътвореното. Отнема ми от съня и от деня, но си струва и удовлетворението е по-голямо, отколкото от издаването на моя собствена книга. Чувствам и живея с мисълта, че правим нещо смислено.

С авторите, които вашето издателство обединява, често организирате литературни четения. Това ли е начинът съвременната българска литература да достигне до повече читатели?

– Литературата се е превърнала в аксесоар. Използваме разнообразни методи да променим това и да ангажираме повече хора. Без четения на живо с живите автори книгите не живеят пълноценен живот – поне според мен. В крайна сметка литературата е социално събитие, тя е социална по дефиниция и няма смисъл да стои само на рафтовете. Всеки най-добре ще прочете сам със себе си една книга, но без живите срещи оставяме този процес да се саморегулира и може би да не стигне до всички възможни свои читатели. Особено важни са четенията извън столицата и най-вече в по-малките градове, където има жажда и се наблюдава липса на подобни събития. През идните месеци и предстоящите години ще заложим много и на срещи с ученици в различни гимназии в страната. Изучаваният конспект не е променян от много време, децата трябва да имат поглед над съвременното, а България, ако не може да се похвали с много други неща, винаги е можела и продължава да може да се гордее с поетите си, те не мълчат.

Георги КАРАМАНЕВ:

Всички имаме нужда да си говорим повече лице в лице и да раждаме заедно истории

Яница Христова

Георги Караманев завършва журналистика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. По време на следването си става стажант в Социалния отдел на вестник „24 часа“, където пише основно за здравеопазване и наука. През 2009 г. започва работа в Списание 8, като в периода 2011 – 2017 г. е и негов заместник-главен редактор. А от 2018 г. работи като програмист, но продължава да публикува на свободна практика материали, свързани най-вече с технологиите. Създател е на сайта „Дигитални истории“.

През 2016 г. излиза дебютният роман на Георги Караманев – „И додето се раждат лъчите“, който на границата между биографичното и художественото разказва историята на фотографа Йордан Йорданов – Юри. През 2017 г. книгата получава съпътстваща награда от националния конкурс „Южна пролет“ – наградата на Сдружение за култура „Хасково 2015“.

Какво влияние оказва върху теб наградата, получена на конкурса „Южна пролет“?

– Този конкурс е възплъщение на пролетта. Метафората за раждането и прераждането никога няма да се изтърка, защото я подхранва всяка година новото разцъфване на природата и на талантивите момчета и момичета. Дори и днес, когато могат да станат инфлуенсъри.

И за мен беше някаква своеобразна пролет в живота. През онази 2017-а наградата в категория „Проза“ спечели Деси Нико, а с Горан Атанасов получихме съпътстващите призове. Тримата се сприятелихме и решихме, че това е още един смисъл. Не се случва често да си допаднеш с хора, с които би трябвало да се състезаваш. Организирахме общи представяния на книгите си на Панаира в София, в Бургас, на „Аполония“ в Созопол. Пропуснах последното, защото след няколко часа щеше да се роди големият ми син...

Но точно такава е природата на „Южна пролет“. Пролет и полет. За мен важна беше и срещата с журито, безценните думи на Владимир Зарев и Валентина Радинска.

Как реши да напишеш биографичния роман „И додето се раждат лъчите“?

– По-скоро по някакъв начин той реши да го напиша. От съвсем неоправно хлапе знаех, че ще напиша роман и за щастие той сам дойде, при това преди да съм станал на 35 г., каквото е изискването за участие в „Южна пролет“.

По онова време работех в списание, което във всеки брой представяше по един фотограф. В рубриката не разказвахме за майстори от миналото, но колегите ми дълго време споменаваха едно име, за което си струва да направим изключение. Йордан Йорданов – Юри. Накрая се озовах на среща с последната съпруга на фотографа в кафенето на Художествената академия и след час вече знаех, че ще напиша роман, в който ще разкажа историята на този човек. Ще се опитам да я предам колкото може по-точно, с целия й невероятен драматизъм, но и така, както сам я преживявам. Точно както той сам е обичал да прави в работата си.

Също както е имал и табията, докато си седи в култовата кръчма „Стадион“, ей така, без повод, да хвърли люта чушка на случайна маса, за да провокира някой непознат. Днес тази метафора ми звучи още по-силна от времето, когато ме плени. Всички имаме още по-тежка нужда да ни падат чушки пред лицето, или да ги хвърляме. Да си говорим повече лице в лице, да се опитваме да разбираме другия, да раждаме заедно истории. Не във фейсбук или тикток.

Дълги години си бил журналист, но сега се развиваш в IT сферата. Какво те провокира да смениш професията си?

– Бях се изчерпал, а и не е тайна, с журналистиката в България човек трудно може да си изкарва хляба. Особено с писане. А когато е така, идват големите въпроси за това каква е цената, къде е свободата, кои са твоите теми и кои трябва да представяш.

Дълго време мислех, че не мога да върша нищо друго, историята отново започна от материал за списанието, в което работех. Пишех за най-голямата софтуерна академия, когато разбрах, че имат безплатен курс, на който можеш да се явиш и да разбереш дали програмирането е за теб. Е, оказа се, че е за мен, колкото и да не ми се вярваше. Програмирането е увлекателно и развиващо занимание. Имах късмета бързо да напредна там. После се оказа, че няма как и да не пиша.

И тогава създаваш сайта „Дигитални истории“. Според теб до каква степен виртуалната реалност влияе върху реалния живот днес?

– Хм... Смятам, че вече са се преплели в неразделима сплав.

Технологиите главоломно променят живота ни във всяко една негово дихание, а ние сме толкова погълнати от тях, че нямаме време дори да се замислим. Това е може би и основната идея, с която създадох „Дигитални истории“. Да се опитвам да намирам и показвам гледните точки към тази тема, без да съм обременен от крайностите. И, надявам се, давам повече поводи хората да се замислят. И най-важното, най-дефицитното: да си задават въпроси. Днес просто не ни остава време да го правим.

Обмисляш ли да напишеш и друга книга, извън биографичния жанр?

– О, да, следващият ми роман ще е по-скоро свързан с дигиталните истории и той определено е близо на хоризонта.

Изкуственият интелект намира приложение в много и различни области. Дори има опити да пише художествена литература. Как се отнасяш към това явление?

– Това е една от големите теми, които разглеждам в сайта си. Изкуственият интелект напредва, отделих немалко време и усилия да уча тази област от познанието от гледната точка на хуманитарен човек. На начина, по който работи, трудностите, пред които се изправя. Посоките, в които ще ни помага, и тези, в които ни заплашва.

Истината е, че изкуственият интелект отправя много предизвикателства към нас като вид, за които не сме готови. И аз лично не смея да давам оценките и отговорите. Факт е, че машините вече са способни да създават текст, малко по малко заемат своите позиции. Въпросът е голям и дългия отговор съм го дал в специален материал по темата със заглавието „Робот Павлович Чехов“, можете да го намерите на www.karamanev.me.

Тогава трябва ли писателите да се чувстват застрашени за своето бъдеще?

– Не само писателите, всички би трябвало да се чувстваме, но не толкова застрашени, колкото провокирани. И гадните събития от последните години отвориха още повече въпроси.

Но що се отнася конкретно до литературата и въобще изкуството... големият въпрос е дали творчеството може да бъде пресъздадено. Любимият ми отговор даде писателят Николай Теллалов в едно „интервю в разкази“, малко шантав жанр „Дигитални истории“. „А когато цветето разцъфна, роботчето разбра...“ – попитах го аз, а той отвърна: „Че е прекрасно. Че и недълговечността му е неотменима нишка на прекрасното.“ От нас зависи дали ще творим прекрасно и ще учим ли алгоритмите на това. Вместо да слагаме изкуствени бариери.

АНГЕЛ ИВАНОВ:

Разказването е основна човешка дейност

Яница Христова

Ангел Иванов е роден през 1988 г. в Габрово. Завършва журналистика в Софийския университет "Св. Климент Охридски", където е един от създателите на студентското радио „Реакция“. Работил е различни неща, сред които гардеробиер в НДК и рецепционист в хижа. Бил е и телевизионен сценарист и копирайтър на свободна практика. Пътувал е на автостоп из България, Балканите, Европа и Азия. Бил е пилигрим на Божи гроб, из Светите земи и Света гора Атон. Част от тези много-

фотограф Светозар Гамев

бройни пътувания са описани в дебютната му книга – сборника с разкази „Техническа проверка“, който е отличен с Първа награда в категория „Проза“ на конкурса „Южна пролет“ през 2019 г.

Промени ли се подходът ти към писането след наградата „Южна пролет“?

– Наградата е признание и радост, но и отговорност да я защитиш. Да останеш в литературния контекст, формиран именно от конкурси, антологии и прочее. Да наградиш и да станеш по-добър. Висока заявка, която всъщност е отправна точка, особено за нас дебютантите. Има едно такова „проклятие“ - на втората книга. Сега завършвам ръкописа на втория си сборник. Ако в първия, който впрочем е обемен за сборник с разкази (повече от 300 страници), наред с истински добрите попадения като истории, имаше и компромисни, „талаш“ да го наречем, или „баластра“, сега държа да съм безкомпромисен и всички разкази да са акценти, бисери. Разбира се, това е субективно авторово усещане и не знам дали съумявам. Читателите ще кажат. И приятелите от литературата и не само, на които пращам парчета, за да се ориентирам в техните прочити. Във всеки слу-

чай опитвам се да работя повече по текстовете – по метафорите и детайлите. Да изпилявам ръбовете, с пиетет към „малкото“, което всъщност е „многого“.

А какво стои зад появата на сборника „Техническа проверка“?

– Стоят 12 години писане. В книгата е и първият ми разказ, написан на 18, и последните, които написах на 30, малко преди да предам ръкописа. Стоят 49 истории – повечето стъпили в реалността като преживявания, образи, отношения и конфликти, но допълнително стилизирани, охудожествени. Това е принадлежната стойност на литературата и на изкуството изобщо. Вярвам в това писане. Разбира се, има и такива, които са плод изцяло на инвенция. Дълго време събирах написаните текстове и имах неясното намерение да заходя към фактическо издаване. Едва в последните години пристъпах към това съзнателно. Макар да съм страшно себичен и самонадеян човек, освен това съм още неуверен и нерешителен (второто вероятно е ненадежден камуфлаж за първото). Но авторитетите, до които се допитах, като им пратих ръкописа и поисках мнението им, ме накараха да си повярвам. В конкретика – редакторът ми Деян Енев и Сашо Шпатов – двама от най-добрите ни съвременни разказвачи. Първия дори имам за жив класик. Вторият е като литературен апостол с всичко, което прави за книгите: „Читалнята“, рубрики в медията, различни инициативи около четенето, самите му сборници. Надявам се и го навидам да се върне към писането, за да зарадва всички ни. Във всеки случай – благодарен съм им.

Завършил си журналистика. Това помага ли ти, когато пишеш разкази?

– Нещо повече – в книгата има няколко текста, които немедлено се родяват с журналистическото начало – очерци или „фийчъри“, както е общоприетият английски термин. Харесва ми този тип писане – „гонзо“ журналистиката. Хънтър Томпсън да речем. В роден контекст – Димитър Кенаров, примерно. Авторът разказва от първо лице за срещата си с личност, събитие или проблем: какво вижда, чува, мирише, пипа и чувства...

Има ли според теб рецепта за добре разказана история? Кои са необходимите съставки за нея?

– Аз си падам малко „Старата школа“. Държа да има фабула, сюжет, драматургия. Неслучайно „Морфология на приказката“ на Владимир Пропп ми е настолна книга и стои на бюрото ми, докато пиша. Дори да забиеш в метафората, импресията, описателното, отново да разкажеш история. Иначе е скучно. Да има движение от точка А до точка Б. Да има завръзка, кульминация и развързка. И най-вече – Преображение на героите, катарзис. Т.е. в края те да не са същите, каквито са били в началото. Да са извървели вътрешен път. Изненадващите обрати са бонус, особено когато

са оправдани, а не самоцелни и служат на Историята. Разбира се, говоря опростено и схематично. Стилът и езикът също са важни, много важни, но те са шлейфът около сюжетното тяло, не есенцията. Иначе, да има поезия в прозата е красиво и високо майсторство. Тук ще посоча две имена, които го постигат – Керана Ангелова и Недялко Славов. Умишлено говоря за съвременна българска литература, защото я имам за жива и качествена. Но разказът, номинално и същностно, е разказване на история. Като читател съм заинтригуван от хубавия сюжет. Разказването е основна човешка дейност. Не харесвам постмодерните опити, абстракциите, деконструкцията на жанра, разпада на сюжетното... Това се родее с някакъв литературен релативизъм, което не е моето нещо. Другото важно е да има някаква Тайна, да има въпроси, а не готови отговори, да бъде оставен харман за читателски интерпретации. Читателят да бъде и Читател, по Ролан Барт. Мисля, че е удовлетворително за всеки автор да чуе различни интерпретации на написаното от него. И като казвам Тайна, имам предвид не само читателските практики, но и писателския процес. Писането е Тайна. Не разбираме всичко около писането си. Ние сме по-скоро съработници на някакъв трансцендентен, метафизичен Автор и Творец. Не омисляме всичко, което се случва в творческия акт.

Православен християнин си и това намираща своето отражение и в творчеството ти. Как един млад човек се обръща към вярата днес?

– Опитвам се да бъда православен християнин, но невинаги ми се получава. Да си християнин, означава да си такъв преди всичко в мислите, а оттам – в думите и делата си. Литературата е слово. Понякога си мисля, че писането, словото, е единственото поле, в което съумявам да живея християнството. Ползвам го като индулгенция, което не е съвсем ок. Защото в живия живот, и го казвам с жалост, обикновено не ми се получава. Друг път си мисля, че преодобрям и се престарavam в проповедите. Затова занапред съм решил да пиша експлицитно на такива теми в специализираните издания, на които сътруднича. Вторият ми сборник ще бъде значително по-открехнат за масова аудитория, по-„светски“. Да, отново ще я има тази нишка, но тя няма да бъде толкова тотална, няма да ползва толкова директни православни реалии. Ще бъде по-мистифицирана, по-имплицитна, по-неизказана. Разбира се, всичко това с уговорката, че всяко произведение на изкуството и въобще всичко в живота може да се гледа от духовна, християнска перспектива. Но все повече разбирам, че е по-важно да бъдеш добър човек, а не добър писател. Иначе, за Бога всички сме млади. Всички сме младенци. Днес човек се обръща към вярата, както го е правил и преди хиляди години. Същото е. Съвременето няма патент върху някаква изключителност. Човекът във всяко време си задава въпроси и точно заради това търси отговорите им отвъд конкретния културно-исторически контекст – във вечността. А вечен е само Бог и само Той може да ни направи вечни.

Виолета КУНЕВА:

Наградата „Южна пролет“ е знак, че посоката, в която е тръгнал един дебютирац поет, е правилна

Яница Христова

Виолета Кунева е родена през 1984 г. Учи в немско езиково училище, след което завършва Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и по образование е юрист. Нейни текстове са излизали в различни сайтове и издания за литература, сред които „Литературен вестник“, „Кръстопът“, и „Кадър 25“. Поезията ѝ е отличавана и с различни награди, сред които първа и трета награда в националните конкурси за поезия „Биньо Иванов“ и „Добромир Тонев“. Дебютната стихосбирка на Виолета Кунева излиза през 2019 г. и носи заглавието „Почти всичко е наред“. Първата книга на поетесата ѝ носи националната награда за поезия „Иван Николов“ от 2019 г., както и националната награда за дебютна книга „Южна пролет“ през 2020 г.

Промени ли се подходът ти към писането след наградата „Южна пролет“?

- Тази толкова важна награда е знак, че посоката, в която е тръгнал един дебютирац поет, е правилна. Но не е все едно какъв точно извор ще бликне, след като Пегас е тропнал с копито – наградата трябва да бъде защитена, така че тя е и сериозна отговорност. Въпреки че осъзнавам това, ми се струва, че подходът ми при самото писане не се променил, защото и преди съм се стремил да пиша с уважение най-вече към честността в поезията. Може би сега имам по-високи изисквания към текстовете, които бих включила в следващата си книга, защото ми се иска с нея да надградя първата.

Как изглежда светът през стиховете в дебютната ти стихосбирка?

- Съществува разбиране, което споделям, че обикновено дебютните стихосбирки се опитват да обхванат света като цяло, да говорят за колкото е възможно повече неща, а всяка следваща се концентрира върху конкретни, по-тесни проблеми. Мисля, че това се отнася и до моята дебютна книга. Тя прилича на снимка от въздуха, на която се виждат много обекти. Светът през нея изглежда пълен с въпроси,

ироничен към себе си, без неоправдани очаквания, но и податлив на реконструиране, запазил надеждата, че има изход. Той се е отказал от перфекционизма и търси очарованието на несъвършените неща.

След като „Почти всичко е наред“, какво все пак не ни достига, за да бъдем щастливи?

- Пълното щастие не е препоръчително, а в същото време е и невъзможно. В заглавието на книгата се съдържа едно намигане, че винаги нещо няма да достига – често то ще е неназовимо и точно тук е едно от пространствата на поезията според мен – в опитите да се приближим до това, да го приемем, да разкажем, макар че никога няма да имаме име за него.

Какво място заема литературата в живота ти?

- В нея още от дете откривам пътища за сътворение на света и разширяване на границите му, за подреждане на вътрешния ми хаос. Най-важните въпроси и до днес ми задава тъкмо литературата. Често тя е единственият авариен изход за мен.

Според теб кои проблеми от съвременното поезията днес има задачата да изсветли, да изговори и по този начин да подпомогне тяхното разрешаване?

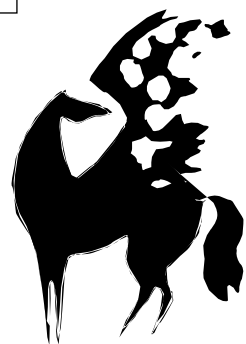
- Мисля, че поезията може и трябва да говори за всичко – освен за вечните екзистенциални проблеми, и за актуалните, включително политическите – разбира се, със задължителната честност, за която вече споменах. Ако има вътрешна потребност да поставя важни въпроси, поезията би могла да бъде като взрив, изначално тя притежава този потенциал. Звучи наивно, но една малка част от мен се надява, че някой ден тя ще си върне властта над думите и ще променя живота, мненията, решенията на много хора, вместо да бъде бутиково удоволствие за тесен кръг ценители.

Елена БОРИСОВА:

Винаги ще има будни хора, които няма да позволят литературното наследство да бъде погубено

Яница Христова

Елена Борисова е родена през 1987 г. Тя е литературовед в Института за литература на БАН. През 2017 г. успешно защитава докторска дисертация. Научните ѝ интереси са в областта на българската и чуждестранната научна фантастика, както и на съвременната българска литература. Изследователските ѝ търсения в момента са насочени към връзката между науката и научната фантастика и са свързани с идеята за прогностичния характер на този тип литература. През 2020 г. книгата на Елена Борисова „Фантастика и познание“ печели наградата за литературна критика в националния конкурс „Южна пролет“.

Какво ти донесе отличието от конкурса „Южна пролет“?

– Националният конкурс „Южна пролет“ е изключително важна трибуна за всеки млад автор, чиято дебютна книга тепърва очаква публикуване и критическо полагане в контекста на съвременната българска литература. Бях възхитена от енергията и професионализма, с които организаторите вече няколко десетилетия поддържат духа и равнището на този важен и престижен конкурс. А какво ми донесе отличието? От една страна, наградата ми донесе голяма радост за-

ради високата оценка на журито за моята дебютна книга, а от друга – още по-голяма отговорност към нивото на бъдещите ми изследователски трудове. Лауреатите в конкурса „Южна пролет“ получават не просто бронзовата статуетка „Пегас“, но се повишават и очакванията към тях за още по-високо литературно равнище на следващите им книги. Така го усещам. Отличието ми даде и по-голяма разпознаваемост като автор извън литературните среди. Радвам се, че съм част от общността на лауреатите на наградата. Сред тях в категория „Литературна критика“ се открояват утвърдени изследователи като Биляна Курташева (лауреат за 2013 г.), Надежда Стоянова (лауреат за 2016 г.) и Сирма Данова (лауреат за 2017 г.). Това са изключителни литератори, чиято работа много уважавам и ценя.

Как се насочи към света на книгите и литературата?

– От много малка обичам книгите. За тази любов съм благодарна на моята братовчедка Ани, която за един рожден ден ми подари илюстрирано издание на приказката на Оскар Уайлд „Славейт и розата“. Бях изключително впечатлена от историята. Ани провокира у мен духа на „нешотърсачеството“, както казва Пипи, което е най-чистата магия на детството. Тогава помня, че започнах сама да развивам този дух, да чета все повече и повече. Съдбата ме насочи към Нов български университет, където записах българска филология. Така всъщност започна и тази лю-

бовна отдаденост на литературата, която продължава и до днес.

Защо избра фантастиката да заема толкова значима роля в професионалното ти развитие?

– Към фантастиката се насочих по време на докторантурата в Института за литература. Ако трябва да бъда по-точна, провокира ме доц. д-р Пенка Ватова, която беше мой научен ръководител. Приех предизвикателството да напиша дисертация именно в тази посока, без да подозирам, че след няколко години фантастиката не само ще продължава да ме вълнува, но ще се превърне и в основен научноизследователски фокус. Преди една година с колегите Рени Янкова (Нов български университет) и Николай Генов (Софийския университет) успешно финализирахме проект за млади учени, финансиран от Фонд „Научни изследвания“. Реализирахме два чудесни сборника („Фантастика и бъдеще“ и „Познание и трансхуманитарна р/еволуция“), както и сайта „Фантастика и бъдеще“. В момента работя по тема, отново свързана с българската научна фантастика. Защо избрах фантастиката да заема толкова значима роля в професионалното ми развитие? Решението ми е комплексно. От една страна, този избор има отношение към лекциите сред ученици, които проведех в рамките на проекта. Имах възможност да се сблъскам с будната съвест на младото поколение, да разговаряме за това как научната фантастика ни помага да се справяме по-безболезнено с шока от бъдещето, който новите технологии провокират; да обсъждаме теми, които вълнуват учениците, произтичащи от собствените им интереси и опит (все по-голямата значимост на социалните мрежи за създаването и поддържането на различна виртуална идентичност, усъвършенстването на виртуалните светове в игрите и др.), да говорим за реално съществуващи научни проекти, подети още в зародиш и разгърнати в научнофантастичните произведения. Тези срещи ме вдъхновиха и придадоха смисъл на научната ми работа посредством споделеността на знанията. А споделеността на натрупаното знание, събуждането на изследователската искра в очите на младото поколение са най-ценната награда за мен като изследовател.

От друга страна, научната фантастика ми дава инструменти, с които да осмислям собственото си място в света като човешко същество, което е отговорно с действията си не само към своето съществуване, но и към съществуването на био- и екосистемите, отговорност към човечеството и към човешкото, което трябва да запазим. Изследвайки научнофантастичната литература, която на моменти конструира плашещо бъдеще, искам и от научноизследователска гледна точка да обърна внимание на апела на писателите да бъдем по-разумни в реализирането на човека на бъдещето. Клифърд Саймък има една отрезвяваща мисъл в романа „Рожби на разума“: „... човекът е единственият вид, разработил средства, с които е способен да предизвика собственото си изчезване“.

Възприемам заниманията си с научна фантастика не само като призвание на учения да разкрие важността на този тип литература като съществен „наръчник за подготовка за бъдещето“, но и да изведе една от основните ѝ мисии, а именно да ни насочи как да съхраним човешкото в един свят на непрекъснати научно-технически промени във всички сфери на живота; свят, в който границата между полезните въздействия на тези технологии върху нашия живот е заплашена да се преконфигурира в граница на тоталното заличаване на Homo sapiens за сметка на Homo deus. Но може би това е бъдещето на човека.

Често фантастите отправят поглед към бъдещето. Какво според теб предстои на човечеството през следващите десетилетия?

– Още от началото на ХХ век досега немалко учени са били съблазнени от изграждането на футурологични картини на бъдещето, създавайки изследвания, чиито описания на бъдещето на моменти преминават в полето на научнофантастичното. Само маркирам имената на Джон Бернал, Ерик Дрекслер, Ник Бострьом и др. Всичките тези автори вдъхновено разгръщат взаимодействието между човека и новите технологии в създаването на по-устойчиви, по-силни, по-адекватни спрямо нуждите на бъдещето индивиди. Възприемам като продуктивно (една научна идея се реализира именно с поглед към бъдещето) юрването на човека към бъдещето. Съвременната научна фантастика ни сигнализира, че това е необходимо да се осъществи с ясната идея каква цена и с какви ресурси сме склонни да платим на бъдещето за собствената ни реализация. Въпреки дистопичните картини, конструирани от научната фантастика, силно вярвам, че човешкото същество ще използва науката, ще използва духовното наследство на предците, за да гради бъдещето, а не да разчиства агресивно пътя към налагането на собствените си идеали.

А какво място ще заема литературата в това бъдеще на цивилизацията ни?

– Ще цитирам една мисъл на Иван Вазов, която разкрива моето отношение както към градивните посоки на науката, така и на литературата като средство за поддържането на светлината в живота на човека: „Науката е светило на един народ, а литературата е животът му“.

Средствата за създаване и четене на литература ще се усъвършенстват. В един момент вероятно книгата на хартиен носител ще изчезне, а на нейно място ще се появи нещо друго като носител, което ние не можем и да си представим. Надявам се, че няма да изживеем сценария от романа на Рей Бредбъри „451 градуса по Фаренхайт“. Но дори и да се случи, винаги ще има будни хора, които няма да позволят литературното наследство да бъде погубено. Представям си едно бъдеще на цивилизацията, в което литературата ще продължава да подхранва духовно, емоционално и интелектуално човешкото същество.

Стамена ДАЦЕВА:

Всеки поет и писател може да бъде „инфлуенсър“ в качеството си на човек, който повлиява мисленето и поведението на хората

Яница Христова

Стамена Дацева е родена през 1995 г. в Разград. Завършва Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Поезията ѝ е отличавана в различни конкурси, сред които в Националния конкурс на фондация „Св. Климент Охридски“, където получава голямата награда за стихотворение, и в Националния младежки конкурс за поезия „Веселин Ханчев“, откъдето има втора награда. Стихове на Стамена са публикувани в сп. „Везни“, „Пламък“, „Кръстопът“ и „Литературен вестник“. През 2021 година дебютната ѝ стихосбирка „Градина на ръба“ получава наградата в категория „Поезия“ на конкурса „Южна пролет“.

Освен това Стамена има Youtube канал, ориентиран към сферата на модата, и създава разнообразно съдържание в социалните мрежи.

Как се почувства, когато чу своето име при обявяването на лауреатите от конкурса „Южна пролет“ миналата година?

– Чувствата ми преливаха от изненада през тиха еуфория и оформиха накрая едно щастливо притеснение. Бяхме в такава ситуация, че преди да наградят нас – отличените през 2021 г., първо раздадоха статуетките на победителите от предното издание на конкурса, което поради известна на всички ни причина е нямало церемония по награждаване през 2020-а. Първата ми мисъл, когато чух името си, може би беше – „Сега какво ще кажа на сцената, след като не съм подготвена“. Но се оказа, че не беше толкова страшно.

Как се появи поезията в живота ти?

– Поезията в съзнанието ми винаги е била в живота ми, просто в началото не съм знаела, че е „поезия“. Осъзнаването на нейната важност обаче се появи постепенно – не мога да посоча мига, който бележи началото, тъй като от малка ме е съпътствала под различни форми и винаги ме е удивлявала. Обаче трайно и съзнателно за мен се настани в живота ми, когато станах студентка. Тогава започнах активно да участвам в различни конкурси за поезия, заради което кръгозорът ми за нея се разшири значително.

Дебютната ти стихосбирка се нарича „Градина на ръба“. Какви са стиховете, подбрани в нея?

– Подбраните стихове са писани в рамките на 6 години, но ги избрах по теми, а не по хронология. Както във всяка градина, и в книгата могат да се намерят много цветя – разцъфващи и увяхващи,

както и прелитащи насекоми, бягащи мишки и дебнещи змии. Като цяло стихотворенията в по-голямата си част не са лични и чрез тях избирах да търся чуждата емоционалност, за която мога само да предполагам. В това намирам удовлетворение, когато пиша – да достигам до онзи момент, в който да ми се стори, че съм на прав път. А в крайна сметка, търсейки чуждите слаби места, понякога намирах и своите. От друга гледна точка, винаги съм се стремяла стиховете ми да са честни и разбираеми. Надявам се в крайна сметка да са най-вече такива.

Социалните мрежи според теб помагат ли на младите творци за стигнат до по-широка аудитория? Как един автор днес може да популяризира своето изкуство?

– Социалните мрежи, за нещастие, не са пригодни, за да популяризират истински качествените творби. Разбира се, могат да помогнат, но са нужни различни компромиси. Ако младите творци искат да пишат сериозно и да поддържат определено ниво, трябва да направят компромис с това, че няма да достигнат до толкова широка аудитория.

Другият компромис е свързан с това, че присъствието в социалните мрежи изисква ежедневно генериране на ново съдържание и дори това само по себе си изисква понижаване на качество то за сметка на количеството.

За да популяризират успешно изкуството си, трябва да са повече стратегии и маркетинг експерти, отколкото творци. А в идеалния случай трябва да са еднакво силни и в двете неща. Всеки трябва да намери свой личен подход, който да съответства на принципите му и да не се страхува да го приложи.

Възможно ли е един поет днес да бъде инфлуенсър, благодарение на поезията си например?

– Като професия, в която той извършва рекламна дейност, не е съвсем логично да се случи. Ако един поет е градил образа си единствено като такъв, най-вероятно е ориентирал присъствието си в социалните мрежи към нематериалното. А при инфлуенсърството в повечето случаи има нещо материално, което е в основата му.

Може обаче да бъде инфлуенсър в качеството си на човек, който повлиява мисленето и поведението на хората. В този смисъл всеки поет и писател е „инфлуенсър“.

Йоанна Елми и Ева Гочева: Писането е потребност

Яница Христова

ват по качества на големите победители. „Първи между равни са тези, които получават пегаса, каза Топалов и успокои тези, които останаха без призове, че тепърва ще печелят такива, защото нивото им е много високо.

Със съпътстващи награди от юбилейния конкурс в жанра „Проза“ бяха отличени Емине Садкъ за книгата си „Керван за гарвани“, Василена Спасова за „Писма до теб, до нея и до никого“ и Александър Колев за „Лъвов мост“. А със съпътстваща награда за поезия – Теа Монева за стихосбирката „Преводачът на света“ и Ванина Димова за „Там, където мислиш, че ме няма“.

За носители на бронзовия „Пегас“ от 50-ото издание на литературните празници в Хасково бяха обявени Йоанна Елми за романа си „Направени от вина“ и Ева Гочева за стихосбирката си „Съвсем друга история“.

Ето какво казаха за сп. ЛИК двете дами минути след като научиха, че са новите лауреати на престижния конкурс.

Какво е чувството да държите статуетката на „Пегас“ от „Южна пролет“ в ръце?

Йоанна: Много тежи.

Ева: Адски!

Заради отговорността, която идва с него?

Йоанна: Да, може би. Доста съм физически разтърсена все още, може би по-късно, когато физическото оттече, ще дойде и емоционалният шок от момента.

Ева: Първо, и аз бих казала, че много тежи пегасът. Обаче едно такова приятно, красиво, прозаично и поетично тежи този „Пегас“.

А какво стои зад появата на вашите дебютни книги?

Йоанна: Зад появата на една книга стои невъзможността тя да не се появи. Самата история в книгата ми е много интересен колаж от лични преживявания и от истории, които съм събирала през годините. Естествено, всичко е пречупено през художественото и съединено благодарение на него. Но както казвам и както например писателки като Маргарет Атууд казват: „Вътре няма нищо измислено, всичко е от живия живот“.

Ева: Моята поетична книга е резултат от 3 години интензивно писане на поезия. Просто в един момент се озовах в ситуация, в която не мога да не отразявам света през себе си и себе си през света. Стана една такава симбиоза и започна това писане. След което започнахме работа с моя редактор и цялата книга беше готова за няма и месец – като събиране и редактиране. А текстовете са наистина нови, почти цялата книга е писана в последната една година, а останалите текстове – в рамките на три.

Помните ли първия момент, в който изпитате желание да пишете – да разказвате истории, да създавате стихове?

Ева: То стана съвсем спонтанно, не съм си казвала: „Сега ще седна да пиша“ или „Трябва да запиша това, то ми се струва красиво и интересно и аз ще го запиша, за да създам стихотворение“. Просто се ражда една много специфична нужда, която, ако не излезе от теб, е все едно да се нахраниш, ама някак си недостатъчно и да си останеш гладен. Това започна да ме подтиква да пиша. Някак си чувствах вътрешен глад да го правя.

Йоанна: Ева е права, че писането е потребност. И аз винаги съм го усещала като потребност. Но нещо много ценно са учителите и менторите. И сега се връщам назад и си мисля например за учителката ми от първи до четвърти клас – госпожа Добрева, която първа ми каза, че есетата ми се много хубави. И като че ли този пламък някой да ти каже, че нещо, което правиш, е хубаво и добро, е много важен.

Всъщност виновници за моето писане се оказват и други хора, които са ме окуражавали. Това са Константин Павлов – Комитата, който е един от първите ми и най-ранни редактори. Сегашната ми редакторка Ан Фам и Георги Господинов, естествено, който е

огромна сила в моя живот. Просто човек е съставен от всички хора, които са поощрявали този импулс, които са го подхранвали и са му вдъхвали някаква смелост. Защото писането е колебливо, писането е крехко и много лесно човек си казва, че не става. Поне при мен е така.

Какво място трябва да заема един поет или един писател в обществото в България днес?

Ева: Работата на пишещия човек е да говори в крайна сметка, да разказва. Разказите остават. Ролята е да запечатаме момента – сегашното или миналото, зависи какво изберем, и то да бъде предадено напред. Разбира се, има световно признати писатели и поети, които не правят само това – те не са хроникьори, не само успяват да вълнуват, а да променят. И вече тук виждаме истинската роля на твореца: без значение какво изкуство прави, да може да променя този, който го слуша, чете или гледа. Да промени дори една малка част в него, но нещо да бъде друго след това.

Йоанна: Много хубав въпрос. Точно сега чета един брой на „Литературен вестник“, който е посветен на репресиите след промените през 1944 година и вътре има една много хубава статия, мисля че на Пламен Дойнов, извинявам се, ако погрешно цитирам. В нея той описва как едни от първите жертви на тоталитарните репресии са именно писатели, журналисти и редактори. Човек си дава сметка и сега, в съвремението, с оглед на конфликта в Украйна, всъщност кои бяха първите хора, които казаха, че това е нечовешко и това не е редно? Това бяха авторите, това бяха журналистите, това бяха писателите. Тоест мисля си, че е хубаво пишещият човек да си дава сметка колко много носят неговите думи и колко са важни.

А за какво си мечтаете в творчески план след наградата на „Южна пролет“? Накъде ви водят крилетата на бронзовия „Пегас“?

Йоанна: Мечтая си за умереност и баланс между колебанието и желанието да пиша.

Ева: Честно казано, тази награда не променя отношението ми към моето собствено писане – аз не смятам, че то ще стане нито по-добро, нито по-лошо след нея. Просто ми е хубаво, че съм имала да кажа нещо и някой го е чул. Това ми е абсолютно достатъчно.

Йоанна Елми е родена през 1995 г. в София. Образованието си получава във френската гимназия „Антоан дьо Сент Екзюпери“ в Пловдив. След това завършва международни отношения и английска филология в Université Paris III Sorbonne Nouvelle. Следва и магистратура по политически комуникации в Амстердамския университет. Елми е отличавана с различни награди от състезания по български език и литература. Автор е на журналистически и публицистични материали в сайта toest.bg.

Ева Гочева е родена през 1988 г. в Бургас. В Софийския университет „Св. Климент Охридски“ завършва бакалавърска степен по „Руска филология“, след което и магистратура - „Преса и медии“. Освен поезия пише и разкази. Нейни текстове са публикувани в „Словото днес“, „Литературен вестник“, както и в различни онлайн издания. Гочева е част от „Асоциацията на младите български писатели“.

Йордан Ефтимов

За образа на една награда най-важни са както носителите ѝ, така и хората, които са ги избирали

Яница Христова

Йордан Ефтимов е роден на 23 януари 1971 г. в Разград. Той е поет, литературен историк и критик. През 1995 г. завършва българска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Доктор е по история на българската литература с дисертация на тема „Проблеми на символизма в творчеството на Иван Андрейчин, Иван Грозев, Димо Кьорчев и Димчо Дебелянов“. От 2015 г. е доцент по теория на литературата в Нов български университет.

През 1994 г. неговата дебютна стихосбирка „Метафизика на метафизиките“ му носи отличието на конкурса „Южна пролет“. През годините творчеството му е отличавано и с редица други награди, сред които награда „Рашко Сугарев“ за разказ през 2000 г.; първа награда в конкурса за есе „Цветан Стоянов“ през 2001 г.; национална награда „Иван Николов“ през 2013 г. и други. Носител е на отличието „Рицар на книгата“, както и на наградата „Дъбът на Пенчо“ за цялостно творчество.

През тази година Йордан Ефтимов е част от журито, което определя лауреатите на конкурса „Южна пролет“.

Какво място заема наградата от конкурса „Южна пролет“ в българската литературна среда според вас?

– В Уикипедия има прилична информация за конкурса. Но като много други статии там, и тази е много непълна. За някои години авторите на сайта са успели да попълнят целите журита, както и всички лауреати, а друг път – само част от тях. Но това е важно, защото е нещо, което трябва да се знае за наградите по принцип. Най-същественото в едни награди не са парите или този, които ги дава – организаторът, въпреки че това може да окаже някакво влияние. Но за образа им най-важни са, първо, носителите ѝ, и второ, хората, които са ги избирали. След това идва може би и това на чие име е, когато наградата има патрон. Естествено, че би трябвало една награда на името на Петко Славейков, на Дебелянов, на Яворов или на Далчев да тежи повече, отколкото наградите на по-незначителни за националната култура автори. Това обаче невинаги е така, защото се оказва, че най-много тежат наградите с най-голяма финансова стойност – поне в нашата медийна и социална среда.

Много е важно, когато говорим за една награда, да изреждаме хората, които са я печелили преди това. Трябва да кажа, че наградата „Южна пролет“ при първите си издания още е печелена от автори, които са останали трайно в българската литературна традиция.

Каква е традицията на наградата в категорията за поезия?

– Достатъчно е да споменем, че сред първите поети от първите години е Таньо Клисуров, който сега не е толкова популярен, но е един от големите поети на т.нар. великотърновска вълна и също на т.нар. тиха лирика.

На шестото издание на конкурса за поезия печели Борис Христов, който вече се приема за един от най-значимите ни живи поети. След това и Владимир Попов, който също е един от големите поети от поколението на „тихата лирика“. Посмъртно са наградил Петя Дубарова. След това е много значимо, че за поезия печели и Георги Рупчев, който според мен е най-значимият поет, дебютирал през 80-те години. И така нататък.

Понякога наградата е и рискова, както е било през 2000-та година, когато за поезия я дават на Николай Атанасов. Той почина в Съединените щати през лятото на 2019 г., но в България се разбира за смъртта му почти половин година по-късно. Това е първият български значим и интересен ЛГБТ поет, който открито в наградната си стихосбирка се посочва като гей автор. Знаете, това за България по принцип е рисково – нашата среда не е твърде толерантна към такива автори. Така че журито през 2000 година е проявило смелост, като го е отличило. А той според мен наистина е много добър поет.

А какви са наблюденията ви за носителите на наградата за проза?

– Също може да се каже, че още от първите години журитата, изглежда, успяват да посочат най-значимите автори. Росен Босев, първият носител на тази награда. Той се самоубива на 41 години, така че в наши дни не се говори за него, но е бил един от най-талантливите представители на своето поколение и печели наградата още през 1974 г.

И Димитър Кирков е един изключително значим писател от Пловдив. Той почина преди няколко години, но беше много добър белетрист.

Оттам нататък могат да изброят немалко белетристи, които са били оценени навреме точно от журито на този конкурс с дебютните си книги.

Освен в категориите за поезия и проза, в конкурса се включва и раздел за критика?

– Това се случва доста рано. И всъщност още там, при петото-шестото издание на конкурса, и при критиците, които са били посочени като носители на тази награда, има и някои, които са станали след това председатели на Съюза на българските писатели – като Николай Петев, Георги Станков – един от най-възрастните ни живи критици, проф. Валери Стефанов, доц. Владимир Янев от Пловдивския университет, проф. Алберт Бенбасат... Това са наистина значими съвременни критици. Разбира се, и в по-ново време могат да бъдат посочени много достойни имена, които са

били забелязани – Владимир Донев от Великотърновския университет, Биляна Курташева от Нов български университет и т.н.

Кои са поетите и писателите, които стават част от журито през годините?

– В историята на награда може да се забележи, че до 1990 - 1991 г. не е ясно публично кои са били председатели и членове на журитата, но след 1990 г. има няколко периода на наградата.

Дълго време тя е доминирана от почти едни и същи председатели и журита. В началото на деветдесетте, когато две години подред Иван Теофилов и Иван Василев са председатели на журито, наградата главно се дава на писатели, които са открито критични към социализма и към миналото и са космополитно настроени.

След което от 1995 г. чак до 2004 г. председател е Никола Инджов, известен български поет, романист и преводач от испански език. Той определя духа на наградата за цяло десетилетие.

След него за доста дълго време – от 2006 г. до 2015 г. председател е Боян Биолчев.

След 2016 г. Хасково избира да сменя всяка година председателя на журито и радикално да променя състава му, както обикновено правят по света. Това е една практика, която е по-препоръчителна, защото така се сменят и възгледите за добра литература и могат да надделяват различен вид представи за нея.

Тази година и вие бяхте част от журито на „Южна пролет“. Кои бяха останалите членове, с които определите лауреатите?

– Тази година се оказа много специфично гласуването, тъй като сред нас беше един много възрастен критик - от това поколение литературни критици, които са малко позабравени от българското общество, защото са се изявявали преди 30 - 40 години. Това е Светлозар Жеков, който след 90-а година беше известно време и ръководител в дирекцията на Министерството на културата за книгите. А след това направи издателство „Перо“ и публикува много интересни неща. Но, така да се каже, поостаря и се оттегли. Тази година обаче се оказа в журито. Почина в навечерието на журирането. Но успя да прочете книгите и неговата съпруга ни предаде неговите бележки и мнение.

Председателят на журито е проф. Кирил Топалов. Той е не просто изследовател на българското Възраждане, а и преводач на 15 - 16 книги от съвременен гръцки език. Освен това е и дипломат – беше посланик в Атина, а след това имаше и един мандат като посланик във Ватикана. Преди това беше и директор на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ в София. Той е изключителен специалист върху българското Възраждане и българската възрожденска поезия специално. И затова не е случайно, че ние с него непрекъснато си говорим за Григор Пърличев, който е спечелил онази прочута награда в Атина и го нарекли втори Омир, защото на гръцки език е написал голямата поема „Войводата“. А проф. Топалов е един от преводачите на тази поема. Освен това той е много известен белетрист и драматург. По негови текстове са правени нерядко филми – „Бъди благословена“, „Бягай, обичам те“ и др. Така че преди всичко председателят на журито е изключително известен белетрист, драматург и сценарист. Много съм щастлив, че той ни ръководеше.

Член на журито беше също така Борис Минков, главният редактор на сп. „Страница“, което излиза в Пловдив, и е доцент по западноевропейска литература в НАТФИЗ в София. А сп. „Страница“, както знаете, е силно литературно списание.

Петият член на журито беше белетрист от Хасково – Иван Митев, който също е автор на немалко книги, сред които наистина има много провокативни неща, защото той е правил свои палеонтологически проучвания. Автор е на една много радикална, смела и дръзка идея, че в Хасково е една от най-древните човешки култури, от преди 50 хиляди години според него. Това го научих, бидейки част от журито и участвайки в разговори с него.

А как определите кои да бъдат наградните дебютанти тази година?

– Тази година журито определи награди само в категориите проза и поезия, защото нямаше нито една книга за раздел критика и защото не бяха чак толкова качествени произведенията в раздел драматургия, сценарий и детска литература.

Но освен двете основни награди, връчихме и поощрителни награди и за поезия, и за проза.

Моето мнение, мнението на Борис Минков и Кирил Топалов се препокриха за категорията за проза и ние единодушно решихме да дадем наградата на Йоанна Елми. Нито един от нас не я познава лично, но тя вече е била оценена – получила е националната стипендия „С усилия към звездите“, поставила е пиеса. Тя е един от съвременните космополитни българи, които живеят ту в България, ту в САЩ, получила е образованието си в Париж и Амстердам и е изключително добър публицист.

Това, което прави в романа си „Направени от вина“ – книга, на която редактор е Георги Господинов, е, че се опитва с много широка картина да разкаже съвременността. Но как тя вижда съвременните българи? Вижда ги разколебани между тук и там – тоест самата тя проектира личния си опит и намира, че централният проблем е дори не толкова между поколенческите проблеми, към които има много силна чувствителност, а темата за емиграцията. Цялата й книга е фокусирана върху тези културни сблъсъци, носталгията, стереотипите – национални и космополитни, желанието за бягство и страха от бягство, желанието и страха от промяна.

За нас беше абсолютно сигурно, че тази книга хваща духа на времето. И го прави на един много добър език. Аз смятам, че тази книга ще спечели и други награди.

Наградихме с поощрителна награда за проза Емине Садкъ и Александър Колев. Две много различни книги. Книгата на Емине Садкъ я наградихме, защото, от една страна, е написана с една голяма лекота и виртуозност, има диалози и разказ за живота в провинцията, а от друга страна, както подсказва името на самата авторка, това е книга, която не крие, че се вълнува от живота на българските емигранти в Турция.

А Александър Колев пише за софийското ежедневие. Може би го наградихме заради това, че книгата му „Лъвов мост“ е на границата между литературата и журналистическия репортаж. Всъщност един от източниците на добрата литература през ХХ век като че ли е именно тази симбиоза между репортажа и белетристиката.

За поезията нещата бяха по-сложни. Ние наградихме Ева Гочева, а след нея е книгата на Теа Монева. Обаче имаше още няколко поетични книги, които също можеха да бъдат наградени. Да кажем, Атанас Вълов, който е поет с много висока литературна култура, дори заглавията на самите му стихотворения на свръхлитературни. Не го отличихме, защото книгата му е преди всичко едно обяснение в любов към литературата. Не е книга, в която той да изрази екзистенциална болка. Маламир Николов пък, друг автор, когото обсъждахме много, е поет, който следва битническата традиция. При него има много голям патетизъм, едно непрекъснато говорене за свободата – за несвободата, за болката, за лъжата и искреността. Не го наградихме, защото на него пък му липсва достатъчно литературно умение и чувствителност към езика.

Наградихме Ева Гочева и Теа Монева, защото при тях има добро събиране на тези неща – на литературно умение, на езикова икономичност и съвременен на споделяне, което носи екзистенциално преживяване.

Вие също сте бил лауреат на този конкурс – през 1994 г. Какви спомени и впечатления пазите от онзи момент?

– Аз спечелих, когато за пръв път председател на журито беше Иван Теофилов. Трябваше да кажа, че тогава, в началото на 90-те години, това беше някакъв вид революция, защото ставаше дума за смяна на караула по отношение на журито.

Дебютната ми стихосбирка беше доста експериментален текст, но от гледна точка на обичайните представи, не че наистина е бил експериментален. Просто аз много се влияех от руските и италианските футуристи, от германските експресионисти, донякъде от сюрреалистите, но много по-малко – тоест влияех се от авангардите между двете световни войни. Когато пишех тази книга, бях студент по българска филология.

Журито подели наградата за поезия между мен и Силвия Чолева. И двамата имахме книги, издадени от Свободно поетическо общество. В началото на 90-те това бе много важна организация, която действаше като издателство. Създадена бе от Радой Ралин и Блага Димитрова, но ръководена главно от Румен Леонидов. Тук излязоха дебютните книги на някои от най-интересните според мен съвременни поети – например на Кристина Димитрова.

Оказа се, че две поредни години на конкурса „Южна пролет“ – през 1993 и 1994 г., лауреати на наградата за поезия бяхме Бойко Пенчев, Георги Господинов, аз и Силвия Чолева. Всъщност по този начин бяха наградени трима от четиримата членове от т.нар. „Нов кръг „Мисъл“. Защото през 90-те години това беше определението за Бойко Пенчев, Георги Господинов, Пламен Дойнов и мен. Имахме такава снимка в позата на кръга „Мисъл“ и така се заговориха за „Нов кръг „Мисъл“, но ние самите никога не сме се наричали така. А и не сме имали общ манифест, нито общ текст, освен две общи книги, в които обаче се знаеше кой текст на кого е. Така че не сме създавали нито школа, нито направление и т.н. Имахме близки, но не идентични разбирания за литература. Това, което най-много ни събираше, беше, че държахме литературата да бъде стилистически интересна и сложна, наблюдавахме не на изповедта, а на литературната игра.

„Южна пролет“ доста допринесе нашите имена да се утвърдят. Не че това беше най-важното. Най-важното беше, че се хванахме като редактори в „Литературен вестник“ точно по това време и години наред определяхме някаква литературна политика. Макар и с други редактори, вестникът и до ден днешен е определящ, просто защото неговият профил винаги е бил да търси нови гласове, да дава път на нови автори. И много от дебютантите в литературата, преди изобщо да имат книга, първо са публикували цикъл стихотворения или разказ в „Литературен вестник“. И до ден днешен е така.

БЪЛГАРСКА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ

ИСТИНСКИТЕ НОВИНИ

www.bta.bg

ФОТОГАЛЕРИИ

ФОТОГАЛЕРИИ

ФОТОГАЛЕРИИ

БЪЛГАРИЯ

СВЯТ

БЪЛГАРИЯ

СВЯТ

ЛИК

СПОРТ

ПАМЕТ ОТ ФОТО

БЪЛГАРИЯ СВЯТ БАЛКАНИ ИКОНОМИКА ЛИК СПОРТ БГ СВЯТ СНИМКИ ВИДЕО

БТА ПРЕКЛУС ЕН

ОБЕДИНЕНИЕ „СВЕТОВНИ СРЕЩИ
НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ“

5°C 24°C	10°C 22°C	10°C 25°C	8°C 18°C
09-04-2022 ☼ 7°C 22°C	09-04-2022 ☼ 8°C 24°C	09-04-2022 ☼ 11°C 23°C	09-04-2022 ☼ 10°C 24°C
ВИЖТЕ ПОДРОБНА ПРОГНОЗА ОТ НИМА			

ПЛАНИНСКИ
КУРСЕТИ

ФОТОГАЛЕРИИ

БЪЛГАРИЯ

СВЯТ

ЛИК

СПОРТ

ПАМЕТ ОТ ФОТОАРХИВА НА БТА

Всички [Фотонаблюдения](#)

ALE